

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Факультет економічних наук
Кафедра фінансів

Кваліфікаційна робота

освітній ступінь – бакалавр

на тему: «**ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЙОГО
ПОКРАЩЕННЯ**»

Виконала: студентка 4-го року навчання,
Спеціальності
072 Фінанси, банківська справа та
страхування

Філімончук Катерина Андріївна

Керівник: Базілінська О.Я.
кандидат економічних наук, доцент

Рецензент Панченко О. І.

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою «_____»

Секретар ЕК Донкоглова Н.А.

«____» _____ 2022 р

Київ 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1 Сутність, основні види та методи аналізу фінансового стану підприємства.....	6
1.2 Теоретичні аспекти оцінки майнового стану підприємства.....	13
1.3 Основні показники ліквідності та рентабельності, їх характеристика.....	16
1.4 Сутність та методика оцінки фінансової стійкості підприємства.....	21
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «ВФ УКРАЇНА».....	27
2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «ВФ Україна».....	27
2.2 Аналіз активів та джерел формування капіталу ПрАТ «ВФ Україна».....	33
2.3 Аналіз ліквідності та рентабельності ПрАТ «ВФ Україна».....	43
2.4 Аналіз фінансової стійкості ПрАТ «ВФ Україна».....	55
Висновки до розділу 2.....	68
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	69
3.1 Прогнозування звітності ПрАТ «ВФ Україна».....	69
3.2 Прогнозування фінансової стійкості ВФ «Україна»	78
3.3 Заходи щодо покращення фінансового стану ПрАТ «ВФ Україна» та обґрунтування їх економічної ефективності.....	88
Висновки до розділу 3.....	103
ВИСНОВКИ.....	104
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	109
ДОДАТОК А.....	114
ДОДАТОК Б.....	116
ДОДАТОК В.....	118

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах аналіз фінансового стану підприємства займає важливе місце у процесі управління ним, оскільки забезпечення фінансової стабільності компанії є актуальною проблемою для кожного підприємства. У ринкових умовах кожна компанія зацікавлена в отриманні стабільних доходів, забезпеченні платоспроможності компанії у довгостроковій перспективі, а також у можливості постійного економічного зростання. Рівень фінансової стійкості компанії також визначає її позицію на ринку, конкурентоспроможність, потенціал у діловому співробітництві. Таким чином, кожне підприємство повинне розробляти і використовувати сучасні методи аналізу свого фінансового стану, щоб вчасно передбачати можливі негативні тенденції розвитку та приймати правильні управлінські рішення задля їх успішного усунення. У зв'язку з цим, дослідження теоретичних та практичних аспектів аналізу фінансового стану компанії, а також розробка на його основі рекомендацій щодо покращення фінансового стану та його прогнозування набувають у наші дні особливої актуальності.

Мета і задачі дослідження. Метою даного дослідження є розвиток теоретичних та практичних аспектів аналізу фінансового стану на прикладі ПрАТ «ВФ Україна» з подальшими рекомендаціями щодо його покращення.

Для досягнення поставленої мети було послідовно вирішено наступні задачі:

- розкрити сутність аналізу фінансового стану підприємства, дослідити його основні види та підходи до здійснення;
- виділити основні показники для аналізу ліквідності та рентабельності підприємства з наданням їм характеристики;
- визначити сутність та методи оцінки фінансової стійкості підприємства;
- провести аналіз активів та джерел формування капіталу ПрАТ «ВФ Україна» та на його основі здійснити оцінку рівня ліквідності та рентабельності компанії;

- проаналізувати рівень фінансової стійкості ПрАТ «ВФ Україна» на основі виділених методів та показників;
- здійснити прогноз показників балансу та звіту про фінансові результати з подальшим визначенням на їх основі прогнозного рівня фінансової стійкості ПрАТ «ВФ Україна»;
- розробити рекомендації щодо покращення фінансового стану ПрАТ «ВФ Україна» з подальшим розрахунком їх ефективності.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є фінансовий стан підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні підходи до аналізу фінансового стану ПрАТ «ВФ Україна» з метою розробки ефективних рекомендацій щодо його покращення.

Методи дослідження. У ході проведення дослідження було використано метод аналізу під час вивчення окремих складових фінансового стану підприємства та метод синтезу для узагальнення висновків щодо способів його покращення. Метод наукової абстракції був використаний під час виокремлення основних властивостей складових фінансового стану та абстрагування від другорядних. Метод групування був використаний з метою класифікації видів та методів фінансового аналізу, а також способів його прогнозування відповідно до певних ознак. Метод статистичного аналізу дав змогу зібрати та обробити дані щодо результатів функціонування підприємства протягом встановленого періоду, а за допомогою методу порівняння було здійснено порівняння абсолютних та відносних величин даного статистичного ряду. Метод економіко-математичного моделювання був застосований шляхом здійснення необхідних розрахунків аналізованих показників та коефіцієнтів, використання таблиць, графіків та діаграм для відображення їх залежностей. Також у процесі дослідження було використано SWOT-аналіз, метод пропорційних залежностей, метод екстраполяції на основі плинної середньої, методи Альтмана, Спрінгейта, Терещенка для прогнозування банкрутства компанії.

Інформаційну базу дослідження становлять накази Міністерства фінансів України, Податкової служби України, матеріали навчальних посібників, підручників, конференцій, наукових статей вітчизняних та зарубіжних дослідників у сфері оцінки, аналізу та прогнозування фінансового стану підприємств, а також ресурси мережі Інтернет.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення отриманих у процесі даного дослідження результатів полягає у можливості їх використання в управлінні фінансовим станом комерційної організації, зокрема, для покращення фінансової стабільності ПрАТ «ВФ Україна» на основі здійсненого аналізу його фінансового стану та сформованих рекомендацій щодо підвищення його доходів.

Наукова новизна одержаних результатів. У рамках проведеного дослідження було розширено наявну класифікацію методів аналізу фінансового стану підприємств шляхом додавання нової ознаки класифікації. Крім цього, було удосконалено визначення сутності фінансової стійкості компанії, доповнено його власними міркуваннями. У процесі дослідження було також розроблено власні конкретні рекомендації щодо покращення фінансового стану ПрАТ «ВФ Україна», запропоновано впровадження ним нового продукту та кількісно розраховано ступінь ефективності такого рішення.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність, основні види та методи аналізу фінансового стану підприємства

В сучасних умовах світових економічних криз, особливо на тлі пандемії, загальний та систематичний аналіз фінансового стану тих чи інших підприємств є одним з основних завдань управління на шляху до забезпечення їх безперерйного та успішного функціонування у довгостроковій перспективі. Фінансовий стан – це важлива характеристика економічної діяльності підприємства, тому його стабільність є запорукою загального добробуту організації. Стабільний фінансовий стан підприємства відображає та забезпечує достатність матеріальних та трудових ресурсів, збалансовує темпи обсягів виробництва та стримує зростання витрат на нього. Перед безпосереднім аналізом фінансового стану конкретного підприємства доцільно розглянути його сутність згідно з різними точками зору науковців.

Зважаючи на існування у вітчизняній та зарубіжній літературах багатьох варіантів трактування поняття фінансового стану підприємства, складно сформулювати конкретне визначення даного поняття, тож було складено таблицю 1.1. З таблиці 1.1 спостерігається певна схожість у думках авторів у підході щодо визначення фінансового стану підприємства. На основі проведеного аналізу літератури було складено загальне визначення даного поняття.

Отже, фінансовий стан підприємства можна охарактеризувати як сукупність певних складових фінансової системи, що взаємодіють між собою у процесі виробничої та фінансової діяльності з метою забезпечення нормального функціонування компанії, а також її здатність вдало розміщувати та використовувати наявні ресурси задля вчасного погашення боргових зобов'язань та забезпечення своєї повної платоспроможності.

Таблиця 1.1 – Варіанти визначення поняття фінансового стану

Джерело	Визначення поняття
Фінансово-економічний словник [3, с. 154]	Наявність чи відсутність у підприємства коштів, необхідних для забезпечення його господарської діяльності, адекватного режиму праці та життя, здійснення грошових розрахунків з різними економічними суб'єктами, а також результат взаємодії всіх складових системи фінансових відносин підприємства, що характеризується сукупністю показників, які показують наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.
Литвин Б. М., Стельмах М. В. [4, с. 81-82]	Наслідок виробничої та фінансової діяльності підприємства, що можна охарактеризувати обсягами засобів компанії, їх розміщенням і джерелами утворення. Він залежить від здійснення матеріально-технічного постачання, виробництва, реалізації та прибутку, є показником платоспроможності підприємства.
Шеремет А. Д. [5, с. 306]	Розміщення та використання засобів (активів) і характер джерел їх формування (пасивів), що визначається виконанням фінансового плану і поповненням власного оборотного капіталу за необхідності за рахунок прибутку, а також швидкістю оборотності оборотних засобів, рівнем платоспроможності.
Крилов С. І. [6, с. 5]	Здатність організації фінансувати свою діяльність. Характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, що необхідні для нормального функціонування організації, доцільністю їх розміщення, інтенсивністю та ефективністю використання.
Бойчик І, М. [7, с. 302]	Комплексне поняття, що характеризується взаємодією всіх компонентів системи фінансових відносин та визначається на основі певних виробничо-господарських факторів і показників.

Джерело: складено автором за [3], [4], [5], [6], [7]

Після розгляду поняття фінансового стану підприємства доцільно буде проаналізувати закономірності у визначеннях поняття фінансового аналізу.

Розгляд літературних джерел із фінансового аналізу дає змогу зробити висновок про існування декількох основних підходів до визначення даної економічної категорії.

До прикладу, Н. П. Шморгун та І. В. Головки визначають фінансовий аналіз як управлінську функцію та інформаційну базу, де збираються та інтерпретуються дані про фінансову діяльність підприємства з метою подальшого забезпечення його функціонування, а також як метод дослідження, під час якого оцінюються та прогнозуються фінансові показники на основі фінансової звітності [8, с. 8]. Бойчик І. М. наголошує на тому, що фінансовий аналіз передбачає насамперед пошук способів покращення фінансової стійкості підприємства, забезпечення платоспроможності на основі збирання та обробки інформації про об'єкт дослідження з його фінансової звітності [7, с. 303].

Шеремет А. Д. до вищезгаданого додає також, що фінансовий аналіз є процесом визначення причин покращення чи погіршення фінансового стану компанії за аналізований період, а також підготовкою конкретних рекомендацій щодо підвищення її фінансової стабільності і платоспроможності, що здійснюється за допомогою розгляду динаміки абсолютних та відносних фінансових показників [5, с. 306-307].

У свою чергу, Г. О. Крамаренко та О. Є. Чорна підходять до визначення поняття фінансового аналізу з боку розуміння його як певної методики, яка використовується для оцінювання сучасного та майбутнього стану підприємства на основі динаміки фінансових показників та їх взаємодії [9, с. 7]. Такий підхід можна вважати неповним, оскільки дане визначення не враховує динамічність економічної категорії, що розглядається, та її комплексність.

Отож, під фінансовим аналізом можна розуміти одну із складових повного економічного дослідження функціонування компанії, що здійснюється шляхом оцінки її фінансового стану та основних показників фінансово-господарської діяльності на базі збирання, перетворення та використання фінансової інформації з подальшою інтерпретацією та прийняття управлінських рішень з метою стабільного розвитку підприємства.

Під час класифікації фінансового аналізу значна частина дослідників виділяють лише внутрішній та зовнішній види. Такий розподіл Г. О. Крамаренко та О. Є. Чорна пояснюють наявністю поділу бухгалтерського обліку на фінансовий та управлінський, а також наявністю різних цілей, які переслідують під час користування аналітичним матеріалом [9, с. 7-8]. Таким чином, внутрішній аналіз здійснюється на основі бухгалтерського та управлінського обліку внутрішніми органами управління, а зовнішній проводиться інвесторами, постачальниками чи іншими зовнішніми органами контролю на основі публічної фінансової звітності.

Деякі автори до такої класифікації додають також поділ за обсягами дослідження на повний та тематичний аналіз, де повний аналіз присвячений комплексному вивченню всіх сторін фінансової діяльності, а тематичний аналіз обмежується лише окремими з них [5, с. 12]. У свою чергу, М. Р. Лучко, С. М. Жукевич та А. І. Фаріон здійснюють поділ фінансового аналізу за його об'єктами на аналіз підприємства в цілому, його окремих підрозділів та окремих фінансових операцій, а також за періодом проведення аналізу – на попередній (аналіз загальних умов фінансової діяльності або окремих операцій), поточний (оперативний аналіз у процесі фінансової діяльності за незначний період) та прогнозний (прогнозування діяльності підприємства у перспективі) [10, с. 26].

Схожий аналіз пропонує у своїй роботі Ю. С. Цал-Цалко та групує фінансовий аналіз згідно з обсягом охоплення аналізованого об'єкта (суцільний та вибірковий) та відповідно до обсягів дослідження (комплексний та тематичний) [11, с. 35].

На основі проведеного аналізу літератури щодо класифікації фінансового аналізу була складена схема з метою кращого розуміння закономірностей (рис. 1.1).

З метою вирішення поставлених завдань на підприємстві під час фінансового аналізу використовують певну сукупність спеціальних методів, за допомогою яких можливо кількісно оцінити певні аспекти фінансової діяльності. Більшість авторів сходяться на думці, що таких методів існує чотири. Г. О. Крамаренко та О. Є. Чорна зазначають про існування горизонтального (часового) аналізу, вертикального (структурного) аналізу, трендового та порівняльного аналізу [9, с. 10].

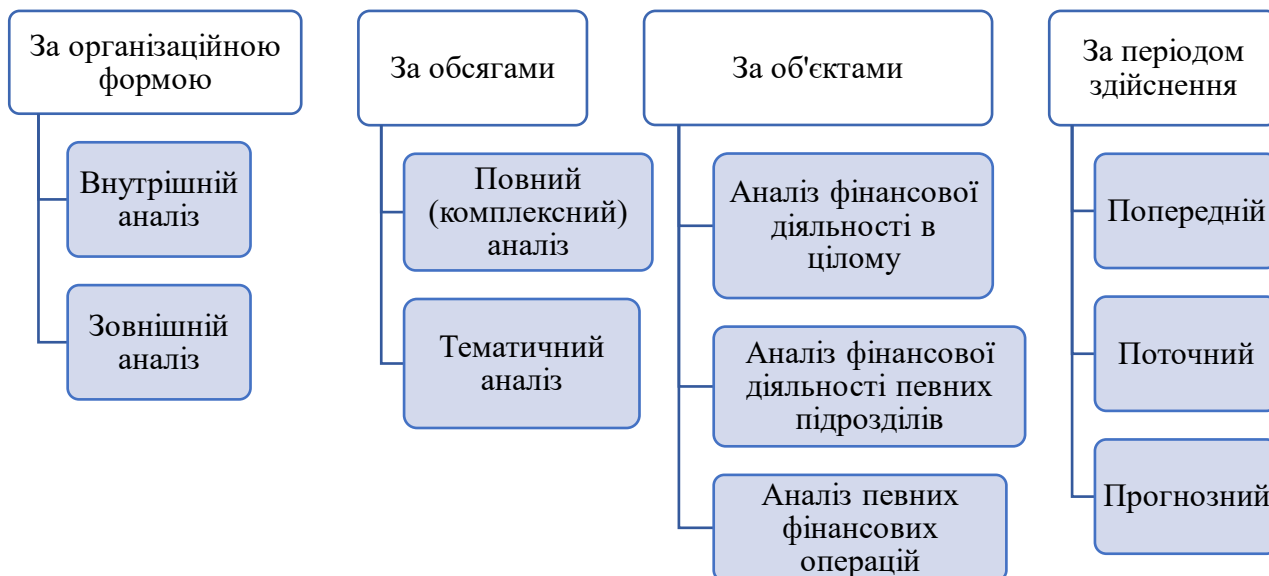

Рисунок 1.1 – Класифікація видів фінансового аналізу

Джерело: складено автором за [5], [9], [10]

До даної класифікації М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон додають ще й аналіз відносних показників (коефіцієнтів) за допомогою обчислення відношень окремих статей звіту або різних форм звітності та факторний аналіз, тобто оцінку впливу певних факторів на узагальнюючий показник [10, с. 23].

Н. В. Мірко, у свою чергу, поділяє методи на жорстко неформалізовані (логічні) та формалізовані (математичні). Серед неформалізованих він виділяє побудову аналітичних таблиць, розробку системи показників, принцип деталізації, метод експертних оцінок, читання і аналізу фінансової звітності. До формалізованих він відносить методи фінансових обчислень, методи теорії прийняття рішень, математико-статистичні методи вивчення зв'язків, традиційні методи економічного та макроекономічного аналізу [12, с. 270].

О. Г. Старинець у своїй роботі глибше пояснює суть основних методів і зазначає, що під вертикальним аналізом слід розуміти розгляд структури фінансових показників з метою оцінки впливу кожної з позицій звіту на загальний результат діяльності підприємства, у той час як горизонтальний аналіз визначається порівнянням показників фінансової звітності попереднього і поточного періодів, а трендовий – виявленням головної тенденції розвитку

показників звітності у часі [13, с. 89]. Загалом, варто зазначити, що для фінансового аналізу в основному використовуються декілька методів, а саме горизонтальний чи вертикальний, про що зазначається у більшості фінансової літератури.

Крім цього, дослідники виділяють також кількісні та якісні методи, за допомогою яких здійснюється фінансовий аналіз. Під кількісними методами розуміють статистичні (спостереження, порівняння, групування, використання таблиць та графічного матеріалу, кореляційний та дисперсійний аналізи, індексний метод), бухгалтерські (метод подвійного запису) та економіко-математичні (математичні аналіз та статистика, математичне програмування). До якісних методів відносять евристичні методи (експертні чи психологічні), в основі яких лежить використання власної логіки чи інтуїції [14, с. 315].

До класифікації основних методів фінансового аналізу підприємства пропонується додати також класифікацію за галуззю, до якої воно належить, тобто галузеву класифікацію. Наприклад, залежно від галузі функціонування методи фінансового аналізу поділяються на методи для компаній, що займаються виробництвом, та методи для компаній, що займаються наданням послуг населенню. Доцільно було б також виокремити методи фінансового аналізу для компаній зі сфери телекомунікацій, зважаючи на специфіку структури їх балансу та фінансових результатів. Таким чином, до методів для аналізу виробничих компаній пропонується віднести математичні чи бухгалтерські методи, серед яких балансовий, логарифмічний, диференційний та інші, оскільки для таких компаній більш важливим є чіткі математичні залежності. Для підприємств з надання послуг, зокрема, зі сфери зв'язку та телекомунікацій пропонується використовувати більш логічні та інтуїтивні методи, тобто методи оцінок від експертів, опитування, а також психологічних, порівняльних методах, побудові систем показників та таблиць, оскільки для сфери надання послуг думка клієнтів чи експертів, порівняння їх з попередніми роками чи з показниками своїх конкурентів є більш важливими процедурами, так як значну роль тут відіграє маркетинг компанії та її імідж серед населення.

На основі класифікації методів фінансового аналізу, що вже існують, а також запропонованих у дослідженні було сформовано рисунок 1. 2.

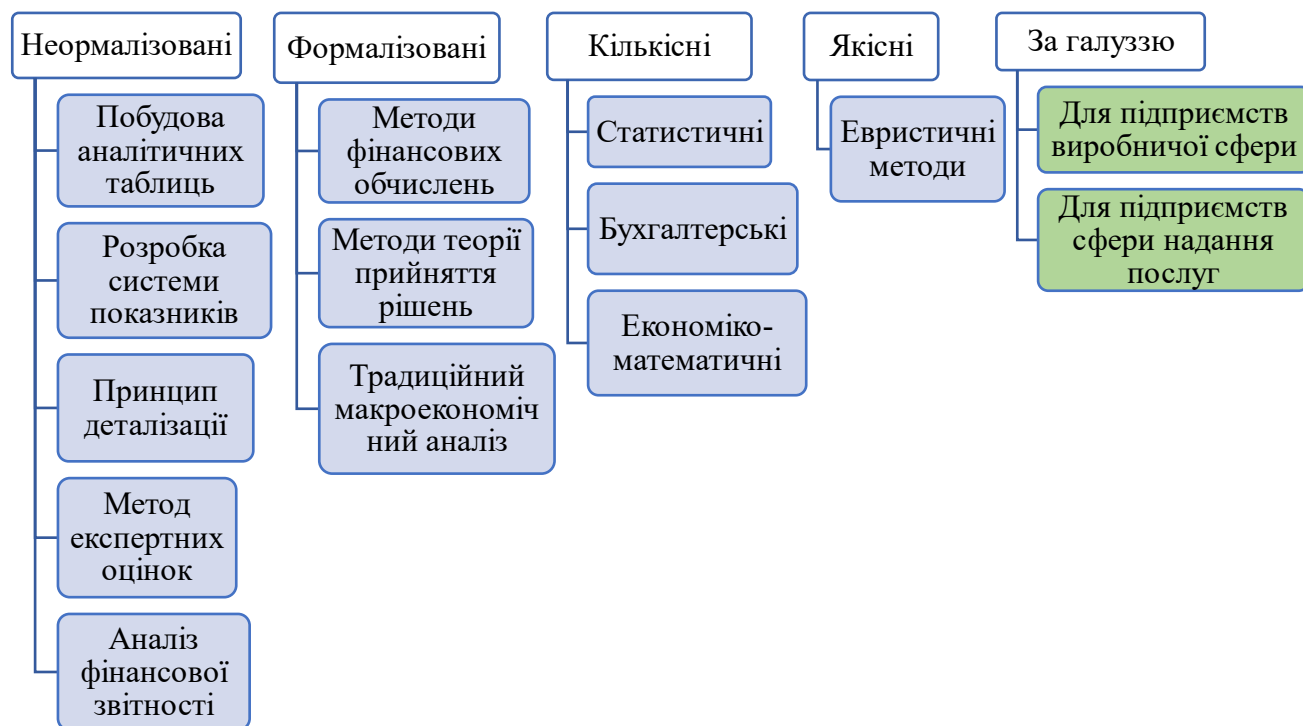

Рисунок 1.2 – Існуюча та доповнена класифікація методів фінансового аналізу підприємств

Джерело: складено автором на основі [12], [14] та власних міркувань

Отже, можна зробити висновок про достатню забезпеченість літературою щодо сутності фінансового стану та фінансового аналізу. Більшість дослідників сходяться на думці, що фінансовий стан підприємства визначається наявністю у його розпорядженні достатньої кількості фінансовий, матеріальних, трудових ресурсів для забезпечення безперебійної його роботи, вдале їх використання та розміщення, вчасної сплати підприємством його зобов'язань для уникнення банкрутства. Фінансовий аналіз здійснюється саме з метою підтримки фінансового стану аналізованої компанії у нормі і може пояснюватися як процес збирання, перетворення та інтерпретації інформації на основі фінансових звітів з метою подальшого прийняття вдалих управлінських рішень. Також було виявлено чотири основні класифікації фінансового аналізу та чотири його методи, що допомагають з різних сторін підійти до оцінки фінансового стану та забезпечити найбільш вдале

поєднання способів вирішення виявлених проблем на підприємстві, а також запропоновано свою власну класифікацію відповідно до галузі, в якій функціонує аналізоване підприємство.

1.2 Теоретичні аспекти оцінки майнового стану підприємства

Діяльність будь-якого підприємства базується передусім на його майновому забезпеченні, тобто на активах. Виходячи з цього, організація повинна володіти певним реальним майном, що функціонує у процесі його діяльності, чи активним капіталом у вигляді основного і оборотного капіталу. Таким чином, організація повинна вміти правильно оцінювати і розпоряджатися своїми активами, а також постійно покращувати їх структуру задля забезпечення своєї фінансової стабільності у короткостроковій та довгостроковій перспективі.

Фінансовий аналіз будь-якої компанії слід починати саме з аналізу її майнового забезпечення. Його оцінка дозволяє обчислити абсолютні та відносні зміни статей балансу за аналізований період з подальшим визначенням їх основних тенденцій, оцінити ефективність використання активів та результатів діяльності підприємства, виокремити чинники, що позитивно чи негативно впливають на фінансові результати. Особливу увагу у процесі аналізу активів компанії слід приділяти причинам, які з негативної точки зору впливають на її майновий стан.

У Національному положення (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» вказано: «Активи – ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигід у майбутньому» [2]. Тобто активами можна вважати все те, що компанія побудувала, обладнала, закупила, запаси, які вона зробила, а також грошові кошти від клієнтів (боргові зобов'язання) або ж власна готівка чи рахунки в банках.

Аналіз активів пропонується здійснювати за певними пунктами, серед яких:

- а) Вертикальний та горизонтальний аналіз активів.

- б) Визначення співвідношення між темпами зростання активів, чистого доходу та чистого прибутку.
- в) Розрахунок коефіцієнтів структури активів.
- г) Аналіз розподілу коштів між сферою виробництва та обігу.
- д) Характеристика основних засобів.
- е) Оцінка показників оборотності [15, с. 41-42].

М. Р. Лучко, С. М. Жукевич та А. І. Фаріон, у свою чергу, подають дещо розширений варіант процесу оцінки майнового стану підприємства і поділяють його на вісім етапів, серед яких:

- а) Вертикальний та горизонтальний аналіз балансу.
- б) Загальний аналіз майна компанії та його окремих частин.
- в) Оцінка основних засобів, виробничих запасів та незавершеного виробництва.
- г) Розрахунок та оцінка основних показників майнового стану підприємства.
- д) Аналіз структури та динаміки оборотних коштів компанії.
- е) Аналіз структури та динаміки необоротних коштів компанії.
- ж) Розрахунок коефіцієнтів структури активів.
- з) Розрахунок показників ефективного використання майна [10, с. 75-76].

С. І. Крилов у своїй роботі поділяє процес фінансового аналізу на чотири етапи: попередній, поглиблений фінансовий аналіз, узагальнення результатів аналізу з розробкою рекомендацій, прогнозування фінансових результатів і стану компанії. Попередній етап він визначає як візуальну та нескладну розрахункову перевірку фінансової звітності, ознайомлення з аудиторським висновком, розрахунок коефіцієнтів, а поглиблений – достатньо детальну характеристику фінансових результатів та стану компанії, можливість їх зміни в майбутньому [6, с. 7-9]. Тобто вчені вбачають різні варіанти проведення фінансового аналізу та різну послідовність його етапів, по-своєму трактують кожен з цих варіантів. Не

дивлячись на це, можна говорити про достатню деталізацію ними своїх етапів та наявність схожих серед них.

Загалом, найбільш важливою частиною аналізу майнового стану підприємства є вертикальний та горизонтальний аналіз балансу, з чого і рекомендують починати всі автори. Вертикальний та горизонтальний аналізи дозволяють скласти початкове уявлення про діяльність підприємства, віднайти зміни у складі його майна і джерелах її формування та відтворити взаємозв'язок аналізованих показників. Виходячи з цього, варто більш детально розглянути сутність цього етапу аналізу.

Отож, вертикальний аналіз можна трактувати як процес відтворення бухгалтерської звітності у вигляді відносних показників, що можуть охарактеризувати узагальнюючий підсумковий показник, а горизонтальний аналіз – як виявлення тенденцій зміни певних статей чи груп статей з бухгалтерської звітності за допомогою обчислення базисних темпів зростання балансових статей [10, с. 76]. Варто зауважити, що під час вертикального аналізу обов'язково потрібно звертати увагу на динамічні ряди аналізованих величин, оскільки це дасть змогу відслідкувати та зробити прогноз щодо змін структури у складі майна та джерел їхнього формування за певний період часу.

Таким чином, аналіз майнового стану підприємства більшість дослідників пропонують проводити, дотримуючись послідовності з 6-8 етапів. Незважаючи на те, що дані етапи незначно відрізняються, вони дають цілком розгорнутий результат аналізу майнового стану підприємства, щоб в подальшому мати змогу забезпечити його стійкий фінансовий розвиток. Серед цих етапів головним є перший, що полягає у вертикальному та горизонтальному аналізі активів.

1.3 Основні показники ліквідності та рентабельності, їх характеристика

У сучасних економічних умовах діяльність кожного підприємства привертає увагу багатьох учасників ринкових відносин, що цікавляться результатами його роботи. З метою забезпечення стійкості підприємства у цих

умовах керівникам потрібно проводити оцінку реального економічного стану не тільки своєї компанії, але й компаній конкурентів. Загальний аналіз економічного стану підприємства проводиться на базі таких результативних показників, як ліквідність та рентабельність.

Ліквідність та рентабельність підтримують роботу підприємства і виступають основою його стійкого становища. Дані показники також є важливими і для потенціальних бізнес-партнерів, що підтримують співпрацю з цією компанією, так як вони вказують на якість відносин з кредиторами, спроможність погашати свої зобов'язання і зберігати незалежність від зовнішніх негативних факторів. Очевидно, що головною задачею адміністрації підприємства, умовою успішних відносин з його внутрішніми та зовнішніми зв'язками є забезпечення платоспроможності.

Показники рентабельності вказують на ефективність роботи компанії загалом, відображають прибутковість різних напрямків діяльності (виробничої, підприємницької, інвестиційної тощо). Вони характеризують кінцеві результати господарювання, оскільки їх величина показує співвідношення ефекту з ресурсами, що вже є, чи з використаними. Їх використовують під час оцінки діяльності компанії та як інструмент в інвестиційній політиці і ціноутворенні.

Таким чином, у фінансово-економічному словнику зазначається: «Рентабельність — це співвідношення прибутку з понесеними витратами (один із основних показників ефективності діяльності суб'єктів господарювання різних форм власностей, який характеризує інтенсивність їх роботи). Він характеризує рівень ефективності витрат, здійснених у процесі виробництва та реалізації продукції, робіт і послуг.» [3, с. 131-132].

І. М. Бойчик рентабельність (прибутковість) визначає так: «Рентабельність — це відносний показник ефективності роботи підприємства, який у загальній формі обчислюється як відношення прибутку до витрат (ресурсів)» [7, с. 300]. Інші автори також визначають рентабельність як результат ділення отриманого прибутку на наявні чи вже використані ресурси, таким чином вираховуються показники ефективності (рентабельності) [15, с. 141].

Отож, аналіз ефективності діяльності підприємства здійснюється на основі певних показників, які можна певним чином згрупувати на такі, що визначають складові рентабельності капіталу, активів, а також ті, що характеризують інвестиції та рентабельність витрат, рентабельність реалізації [16]. Серед поданих груп виокремлюють основні показники рентабельності в залежності від того, з чим порівнюється обраний показник прибутку (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Основні показники рентабельності підприємства та їх характеристика

Назва групи показників рентабельності	Назва показника рентабельності	Формула розрахунку	Характеристика показника
1	2	3	4
Витратні показники (вказують на дохідність витрат)	Рентабельність продукції ($P_{\text{пр}}$)	$P_{\text{пр}} = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Собівартість реалізованої продукції}}$	Кількість отриманого прибутку з кожної одиниці, витраченої на виробництво.
Дохідні показники (ефективність комерційної діяльності)	Валова рентабельність реалізації ($P_{\text{вр}}$)	$P_{\text{вр}} = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Чистий дохід}}$	Прибутковість з однієї гривні продажу.
	Операційна рентабельність реалізації ($P_{\text{ор}}$)	$P_{\text{ор}} = \frac{\text{Операційний прибуток}}{\text{Чистий дохід}}$	Рентабельність за виключенням витрат на управління та збут.
	Чисти рентабельність реалізації ($P_{\text{чр}}$)	$P_{\text{чр}} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Чистий дохід}}$	Загальний вплив структури капіталу і фінансування на рентабельність.
Ресурсні показники (ефективність використання ресурсів)	Рентабельність оборотного капіталу ($P_{\text{об}}$)	$P_{\text{об}} = \frac{\text{Операційний прибуток}}{\text{Сер. вартість оборотних активів}}$	Спроможність отримання прибутків від операційної діяльності.
	Рентабельність активів ($P_{\text{а}}$)	$P_{\text{а}} = \frac{\text{Прибуток до сплати \%}}{\text{Сер. вартість активів}}$	Ефективність використання активів для отримання прибутку.

Продовження Таблиці 1.2

1	2	3	4
Ресурсні показники (ефективність використання ресурсів)	Рентабельність активів ($P_{\text{ЧА}}$)	$P_{\text{ЧА}} = \frac{\text{Прибуток до сплати \%}}{\text{Сер. вартість чистих активів}}$	Ефективність використання чистих активів.
	Рентабельність власного капіталу ($P_{\text{ВК}}$)	$P_{\text{ВК}} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Сер. вартість власного капіталу}}$	Ефективність використання власного капіталу.

Джерело: складено автором за [15, с. 142-147]

І. М. Бойчик до визначеного у таблиці 1.2 списку показників додає також рентабельність окремих видів продукції, а також рентабельність продажу продукції (відношення прибутку від реалізації до обсягу реалізованої продукції) та рентабельність виробництва (відношення чистого прибутку до суми середньорічної вартості основних виробничих фондів і середньорічних залишків нормованих оборотних засобів). Автор також наголошує, що на практиці використовують не лише зазначені показники, але й показник рентабельності необоротних активів, акціонерного капіталу, матеріальних затрат тощо [7, с. 301]. Таким чином, значення рентабельності чітко не встановлені, але логічною є думка про те, що з вищою рентабельністю у підприємства є більше можливостей для формування фінансових ресурсів та використання їх у процесі свого функціонування, а також для залучення інвестицій шляхом нарощування привабливості компанії для інвесторів.

Якщо говорити про ліквідність підприємства, то вона здебільшого визначається як поточна платоспроможність (можливість компанією сплати своїх поточних зобов'язань найближчим часом) або мобільність активів та можливість їхнього перетворення з натурально-речовинної у грошову форму [10, с. 120]. Фінансово-економічний словник визначає ліквідність підприємства таким чином: «Здатність суб'єкта господарювання в будь-який момент здійснити необхідні витрати» [3, с. 84]. Г.О. Крамаренко та О. Є. Чорна вказують, що ліквідним підприємство є тоді, якщо може сплатити свої короткострокові зобов'язання, реалізуючи поточні активи [9, с. 194]. Отож, аналіз ліквідності є одним із основних завдань управлінського персоналу для своєчасної оцінки ризику

неплатоспроможності підприємства. Основні показники ліквідності підприємства для аналізу ліквідності наведено у таблиці 1.3.

Таким чином, існує ціла низка коефіцієнтів та їх нормативних значень, за допомогою яких можна провести поверхневий аналіз ліквідності та рентабельності підприємства. Думки дослідників щодо списку даних показників майже завжди збігаються та різняться лише деякими незначними показниками.

Таблиця 1.3 – Основні показники ліквідності підприємства та їх характеристика

Назва групи показників ліквідності	Назва показника ліквідності	Формула розрахунку	Характеристика показника
1	2	3	4
Абсолютні показники	Робочий капітал	Робочий капітал = (Власний капітал + Довгострокові зобов'язання) – Необоротні активи	Кількість оборотних коштів після сплати зобов'язань, що має перевищувати 30% від оборотних активів.
	Ефективна заборгованість	Ефективна заборгованість = Поточні зобов'язання + Доходи майбутніх періодів - (Грошові кошти + Дебіторська заборгованість)	Поточні зобов'язання, що можуть покритися надходженнями від подальшої діяльності.
Відносні показники	Коефіцієнт поточної ліквідності ($K_{пл}$)	$K_{пл} = (\text{Оборотні активи} + \text{Витрати майбутніх періодів}) / (\text{Поточні зобов'язання} + \text{Доходи майбутніх періодів})$	Показує, чи достатньо оборотних активів для сплати поточних зобов'язань. Значення має перевищувати 100%.
	Коефіцієнт швидкої ліквідності ($K_{шл}$)	$K_{шл} = (\text{Поточні активи} - \text{Запаси} + \text{Витрати майбутніх періодів}) / (\text{Поточні зобов'язання} + \text{Доходи майбутніх періодів})$	Можливість погашення поточних зобов'язань поточними активами за винятком запасів. Значення має перевищувати 0,5.
	Показник абсолютної ліквідності ($K_{шл}$)	$K_{шл} = \text{Грошові кошти та їх еквіваленти} / (\text{Поточні зобов'язання} + \text{Доходи майбутніх періодів})$	Частка поточних зобов'язань, що може бути погашена миттєво. Значення має перевищувати 0,2-0,5.
Інші показники ліквідності	Маневреність робочого капіталу ($K_{мнрк}$)	$K_{мнрк} = (\text{Грошові кошти} + \text{Поточні фінансові інвестиції}) / \text{Робочий капітал}$	Частка абсолютно ліквідних активів у робочому капіталі.

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4
Інші показники ліквідності	Коефіцієнт захищеного періоду ($K_{3п}$)	$K_{3п} = (\text{Оборотні активи} + \text{Витрати майбутніх періодів}) / \text{Середньоденні операційні витрати}$	Час, за який можна здійснювати поточну операційну діяльність за рахунок ліквідних активів.
	Коефіцієнт забезпеченості реалізації робочим капіталом ($K_{ЗРК}$)	$K_{ЗРК} = \text{Робочий капітал} / \text{Чистий дохід}$	Співвідношення між короткостроковою платоспроможністю та річним операційним грошовим потоком.

Джерело: складено автором за [15, с. 89-95]

Результати аналізу цих показників є важливим фактором визначення стану підприємства стосовно різних аспектів його діяльності. Розрахунки, здійснені на основі вищенаведених формул, допомагають компаніям визначити негативні фактори впливу на їхні фінансові результати.

1.4 Сутність та методика оцінки фінансової стійкості підприємства

В сучасних економічних та політичних умовах достатньо велика кількість підприємств має нелегке фінансове становище. Причиною цього стають не тільки фактори зовнішнього середовища, але й відсутність належного нагляду за фінансовою стійкістю підприємства. Зважаючи на це, основною умовою вдалої діяльності підприємства є відповідальний підхід до аналізу показників фінансової стабільності та підбір доречної методології їх оцінювання. За допомогою цього аналізу можна виділити ключові слабкі сторони діяльності підприємств та підібрати вдалий напрямок покращення управління їх фінансовою стійкістю.

Як зазначалося раніше, показники фінансової стійкості підприємства є важливими індикаторами загального фінансового стану будь-яких суб'єктів господарювання. Враховуючи те, що існує велика кількість видів фінансово-господарської діяльності цих суб'єктів, фінансову стійкість підприємства

необхідно аналізувати комплексно. Сукупність показників фінансової стійкості демонструють наявність, мобілізацію, розподіл та використання всіх ресурсів підприємства, а також його фінансовий потенціал.

Отож, деякі автори розділяють методичні підходи на три види: коефіцієнтний, агрегатний та інтегральний. Коефіцієнтний підхід базується на тому, що для оцінки фінансової стійкості підприємства слід проводити певні обчислення та аналіз відносних показників з подальшим їх порівнянням із критичними значеннями. Агрегатний підхід заснований на оцінці фінансової стійкості за допомогою абсолютних показників і є доповненням до коефіцієнтного підходу. У свою чергу, за допомогою інтегрального підходу можна згенерувати інтегровану оцінку рівня фінансової стійкості підприємства [17, с. 23]. В умовах економічної кризи доцільно застосовувати саме цей підхід, адже за таких обставин у підприємстві відбувається порушення минулих господарських зв'язків, а встановлення контакту з новими партнерами вимагає достатнього рівня фінансової стійкості.

В. Калишенко та К. Москалець до даної класифікації додають також маржинальний, бальний, балансовий, факторний та матричний підходи до оцінки фінансової стійкості підприємства. Зокрема, маржинальний підхід полягає у визначенні запасу фінансової стійкості підприємства, бальний підхід пропонує включення показників ліквідності до інших показників оцінки фінансової стійкості. Матричний підхід демонструє бухгалтерський баланс у формі матриці, у якій по горизонталі знаходяться активи, а по вертикалі – пасиви [18].

Отже, аналіз досліджень показав, що широко використовуваним є коефіцієнтний підхід, адже він дозволяє глибоко дослідити відносні та абсолютні показники діяльності підприємства за звітний період, порівняти їх з нормативними значеннями за попередні періоди та з показниками схожих підприємств. До того ж, агрегатний підхід також часто беруть за основу визначення фінансової стійкості, тому що за його допомогою можливо визначити абсолютні показники, тобто порівняти наявні запаси та витрати з джерелами надходження коштів для їх придбання. Для оцінки рівня фінансової стійкості за даним підходом визначають її

тип. Незважаючи на можливість глибокого аналізу стійкості за допомогою вищезазначених підходів, невід'ємною частиною цього аналізу є також бальний та інтегральний підходи, адже вони вдало поєднуються між собою. Їх одночасне використання може допомогти у створення нового унікального підходу, що підтримував би стійкість фінансового стану, платоспроможність підприємства, виявляв би негативні сторони його діяльності та допомагав у прийнятті правильних рішень під час регулювання фінансового розвитку підприємства.

Практика використання різних підходів та методів аналізу фінансової стійкості вимагає дослідження різних показників діяльності підприємства. Через існування багатьох факторів впливу на фінансову стійкість, єдиного підходу до її аналізу знайти неможливо. Зважаючи на відсутність одного підходу, існує велика кількість показників оцінки фінансового стану підприємств. Отож, О. Павловська, Н. Притуляк та Н. Невмержицька розділяють показники фінансової стійкості за основними підходами до її визначення (табл. 1.4).

Оцінка фінансової стійкості, на думку Г. Ілясова, може бути проведена лише на основі двох показників (відношення власного капіталу до всіх пасивів та власного капіталу до позиченого) [20, с. 51].

Велика кількість коефіцієнтів, за допомогою яких визначають ступінь фінансової стійкості підприємства, є причиною безсистемності та відсутності єдиного упорядкованого процесу оцінки фінансової стійкості. У сучасних умовах будь-яке підприємство використовує різні показники для аналізу та відображення свого поточного фінансового стану. Через це існує ризик надання недостатньо глибокої оцінки, що тягне за собою неможливість визначення реальних причин нестійкого фінансового стану підприємства та прийняття невдалих управлінських рішень. З метою подолання даного конфлікту, науковці звертаються до використання інтегрального показника при оцінці фінансового стану. До того ж, різні автори використовують різні поєднання коефіцієнтів та способів їх розрахунку для отримання цього інтегрального показника.

Таблиця 1.4 Класифікація показників фінансової стійкості підприємства відповідно до методу їх розрахунку

Назва коефіцієнта	Метод розрахунку
Коефіцієнт фінансової залежності	Коефіцієнтний підхід
Коефіцієнт фінансового ризику	
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	
Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	
Коефіцієнти платоспроможності	Визначення фінансової стійкості підприємства при приватизації
Коефіцієнти фінансування	
Коефіцієнти забезпеченості власними оборотними коштами	
Коефіцієнти маневреності власного капіталу	
Коефіцієнт покриття матеріальних запасів власними оборотними коштами	Інтегральний підхід
Коефіцієнт маневреності власних коштів	
Індекс постійного активу	
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	
Коефіцієнт накопичення зносу	
Коефіцієнт реальної вартості майна	
Коефіцієнт співвідношення власних і позикових коштів	

Джерело: складено автором на основі [19, с. 316-317, с. 327]

О. Крамаренко вважає, що фінансова стійкість визначається коефіцієнтами співвідношення абсолютних показників активу і пасиву балансу та вказує на коефіцієнти автономії, концентрації позикового капіталу та коефіцієнта співвідношення позикових та власних коштів (табл. 1.5).

До прикладу, М. Коробов пропонує використовувати для оцінки фінансового стану такі показники як рентабельність капіталу за чистим прибутком, рентабельність продукції, оборотність коштів, вкладених в оборотні активи, коефіцієнт фінансової незалежності та ліквідність [21, с. 341-342]. Суть розрахунку інтегрального показника, на його думку, полягає у порівнянні значень кожного з вищезазначених показників за певний проміжок часу з найбільш високими

результатами діяльності підприємства за цими ж показниками. Даний метод розрахунку допомагає оцінити фінансову стійкість підприємства у динаміці і розглянути її з боку відхилення фактичних значень показників від критичних, що були досягнуті у минулому.

Таблиця 1.5 Коефіцієнти, що визначають фінансову стійкість підприємства

Назва показника	Значення показника
Коефіцієнт автономії	Частка джерел коштів у загальному підсумку балансу
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	Частка боргу у загальній сумі капіталу
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	Кількість позикових коштів на одну грошову одиницю вкладених в активи власних коштів

Джерело: складено автором на основі [9, с. 179-180]

Підсумовуючи, можна зазначити, що показники фінансової стійкості підприємства є ключовими аспектами у його фінансовому аналізі. Незважаючи на те, що сукупність фінансових показників відіграє важливу роль у відображенні економічного потенціалу наявних ресурсів підприємства, загального рівня його стабільності та розвитку, чіткий алгоритм визначення даних показників відсутній. Науковці не змогли дійти до спільної думки стосовно класифікації показників фінансової стійкості та підходів до їх визначення. Така розбіжність у поглядах може бути зумовлена різними цілями, що переслідують автори у своїх дослідженнях. Основними трьома підходами визначення фінансових показників можна назвати коефіцієнтний, агрегатний та інтегральний, оскільки вони дозволяють на основі відносних та абсолютних показників, а також типів фінансової стійкості, визначити групу потрібних показників для подальшого дослідження діяльності підприємства. Отже, правильний підбір показників та метод їх розрахунку є істотною передумовою вдалої оцінки поточного функціонування підприємства та його фінансової стабільності.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

У першому розділі даного дослідження було проаналізовано базові теоретико-методологічні аспекти, що стосуються безпосередньо фінансового стану підприємств. Зокрема, було здійснено аналіз фінансової літератури з метою узагальнення основних положень щодо сутності фінансового стану, а також його аналізу, видів фінансового аналізу та його основних методів.

Підсумовуючи, можна сказати, що фінансовий стан підприємства визначається достатністю у нього фінансових ресурсів задля забезпечення безперебійного функціонування та вчасної сплати зобов'язань. Аналіз фінансового стану, як процес збирання, обробки та інтерпретації фінансової інформації компанії з метою усунення можливих збоїв у її роботі, здійснюється на основі різноманітних методів, які частіше за все поділяють на формалізовані та неформалізовані. Дану класифікацію було доповнено ще однією ознакою за галуззю діяльності аналізованого підприємства.

Після аналізу тематичної літератури було виявлено 6-8 основних етапів аналізу майна компанії, серед яких головним виступає вертикальний та горизонтальний. У процесі дослідження було також виявлено, що аналіз рентабельності здійснюється за допомогою витратних, дохідних і ресурсних груп коефіцієнтів, а аналіз ліквідності здійснюється на основі розрахунків абсолютної, швидкої та поточної ліквідності. Щодо аналізу фінансової стійкості підприємства, то були виявлені розбіжності у способах її аналізу з боку науковців, тож основними трьома підходами визначення фінансових показників можна назвати коефіцієнтний, агрегатний та інтегральний.

Отже, правильне тлумачення та класифікація, а також належний підбір показників та методів їх розрахунку є запорукою успіху у процесі оцінки поточного функціонування підприємства та його фінансової стабільності, а отже і його загального фінансового стану.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «ВФ УКРАЇНА»

2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «ВФ Україна»

Сфера зв'язку та комунікації є одним із важливих сфер економіки України, що сприяє її розвитку. Вона додає інноваційний аспект у процес соціально-економічного розвитку країни та протягом десятиліть показує безперервне зростання. Стійкий розвиток зв'язку та телекомунікацій є фундаментом для постійного нарощування конкурентоспроможності української економіки. Він надає можливість Україні увійти у процес інтеграції до глобального інформаційного простору, що дозволяє, у свою чергу, кожному громадянину безперешкодно отримувати доступ до національних та міжнародних інформаційних ресурсів, покращувати умови свого життя та рівень своєї обізнаності у тій чи іншій сфері.

Vodafone – це одна із найбільших світових телекомунікаційних компаній, що надає свої послуги у 25 країнах, уклала партнерські угоди з операторами 44 країн і надає послуги фіксованого інтернету на 19 ринках [22].

15 жовтня 2015 року товариством «ВФ Україна» було підписано угоду із компанією Vodafone Sales and Services Limited про започаткування діяльності бренду Vodafone в Україні [22]. ПрАТ «ВФ Україна» – це один з перших та найпоширеніших мобільних операторів в Україні. Вихід компанії на ринок розпочав еру мобільності в Україні, забезпечив поширення сучасних комунікаційних технологій, інноваційних послуг та рішень для людей та бізнесу.

«ВФ Україна» пропонує своїм клієнтам великий вибір послуг: передачу даних за технологіями 3G та 4G, голосовий зв'язок та обмін текстовими повідомленнями, фіксований інтернет та мобільне телебачення. За останнє десятиріччя компанією було залучено близько 4 млрд. закордонних інвестицій та

23 млн. абонентів. На теперішній час кожен другий громадянин України є клієнтом «ВФ Україна». До того ж, клієнтами оператора є понад 60% великих українських та іноземних компаній, що розташовані в Україні. З часу приходу оператора на український ринок, ним було сплачено близько 23 млрд. грн. податків у державний бюджет країни, з яких фінансується виплата заробітних плат, пенсій та соціальних програм. Компанія забезпечує тисячі людей робочими місцями та регулярно проводить для них тренінги, постійне підвищення кваліфікації, розробляє ефективну стратегію мотивації персоналу та забезпечує його постійне кар'єрне зростання. До того ж, «ВФ Україна» регулярно здійснює мільйонні інвестиції у освіту, медицину та екологію.

Організаційна структура у компанії лінійно-функціональна, тобто лінійні складові приймають рішення, а функціональні – готують плани та заходи для прийняття цих рішень (рис. 2.1). Управління в компанії відбувається через структурні підрозділи, у яких працівники об'єднані в департаменти за схожими напрямками їх діяльності. Кожен з департаментів підпорядковується керівникам цих підрозділів. Для організаційної структури «ВФ Україна» притаманні вдале поєднання централізації та децентралізації, простота та прозорість системи управління, ієрархічний розподіл зобов'язань, стабільні вертикальні та горизонтальні зв'язки, делегування повноважень, що допомагає ефективно приймати важливі управлінські рішення.

Очолює, змінює та затверджує організаційну структуру товариства до рівня дирекцій, груп, відділів та департаментів його Генеральний директор. Дирекції, що було сформовано у межах товариства – це Дирекція з корпоративного управління та контролю, Дирекція з управління персоналом, Дирекція з продажу та абонентського обслуговування, Дирекція з маркетингу, Дирекція із закупок та адміністративних питань, Дирекція з інформаційних технологій, Дирекція зі стратегії та фінансові і технічні Дирекції. Крім ради директорів, до органів управління компанією відносять також загальні збори акціонерів, що є вищим органом управління компанією, правління та президента [22].

Дирекції займаються регулюванням діяльності ПрАТ «ВФ Україна». Вони демонструють інтереси акціонерів та є основними складовими системи корпоративного управління. Правління являє собою виконавчий орган, що несе відповідальність за здійснення оперативного контролю над поточною діяльністю компанії, враховуючи виконання рішень Ради директорів у рамках наявних можливостей. Президент, у свою чергу, є виконавчим органом, діяльність якого націлена на підтримання стабільних прибутків компанії, її конкурентоспроможності, стійкості у фінансово-економічному плані та на збереження прав і соціальних гарантій акціонерів та робітників компанії.

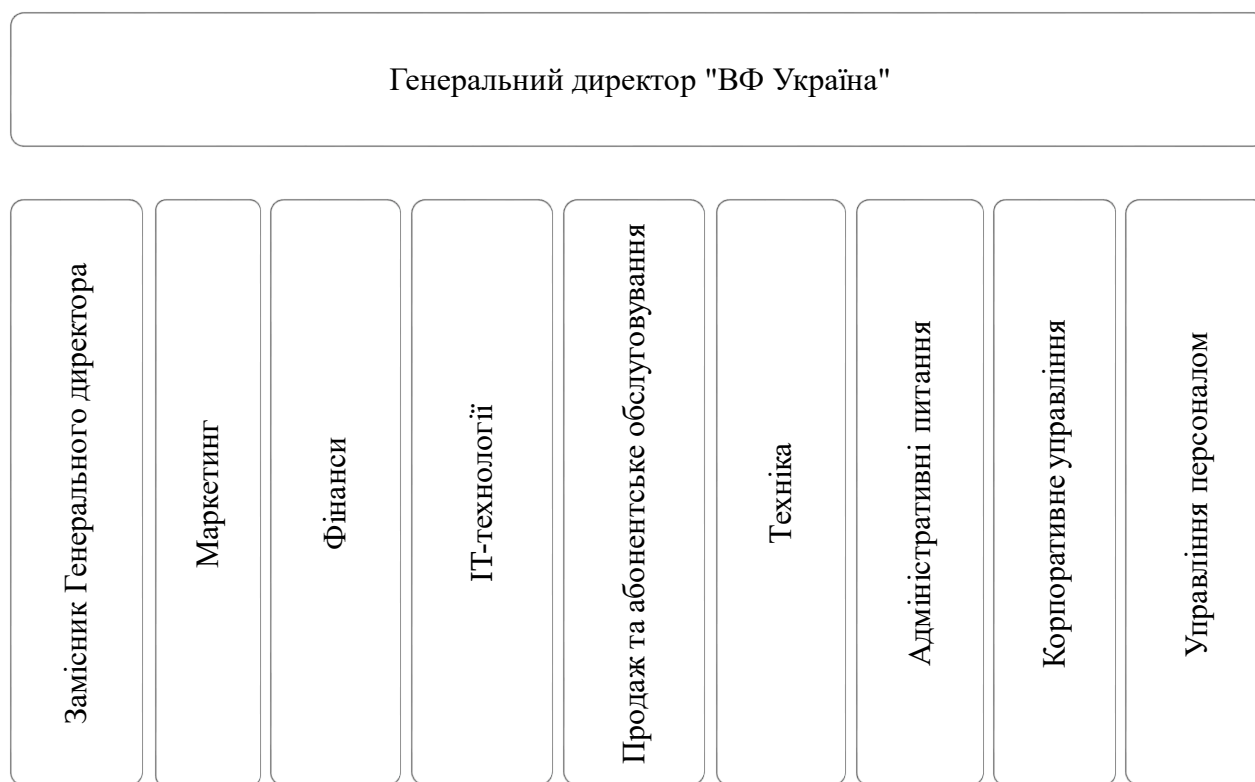

Рисунок 2.1 – Організаційна структура ПрАТ «ВФ Україна»

Джерело: складено автором на основі даних [22]

Рівень успішного функціонування жодної компанії неможливо проаналізувати без дослідження діяльності його основних конкурентів. До конкурентів ПрАТ «ВФ Україна» можна віднести ПрАТ «Київстар» та ТОВ «Лайфселл». За попередньо розрахованими даними, «ВФ Україна» займає близько 36% ринку мобільного зв'язку в Україні, у той час, як «Київстар» займає 43%, а «Лайфселл» – 18%, інші оператори – близько 3% (рис. 2.2). Разом дані компанії

охоплюють близько 97% ринку, тобто населення України здебільшого надає перевагу двом-трьом операторам, а «Київстар» є серйозним конкурентом «ВФ Україна».

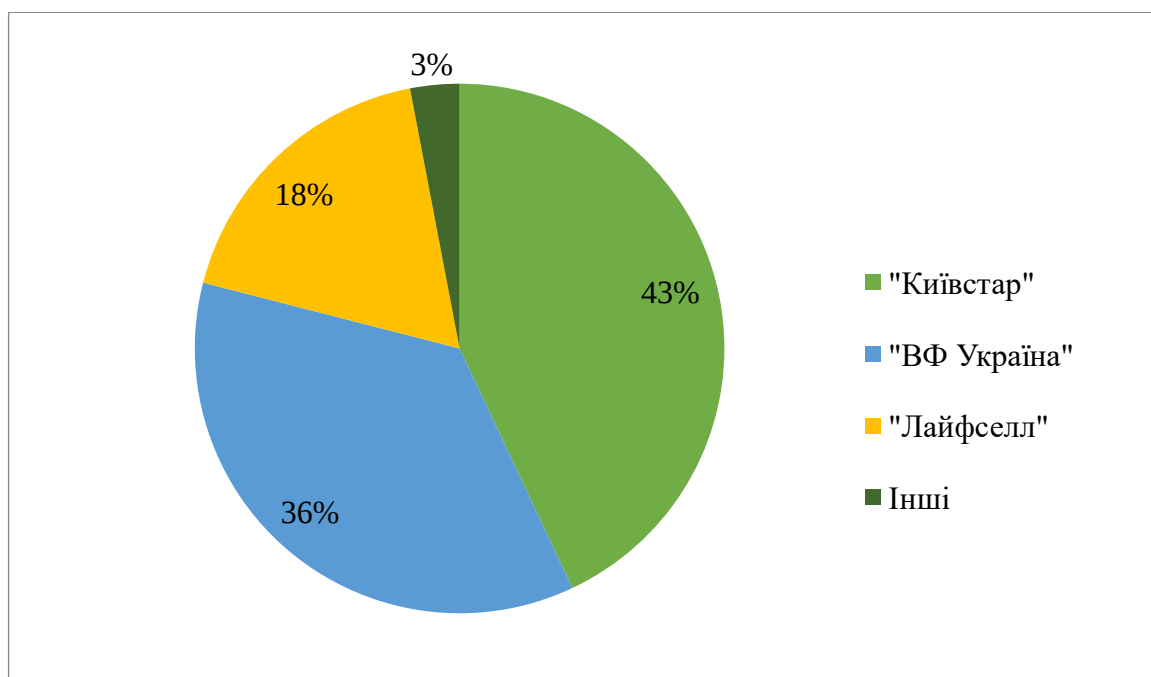

Рисунок 2.2 – Частки ринку компаній мобільного зв'язку в Україні

Джерело: складено автором на основі даних [23]

Порівнюючи двох основних конкурентів «ВФ Україна», можна зробити висновок, що як «ВФ Україна», так і «Київстар» мають приблизно однакові ціни на послуги (вищі середнього рівня). Відповідно до цього, вони пропонують достатньо високий рівень якості послуг, хоча «ВФ Україна» у цьому плані незначно випереджає «Київстар». Зважаючи на вдале поєднання якості та ціни послуг вищезазначених операторів, можна сказати, що «Лайфселл» відстає за обома показниками. Даний оператор поєднав середню ціну з середньою якістю послуг, зменшуючи тим самим конкурентний вплив на «ВФ Україна».

Якщо розглядати показники операційної діяльності, які виступають важливими індикаторами конкурентоспроможності компанії та її загального рівня розвитку, то можна відмітити стабільне зростання доходів, а також показників OIBDA (операційний прибуток без відрахування амортизації і зносу основних засобів) та ARPU (середньомісячний дохід з абонента).

За опублікованими оператором «ВФ Україна» результатами діяльності за підсумками 2021 року, чистий прибуток компанії зріс у 3,2 рази, порівнюючи з попереднім роком (до 3,832 млрд. грн.). Виторг компанії досягнув позначки 20,145 млрд. грн. (збільшився на 11,04%), у той же час показник OIBDA зріс на 11% (до 10,95 млрд. грн.). Різке збільшення показника чистого прибутку компанія пояснила зростанням доходів від надання дата-послуг. Крім цього, у звіті зазначається про зміцнення курсу гривні за 2021 рік, що також сприяло отриманню курсового прибутку. Кількість клієнтів «ВФ Україна» залишилися приблизно на рівні 2020 року і становила майже 19 млн. Крім цього, оператор у 2021 році інвестував близько 3,5 млрд. грн. у розвиток мережі та збільшив покриття 4G до 84%, у першу чергу у сільській місцевості. Акцент на розширенні мережі 4G і, як наслідок, на зростанні кількості клієнтської бази відобразився у зростанні ARPU на 9% порівняно з аналогічним періодом минулого року. У 3-му кварталі 2021 року даний показник становив 86,4 грн. [22]. Оприлюднена динаміка важливих показників операційної діяльності компанії демонструє позитивні тенденції у економічному розвитку за останні роки.

З метою оцінки впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища компанії та узагальнення основних положень про її поточну діяльність було проведено SWOT-аналіз (табл. 2.1). Такий метод оцінки дозволяє визначити поточне місце, що займає компанія на ринку, перевірити правильність напрямку її діяльності, виділити можливі перспективи розвитку та наявні проблеми. Як відомо, фактори макросередовища можуть значно вплинути на ситуацію на ринку. Вони здатні як сприяти функціонуванню підприємства, так і перешкоджати його успішній діяльності. З таблиці 2.1 видно, що слабкими сторонами «ВФ Україна» є висока конкуренція з боку «Київстар», що пропонує більш вигідні тарифи для населення, невдала організаційна структура та загальне зменшення клієнтів за останній рік. Якщо говорити про загрози, то найбільш серйозними з них виступають зменшення платоспроможності населення та нестабільна економічна ситуація в країні через кризу пандемії. Незважаючи на це, становище компанії не є критичним, оскільки такі загрози є загальними для кожної компанії за теперішніх

умов. До того ж, кількість сильних сторін та можливостей значно переважають загрози та сильні сторони. Отож, для «ВФ Україна» в країні склалися достатньо сприятливі умови для діяльності. Запозичення закордонного досвіду, позитивний імідж бренду, впровадження нових технологій та програм лояльності, залучення інвестицій роблять Водафон успішною компанією з великим потенціалом.

Таблиця 2.1 SWOT-аналіз ПрАТ «ВФ Україна»

Strengths (сильні сторони)	Weaknesses (слабкі сторони)
1. Бренд Vodafone має стабільну репутацію одного із європейських лідерів серед операторів мобільного зв'язку. 2. Займає друге місце на ринку мобільного зв'язку (36%); покриття мережею території майже на 98%. 3. Висока якість мобільного зв'язку. 4. Наявність висококваліфікованих кадрів. 5. Достатня кількість центрів для обслуговування клієнтів по всій Україні. 6. Побудова 4G в Україні та початок тестування 5G.	1. Заплутана організаційна структура управління. 2. Наявність у інших операторів більш вигідних тарифів та послуг. 3. Зменшення клієнтської бази з кожним наступним роком 4. Розмиті межі між брендами МТС та Водафон, що призводить до непорозумінь між клієнтами та спотворення рівня лояльності клієнтів.
Opportunities (можливості)	Threats (загрози)
1. Розширення частки на ринку мобільних операторів в Україні. 2. Збільшення мережі дилерських магазинів в Україні. 3. Урізноманітнення тарифів та послуг; збільшення швидкості та якості інтернету. 4. Використання 5G в Україні. 5. Співпраця з технологічними брендами з метою залучення клієнтів.	1. Висока конкуренція на українському ринку мобільного зв'язку. 2. Нестабільна політична та економічна ситуації в Україні. 3. Зменшення інвестиційної привабливості в Україні через нестійку фінансову ситуацію. 4. Зменшення платоспроможності населення у зв'язку з пандемічною та іншими кризами.

Джерело: складено автором на основі даних [22]

Підбиваючи підсумки, варто зазначити, що діяльність «ВФ Україна» показує позитивні результати. Даний бренд багато років поспіль надає якісні послуги мобільного зв'язку, телекомунікації та обміну текстовими повідомлення як у світі, так і в Україні. Незважаючи на достатньо сильних конкурентів на українському ринку мобільного зв'язку, Водафон займає доволі велику його частку та покриває мережею близько 97% території. Не враховуючи складну організаційну структуру компанії та загальну несприятливу економічну ситуацію в країні, показники операційної діяльності «ВФ Україна» демонструють позитивну динаміку у

третьому кварталі 2020 року. Приваблення закордонних інвесторів, залучення великої кількості нових клієнтів, підтримання успішної репутації бренду, співпраця з іншими брендами та робота з висококваліфікованим персоналом надають значних переваг для функціонування даного оператора.

2.2 Аналіз активів та джерел формування капіталу ПрАТ «ВФ Україна»

З метою підтримки стійкого розвитку фінансово-економічної діяльності будь-якого підприємства за умов високого рівня конкуренції потрібно проводити точний аналіз його фінансового стану, а зокрема, балансу. Оцінка балансу компанії допомагає визначити ступінь її забезпеченості власними оборотними активами, ефективну пропорційальну залежність між товарно-матеріальними запасами та вимогами виробництва, рівень платоспроможності, а також уможливорює вчасне здійснення розрахункових операцій. Такий фінансовий аналіз вказує на конкретний напрям, відповідно до якого підприємство повинне проводити свою діяльність. Результати цього аналізу дають можливість знайти відповіді на питання про засоби покращення загального фінансового стану підприємства у визначений період його функціонування.

Щоб дізнатися, чи раціонально «ВФ Україна» організувало свою фінансову діяльність, як компанія може поліпшити керування фінансовими ресурсами, як ефективно розподілити матеріальні та фінансові ресурси, було проаналізовано структуру балансу ПрАТ «ВФ Україна», тобто активи та джерела їх формування, та виокремлено основні тенденції динаміки головних статей цього балансу.

У першу чергу, було проведено горизонтальний аналіз активів підприємства як матеріальної бази для проведення господарських операцій та міри забезпеченості оптимальними умовами для проведення ефективної фінансової діяльності (додаток А).

Горизонтальний аналіз балансу показав, що за 2019 рік активи компанії незначно зменшились на 0,15%, за 2020 – зросли на 51%, а за 2021 рік знову зменшилися на 3,4% та знизилися до відмітки у 36 млн. грн. Такі тенденції є

результатом схожої динаміки оборотних активів протягом згаданих вище років (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 Оборотні активи ПрАТ «ВФ Україна» та їх горизонтальний аналіз

Показник, млн. грн.	На кінець 2018	На кінець 2019	На кінець 2020	На кінець 2021	Відхилення 2020/2019		Відхилення 2021/2020	
					абсол., млн. грн.	відн. %	абсол., млн. грн.	відн. %
Оборотні активи	4,059	3,095	16,223	15,975	+13,13	+424,17	-0,248	-1,53
Запаси	0,188	0,255	0,159	0,164	-0,096	-37,65	+0,005	+3,14
ПДВ	0,216	0,241	0,156	0,210	-0,085	-35,27	+0,054	+34,62
Дебіторська заборгованість	0,549	0,635	12,205	12,434	+11,57	+1822,1	+0,229	+1,88
Готівка та її еквіваленти	2,629	1,434	2,820	2,717	+1,386	+96,65	-0,103	-3,65
Інші оборотні активи	0,477	0,530	0,883	0,450	+0,353	+66,60	-0,433	-49,04

Джерело: складено автором за [22] та власними розрахунками

З таблиці 2.2 видно, що за 2019 рік спостерігалось незначне зменшення оборотних активів на 0,964 млн. грн. (23%), у той час як за 2020 рік оборотні активи збільшилися більше, ніж на 13 млн. грн., що може пояснюватися значним підвищенням дебіторської заборгованості у їх складі, проте є достатньо позитивним явищем для компанії. Протягом 2021 року спостерігався незначний спад обсягу оборотних активів на декілька відсотків, що не чинить істотного впливу на загальний стан.

У структурі оборотних активів відбувалося значне зростання вартості запасів за 2019 рік на 35%. Така обставина вказує на нераціональність обраної господарської стратегії компанії, в результаті чого значна частина поточних активів була іммобілізована в запасах, чия ліквідність є невисокою. У 2020 р. цей показник навпаки значно зменшився майже на 40%. Зменшення запасів і сировини,

а також товарів і готової продукції може вказувати на згорання виробництва, брак оборотних засобів або незадовільну роботу відділу постачання, що конкретно для «ВФ Україна» не є актуальним, зважаючи на динаміку пов'язаних з цим статей. У 2021 запаси зросли, проте лише на 3,14%.

Дебіторська заборгованість, у свою чергу, зросла на 0,086 млн. грн. (15%) у 2019 році, на 11 млн. грн. (1800%) у 2020 році та на 0,229 млн. грн. (2%) у 2021 році. Абсолютне збільшення дебіторської заборгованості можна розцінювати неоднозначно. З одного боку, таке збільшення може відбуватися через збільшення зобов'язань клієнтів та відсутності розрахунків за споживчими кредитами, а також зменшення платоспроможності клієнтів. З іншого боку, збільшення дебіторської заборгованості може бути пов'язаним зі розширенням господарської діяльності та збільшенням кількості клієнтів. Така динаміка може бути пов'язана також зі зміною політики кредитування користувачів, тобто збільшення періоду відстрочки платежу. Отож, ці кардинальні зміни можуть свідчити як про розробку компанією ефективної схеми з продажу своїх послуг у кредит, так і про збільшення кількості невиконаних боргів клієнтів.

Варто також зазначити, що забезпечення грошовими коштами є одним із основних індикаторів фінансової стійкості, оскільки за допомогою готівки компанія може покривати всі першочергові платежі. Отож, готівка та її еквіваленти зменшилася на 45% протягом 2019 року, що може бути результатом зниження ліквідності та платоспроможності «ВФ Україна». Дана проблема пов'язана з відсутністю в компанії якісної політики управління грошовими потоками. У 2020 р. цей показник збільшився на 96%. Таке різке зростання грошових засобів вказує на позитивну динаміку розвитку компанії з точки зору фінансового стану, проте наявність значних залишків грошових засобів протягом довгого періоду часу може бути результатом неправильного використання капіталу організації, тож їх необхідно пускати в оборот, що і було зроблено протягом 2021 року, зважаючи на зменшення даної статті балансу на 0,103 млн. грн.

На рисунку 2.3 для більшої наочності представлена структура оборотних активів «ВФ Україна» у динаміці.

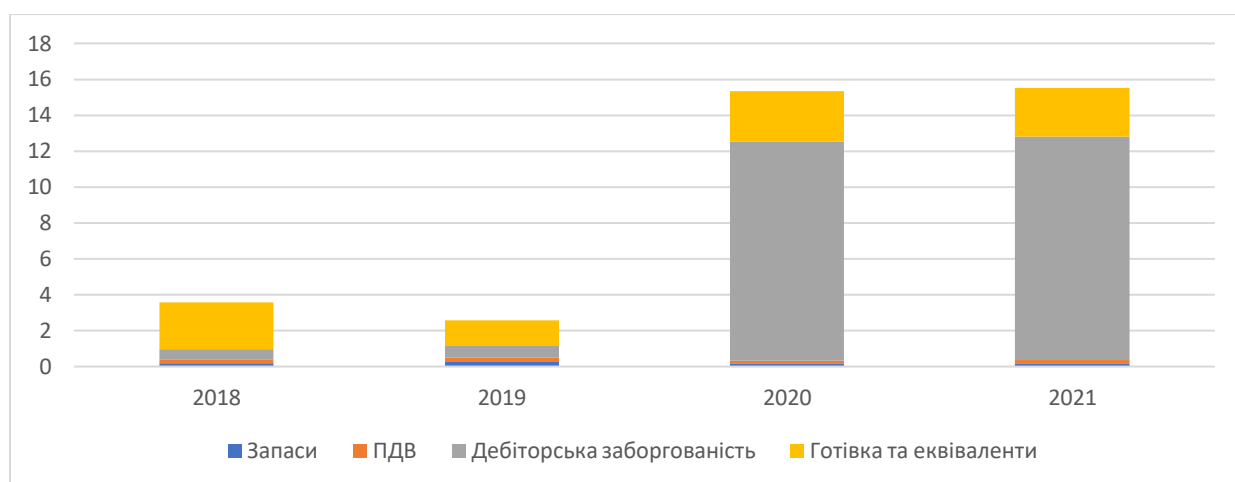

Рисунок 2.3 – Структура оборотних активів «ВФ Україна» протягом 2018-2021 рр., млн. грн.

Джерело: складено автором за [22]

Вартість необоротних активів протягом розглянутих років мала позитивну динаміку (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 Необоротні активи ПрАТ «ВФ Україна» та їх горизонтальний аналіз

Показник, млн. грн.	На кінець 2018	На кінець 2019	На кінець 2020	На кінець 2021	Відхилення 2020/2019		Відхилення 2021/2020	
					абсол., млн. грн.	відн. %	абсол., млн. грн.	відн. %
Необоротні активи	20,969	21,895	21,567	20, 529	-0,328	-1,50	-1,038	-4,81
Нематеріальні активи	7,258	6,671	6,969	6,717	+0,298	+4,47	-0,252	-3,62
Основні засоби	9,456	10,110	10,058	9,725	-0,052	-0,51	-0,333	-3,31
Відстрочені податкові активи	0,596	0,525	0,341	0,177	-0,184	-35,05	-0,164	-48,09
Інші необоротні активи	3,659	4,589	4,199	3,910	-0,39	-8,50	-0,289	-6,88

Джерело: складено за [22] та власними розрахунками

З таблиці 2.3 відзначено, що вартість необоротних активів протягом розглянутих років мала дещо неоднозначну динаміку. У 2019 році необоротні активи зросли на 0,926 млн. грн. (4%), що свідчило про збільшення вартості основних засобів за цей рік на 6%. Такі зміни в необоротних активах вказують на закупівлю нових приміщень, будівель, обладнання, а також на те, що зносу основних засобів не відбулося. Незважаючи на посилення інвестиційної направленості компанії, збільшення її необоротних активів могло бути спричинене збільшенням довгострокових зобов'язань протягом аналізованого періоду. Зменшення вартості необоротних активів у 2020-2021 роках майже на 1,5% та 5% відповідно є свідченням продажу або списання компанією частини основних засобів (вони зменшились відповідно на 0,51% та 3,31% протягом даного періоду). Також дане явище вказує на фізичне зношування основних виробничих фондів, тобто на нарахування амортизації.

Негативним фактом є зменшення нематеріальних активів за 2019 рік на 8%, що свідчить про припинення ведення підприємством інноваційної стратегії. Після вкладання коштів у 2020 році у патенти та технології даний показник виріс майже на 5%, а за 2021 рік – знову знизився на 3%.

Також спостерігалось зменшення відстрочених податкових активів спочатку на 11% у 2019 р., потім на 35% у 2020 р. та на 48% у 2021 р. Дана стаття у балансі вказує на розмір зміщеного на невизначений строк платежу на прибуток, і ця частина ставить за мету зменшення податку на прибуток, який підлягає оплаті у наступних податкових періодах. Зменшення відстрочених податкових активів буде означати збільшення суми податку на прибуток у майбутньому для компанії.

Структура необоротних активів «ВФ Україна» у динаміці була представлена на рисунку 2.4.

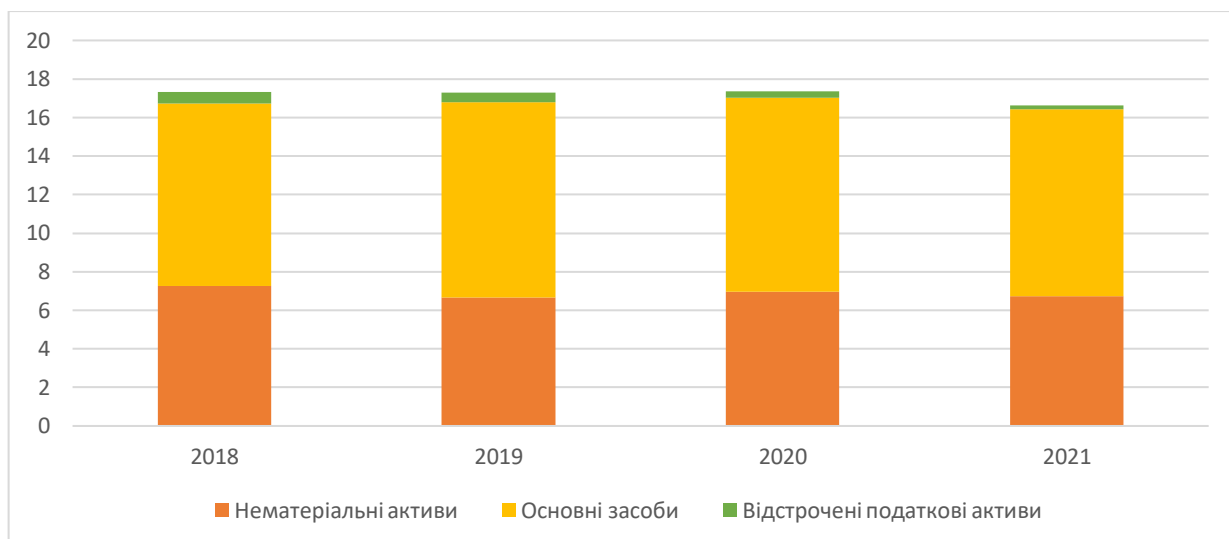

Рисунок 2.4 – Структура необоротних активів «ВФ Україна» протягом 2018-2021 рр., млн. грн.

Джерело: складено автором за [22]

Загалом, зважаючи на аналіз активної частини балансу ПрАТ «ВФ Україна», можна зробити висновок про достатньо неоднозначну динаміку основних його статей. Проте окрім господарських засобів у балансі підприємства знаходяться також джерела їх утворення, що є скупченням інформації про власний капітал компанії та її зобов'язання (додаток Б).

За таблицею 2.4 було проведено горизонтальний аналіз пасивів компанії. Видно, що вартість джерел надходження активів зменшилася на 0,038 млн. грн. за 2019 рік за рахунок зменшення частки позикового капіталу. У 2020 р. цей показник знову збільшився на 12 млн. грн., а у 2021 – знову зменшився на 1 млн. грн.

Вартість власного капіталу, як суми перевищення вартості активів компанії над її зобов'язаннями, є показником стабільності прибутку. Зважаючи на постійне збільшення вартості власного капіталу спочатку на 2,539 млн. грн. у 2019 році та ще на 1,203 млн. грн. та 0,325 млн. грн. у 2020 та 2021 роках відповідно, можна говорити про отримання компанією стабільного прибутку протягом 2018-2021 рр. Загальне збільшення вартості власного капіталу відбулося за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку на 21,45%, 8,35% та на 2,09% відповідно. Ріст власного капіталу за рахунок зростання нерозподіленого прибутку може бути причиною зниження рівня короткострокової кредиторської заборгованості, величини

довгострокових і короткострокових кредитів і позик. Така позитивна динаміка сприяє посиленню фінансової стійкості компанії та зниженню ступеня її фінансових ризиків.

Таблиця 2.4 Власний капітал ПрАТ «ВФ Україна» та його горизонтальний аналіз

Показник, млн. грн.	На кінець 2018	На кінець 2019	На кінець 2020	На кінець 2021	Відхилення 2020/2019		Відхилення 2021/2020	
					абсол., млн. грн.	відн. %	абсол., млн. грн.	відн. %
Власний капітал	11,846	14,385	15,588	15,913	+1,203	+8,36	+0,325	+2,08
Нерозподілений прибуток	11,836	14,375	15,576	15,901	+1,201	+8,35	+0,325	+2,09
Позиковий капітал	13,182	10,605	22,202	20,591	+11,60	+109,4	-1,611	-7,26
Довгострокові зобов'язання	5,868	3,901	16,985	15,524	+13,08	+335,4	-1,461	-8,60
Короткострокові зобов'язання	7,314	6,704	5,217	5,067	-1,487	-22,18	-0,15	-2,88

Джерело: складено за [22] та власними розрахунками

Довгострокові зобов'язання за 2019 рік зменшилися на 1,967 млн. грн., а за 2021 рік зменшилися на 1,461 млн. грн. Таке зменшення може свідчити про погашення компанією довгострокової кредиторської заборгованості перед банками, а також інших довгострокових фінансових заборгованостей, відкладених податкових зобов'язань. За 2020 рік довгострокові зобов'язання знову збільшуються на 13 млн. грн. Збільшення довгострокових зобов'язань, з іншої сторони, говорить про реалізацію компанією ефективної інвестиційної програми, технічного переоснащення, механізацію виробництва. Їх наявність сприяє підвищенню фінансової стійкості компанії.

Короткострокові зобов'язання протягом 2018-2021 рр. майже не змінювалися, їх вартість коливалася у межах 6-7 млн. грн. та змінювалася у середньому лише на 15%. Разом з цим кредиторська заборгованість мала тенденції до зменшення протягом всього аналізованого періоду. Це свідчить про стабільну сплату компанією своїх боргів перед своїми постачальниками та підрядниками. Також це може вказувати на збільшення джерел формування оборотних активів та поточної ліквідності компанії. Наявність у компанії короткострокових позик та кредитів свідчить про збільшення дорогих джерел фінансування. На рисунку 2.5 відображена загальна структура пасивів «ВФ Україна» у динаміці.

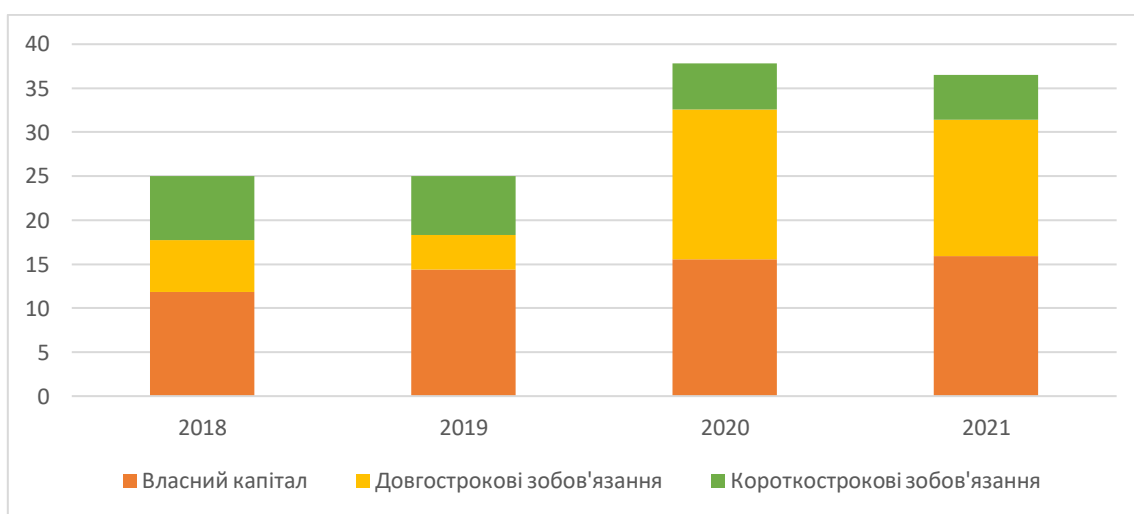

Рисунок 2.5 – Структура пасивів «ВФ Україна» за 2018-2021 рр., млн. грн.

Джерело: складено автором за [22]

У 2020 році у ПрАТ «ВФ Україна» спостерігалася нестабільна фінансова ситуація, обумовлена тим, що темп росту власного капіталу (8,36%) нижчий порівняно з темпом росту позикового капіталу (109,35%), а, як відомо, наявність великої суми позикового капіталу призводить до зниження фінансової стійкості компанії та її платоспроможності, нарощування додаткових фінансових ризиків. Проте у 2019 та 2021 роках відбулася протилежна ситуація, тобто більша частина джерел фінансування була представлена за рахунок власних засобів. Дана ситуація вказує на неоднозначну динаміку показників балансу (рис. 2.6).

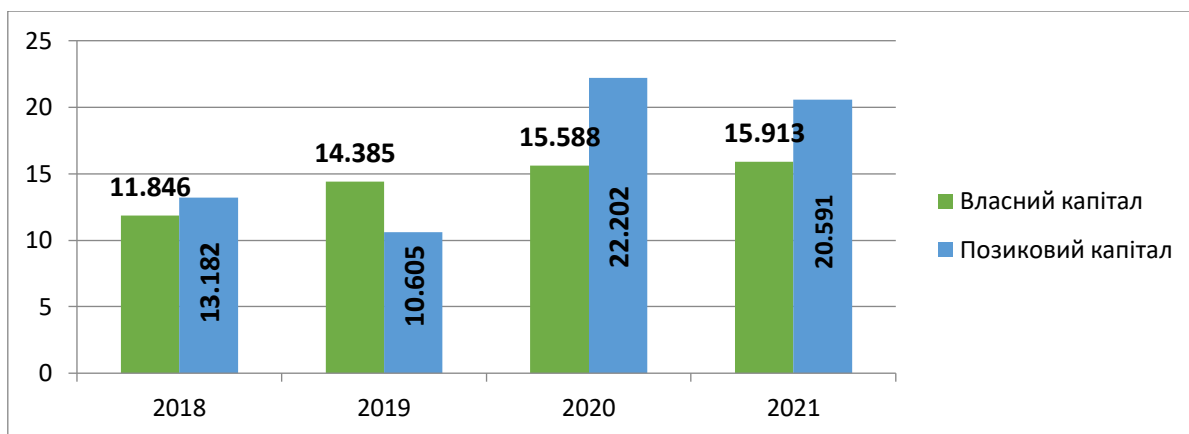

Рисунок 2.6 – Динаміка власного та позикового капіталів протягом 2017-2020 рр., млн. грн.

Джерело: складено за [22] та власними розрахунками

Отже, для ефективного аналізу фінансової стійкості ПрАТ «ВФ Україна» було наведено загальні ознаки «хорошого» балансу підприємства та порівняно їх з ознаками балансу проаналізованої компанії (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 Ознаки «хорошого» балансу ПрАТ «ВФ Україна»

Ознаки	Відповідність		
	2019/2018	2020/2019	2021/2020
1. Валюта балансу збільшилася в кінці звітного періоду порівняно з початком періоду	-	+	-
2. Темпи приросту оборотних активів є вищими, ніж темпи приросту необоротних активів	-	+	+
3. Темпи приросту власного капіталу є вищими, ніж темпи приросту позикового капіталу	+	-	+
4. Темпи приросту дебіторської і кредиторської заборгованостей приблизно однакові	-	-	-
5. Частка власних оборотних засобів у оборотних активах має бути більшою 10%	+	+	+
6. У балансі відсутня стаття «Непокритий збиток»	+	+	+

Джерело: складено автором на основі даних [9, с. 62]

Отже, присутність у балансі показників, наведених у таблиці 2.5, дає змогу визначити, чи є проаналізований баланс «позитивним». Таким чином, проведений аналіз власності та джерел фінансування ПрАТ «ВФ Україна» дозволяє зробити

висновок про нестабільність фінансового стану компанії протягом 2018-2021 рр., оскільки її баланс відповідає не всім наведеним вище ознакам «хорошого» балансу.

Узагальнюючи, можна сказати про неоднозначність отриманих результатів аналізу фінансового балансу ПрАТ «ВФ Україна». У межах горизонтального аналізу балансу компанії було розглянуто структуру його пасивів та активів, порівняно темпи приросту та абсолютні зміни оборотного та необоротного капіталу, власного капіталу компанії та її зобов'язань у період з 2018 по 2021 роки. Також було здійснено детальний розгляд динаміки основних статей балансу. Після цього було проведено порівняння основних ознак «хорошого» балансу підприємства з ознаками балансу аналізованої компанії. У цілому, можна говорити про те, що у жодному з розглянутих періодів динаміка розглянутих показників здебільшого не відповідає ознакам «позитивного» балансу компанії, незважаючи на їх достатньо високі темпи приросту. Отож, за отриманими результатами фінансовий стан ПрАТ «ВФ Україна» можна охарактеризувати як нестійкий.

2.3 Аналіз ліквідності та рентабельності ПрАТ «ВФ Україна»

Основою успішного ведення бізнесу є вміння ставити конкретні цілі, здійснювати контроль на основі затверджених планів, аналізувати результати, виявляти причини відхилень від плану та приймати рішення, що можуть усунути ці відхилення. Такий підхід реалізований у технологіях управління компаній, що швидко розвиваються. Все це неможливо здійснити без керування ліквідністю підприємства, тобто оперативного управління його фінансовими ресурсами. Ефективне управління ліквідністю компанії можна пояснити як розміщення ресурсів підприємства, що дозволяє за короткий період перетворити активи у грошові засоби. Чим вищою є ліквідність підприємства, тим меншим є ризик банкрутства.

Проаналізовані вище склад активів та пасивів чинить значний вплив на значення ліквідності. Таким чином, за формулами з таблиці 1.3 було проведено

розрахунок основних абсолютних та відносних коефіцієнтів ліквідності «ВФ Україна» протягом 2018-2021 рр. (табл. 2. 6).

Отож, за розрахованими даними у таблиці 2.6 спостерігаються від'ємні значення робочого капіталу протягом 2018-2019 рр. Величина робочого капіталу показує спроможність компанії розплачуватися за своїми короткостроковими обов'язками. Керівництво компанії використовує робочий капітал для фінансування своєї поточної діяльності. Від'ємне значення робочого капіталу у Водафон у 2018-2019 рр. означає, що вся вартість оборотних активів і навіть частина необоротних активів фінансується за рахунок поточних зобов'язань.

Таблиця 2.6 Розрахунок основних показників ліквідності ПрАТ «ВФ Україна» протягом 2018-2021 рр.

Назва показника ліквідності	Норматив	2018	2019	2020	2021	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020
Робочий капітал	>30% від ОА	-3,255	-3,609	11,006	10,908	-0,354	+14,615	-0,098
Ефективна заборгованість	-	5,382	5,889	-8,925	-9,147	+0,507	-14,814	-0,222
Коефіцієнт поточної ліквідності ($K_{пл}$)	>1	0,487	0,589	2,685	2,696	+0,102	+2,096	+0,011
Коефіцієнт швидкої ліквідності ($K_{шл}$)	>0,5	0,465	0,362	2,660	2,668	-0,103	+2,298	+0,008
Показник абсолютної ліквідності ($K_{шл}$)	>0,2-0,5	0,307	0,177	0,462	0,453	-0,13	+0,285	-0,009
Маневреність робочого капіталу ($K_{мнрк}$)	від 0 до 1	-0,907	-0,518	0,317	0,277	+0,389	+0,835	-0,04
Коефіцієнт забезпеченості реалізації робочим капіталом ($K_{зрк}$)	-	-0,254	-0,226	0,607	0,541	+0,028	+0,833	-0,066

Джерело: складено автором на основі [15] та за власними розрахунками

Рисунок 2.7 демонструє, що за рахунок поточних зобов'язань було профінансовано 7,16% оборотних активів та 19,67% необоротних активів. Така ситуація вказує на те, що у компанії був високий рівень кредиторської

заборгованості, а формування оборотних активів здійснювалося за рахунок запозичених коштів.

Незважаючи на це, негативне значення робочого капіталу для підприємства зв'язку, яке зайняло значну частину ринку у своїй сфері, здебільшого не чинить негативний вплив на його фінансовий стан, адже від'ємне значення робочого капіталу компенсується швидким операційним циклом та можливістю швидко перетворити запаси на гроші. До того ж до кінця 2021 року компанія спромоглася досягти позитивного значення робочого капіталу, коли всі оборотні активи фінансуються за рахунок поточних зобов'язань.

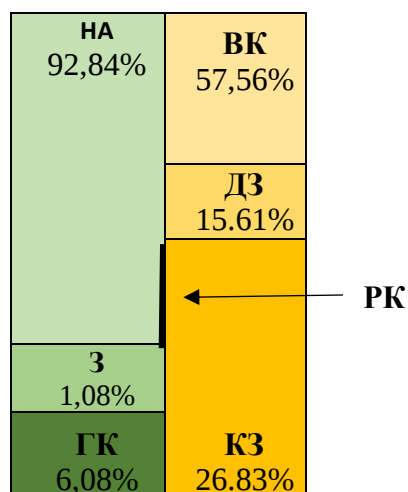

Рисунок 2.7 – Діаграма фінансового стану ПрАТ «ВФ Україна» за 2019 рік

Джерело: складено на основі [22] та власних розрахунків

У 2020-2021 рр. частка робочого капіталу у оборотних активах становила близько 60%, тобто показники задовольняли своє нормативне значення.

Ефективна заборгованість протягом 2020 року стрімко знизилася на 14,814 та набула від'ємних значень, що означає зниження тої частини короткострокових зобов'язань, яка може бути сплачена за рахунок надходжень від майбутньої діяльності компанії. До 2021 року цей показник ще раз знизився на 0,222 та залишався від'ємним.

Перейшовши до аналізу відносних показників ліквідності, було відзначено, що протягом 2018-2019 рр. коефіцієнт поточної ліквідності не задовольняв своє нормативне значення та був меншим за 100%. Таке явище означає від'ємність робочого капіталу саме у ці роки, коли частина необоротних активів була

забезпечена за рахунок короткострокового капіталу. За таких обставин у підприємства міг з'явитися ризик неплатоспроможності, але, як було зазначено раніше, для розвинутого підприємства зв'язку зі швидким операційним циклом це не загрожує. У наступні 2020-2021 рр. коефіцієнт поточної ліквідності постійно зростав (на 2,107) і значно перевищив своє нормативне значення, що означає, що підприємство може у повному обсязі покрити свої поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів. Для більшої наочності динаміку коефіцієнта поточної ліквідності було проілюстровано за допомогою рисунка 2.8.

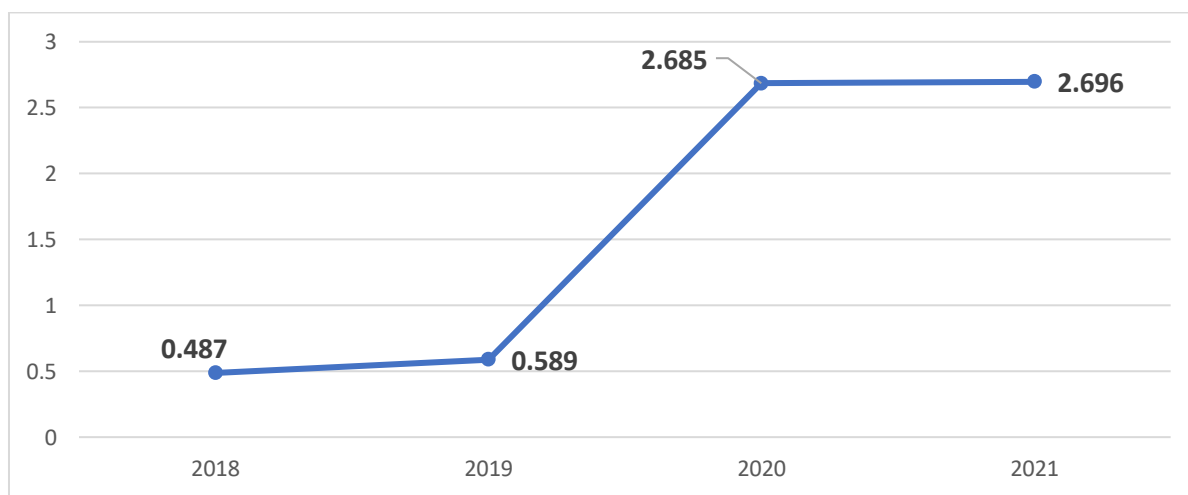

Рисунок 2.8 – Динаміка коефіцієнта поточної ліквідності «ВФ Україна» протягом 2018-2021 рр.

Джерело: складено автором за власними розрахунками

Коефіцієнт швидкої ліквідності для «ВФ Україна» у 2018 році не задовольняв своє нормативне значення, що може свідчити про зниження платоспроможності компанії у короткостроковому періоді. Не дивлячись на незначні відхилення, даний показник зріс за 2019 рік і перевищив своє нормативне значення. Протягом 2020 року коефіцієнт швидкої ліквідності суттєві зріс на 2,298 за рахунок стрімкого збільшення величини дебіторської заборгованості і тримався на цьому рівні до кінця 2021 року, що свідчить про повну можливість компанії погасити поточні зобов'язання високоліквідними активами. На рисунку 2.9 відображено динаміку коефіцієнта швидкої ліквідності.

Незважаючи на те, що коефіцієнти абсолютної ліквідності обчислені на основі минулих показників фінансової звітності компанії, що може суттєво

викривити отримані значення, це допоможе приблизно оцінити потенційну платоспроможність компанії у минулих роках. Коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом 2018-2021 рр. повністю задовольняв свої нормативні значення, що свідчить про наявність у компанії ліквідних резервів, частина з яких знаходиться на депозитних рахунках.

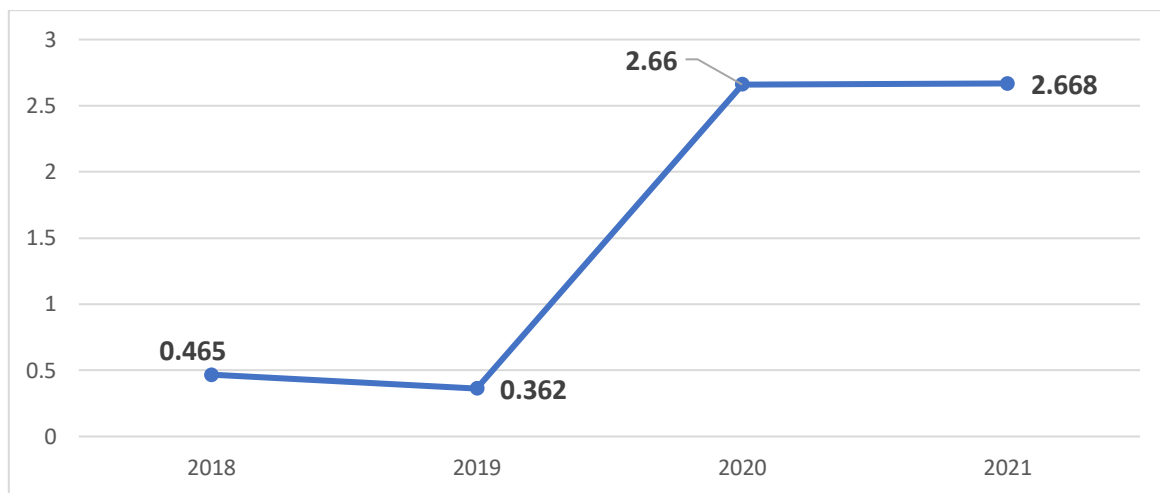

Рисунок 2.9 – Динаміка коефіцієнта швидкої ліквідності «ВФ Україна» протягом 2018-2021 рр.

Джерело: складено автором за власними розрахунками

Маневреність робочого капіталу за рахунок від’ємних значень робочого капіталу протягом 2018-2019 рр. також набула від’ємних значень, проте за 2020-2021 рр. значення коефіцієнта стрімко зросло на 0,835. Таким чином, частка абсолютно ліквідних активів у робочому капіталі також зростала, що забезпечило свободу маневрування фінансовими ресурсами. Від’ємні значення коефіцієнта забезпеченості реалізації робочим капіталом протягом 2018-2019 рр. також спричинені відсутністю робочого капіталу у компанії за цей період.

Отже, за розрахованими абсолютними та відносними показниками ліквідності підприємства можна зробити висновок, що відносні показники знаходилися у межах своїх нормативних значень протягом всього аналізованого періоду. Інші показники набували від’ємних значень за рахунок від’ємного робочого капіталу, що для підприємства зв’язку є прийнятним.

Оскільки розраховані показники показали неоднозначний результат щодо ліквідності «ВФ Україна», було проведено розрахунок коефіцієнтів ліквідності для

найбільших конкурентів компанії за 2021 рік і порівняно з відповідними показниками аналізованої компанії (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 Розрахунок коефіцієнтів ліквідності для найбільших телекомунікаційних компаній України за 2021 рік та їх порівняння

Назва показника ліквідності	Норматив	Київстар	lifecell	Vodafone Україна	Vodafone/Київстар	Vodafone/lifecell
Робочий капітал, млн. грн.	>30% від ОА	-6,240	-3,171	10,908	+17,148	+14,079
Ефективна заборгованість, млн. грн.	-	7,145	3,541	-9,147	-16,292	-12,688
Коефіцієнт поточної ліквідності ($K_{пл}$)	>1	0,265	0,974	2,696	+2,431	+1,722
Коефіцієнт швидкої ліквідності ($K_{шл}$)	>0,5	0,9	0,385	2,668	+2,409	+2,283
Показник абсолютної ліквідності ($K_{шл}$)	>0,2-0,5	0,144	0,265	0,453	+0,309	+0,188
Маневреність робочого капіталу ($K_{мнрк}$)	від 0 до 1	-0,215	-0,430	0,277	+0,492	+0,707
Коефіцієнт забезпеченості реалізації робочим капіталом ($K_{зрк}$)	-	-0,249	-0,374	0,541	+0,79	+0,915

Джерело: складено автором за [24], [25] та власними розрахунками

З таблиці 2.7 видно, що Vodafone Україна дійсно займає позицію лідера на ринку телекомунікацій, обігнавши двох своїх конкурентів майже за всіма коефіцієнтами ліквідності, як абсолютними, так і відносними. Отож, робочий капітал Київстару та lifecell протягом 2021 року так само від'ємним, як і у Vodafone Україна у 2018-2019 рр., що є нормальним для операторів зв'язку. Проте, порівнюючи показники саме 2021 року, два конкуренти аналізованої компанії значно їй поступаються, відставши на 14-17 млн. грн.

Що стосується коефіцієнта поточної ліквідності, то показники Vodafone Україна значно перевищують показники Київстар та lifecell (на 2,431 та 1,722 відповідно) за рахунок додатних показників робочого капіталу. Коефіцієнт швидкої ліквідності конкурентів також значно менший за коефіцієнт Vodafone Україна та не задовольняє встановленому нормативу, що свідчить про зниження платоспроможності компаній-конкурентів у короткостроковому періоді порівняно

з Vodafone Україна. Коефіцієнт абсолютної ліквідності найнижчим був у Київстар, а lifecell та Vodafone Україна протягом 2021 року трималися хоч не на одному рівні, але у рамках нормативу. Показники маневреності робочого капіталу та коефіцієнта забезпеченості реалізації робочим капіталом також набули від'ємних значень за рахунок від'ємних значень робочого капіталу конкурентів.

З проведеного порівняння можна зробити висновок про те, що конкуренти Київстар та lifecell у 2021 році залишилися на рівні показників, що мало Vodafone Україна у 2018-2019 рр. Це означає, що Vodafone Україна стрімко розвивається у часі і покращує показники своєї ліквідності, хоча за обраною галуззю ці показники у різних компаніях відрізняються незначно. До 2021 року Vodafone Україна зміг досягти додатних значень робочого капіталу, тобто компанія стала формувати оборотні активи за рахунок власних коштів, а не кредитних зобов'язань. Загалом, найбільшим ліквідним «ВФ Україна» був протягом останніх двох років, коли вартість оборотних активів почала перевищувати поточні зобов'язання, що чинить сприятливий вплив на фінансовий стан компаній з точки зору ліквідності.

Основною метою діяльності будь-якого підприємства є отримання прибутку. Аналіз фінансової результативності здійснюється на основі абсолютних та відносних показників. За допомогою фінансових результатів підприємства за 2018-2021 рр. було здійснено оцінку абсолютних показників діяльності (табл. 2.8).

Отож, після порівняння фінансових результатів спостерігаємо значне зменшення прибутковості підприємства у 2020 році більше, ніж на 62% порівняно з 2018. Це відбулося за рахунок одночасного зростання чистого доходу від реалізації на 4, 656 млн. грн. та фінансових витрат разом з іншими витратами. Таким чином, у 2020 році спостерігалось значне зменшення ефективності діяльності «ВФ Україна». За 2021 рік ця тенденція змінилася на позитивну. Прибуток зріс майже на 2 млн. грн. порівняно з 2018 та 2020 рр., оскільки фінансові витрати порівняно з попереднім 2020 роком зростали на так стрімко як чистий дохід від реалізації.

Таблиця 2.8 Аналіз фінансових результатів ПрАТ «ВФ Україна» за 2018-2021 роки, млн. грн.

Показник	2018	2019	2020	2021	Відхилення 2021/2018 (+,-)
Чистий дохід від реалізації продукції	12, 636	15, 036	17, 292	19, 413	+6, 777
Собівартість реалізованої продукції	(6, 910)	(7, 458)	(8,210)	(4, 857)	-2, 053
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	2, 909	3, 151	5, 087	5, 921	+3, 012
Фінансовий результат від фінансової діяльності: прибуток (збиток)	(0, 562)	(0, 404)	(1, 420)	(1, 691)	+1, 129
Фінансовий результат від інвестиційної діяльності: прибуток (збиток)	(0,079)	(0,009)	0	0	-0,079
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	2, 357	2, 792	1, 668	4, 788	+2,431
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	1, 897	2, 099	1, 314	3, 832	+1,935

Джерело: складено за [22] та власними розрахунками

Результати фінансової діяльності «ВФ Україна» у динаміці було відображено на рисунку 2.10.

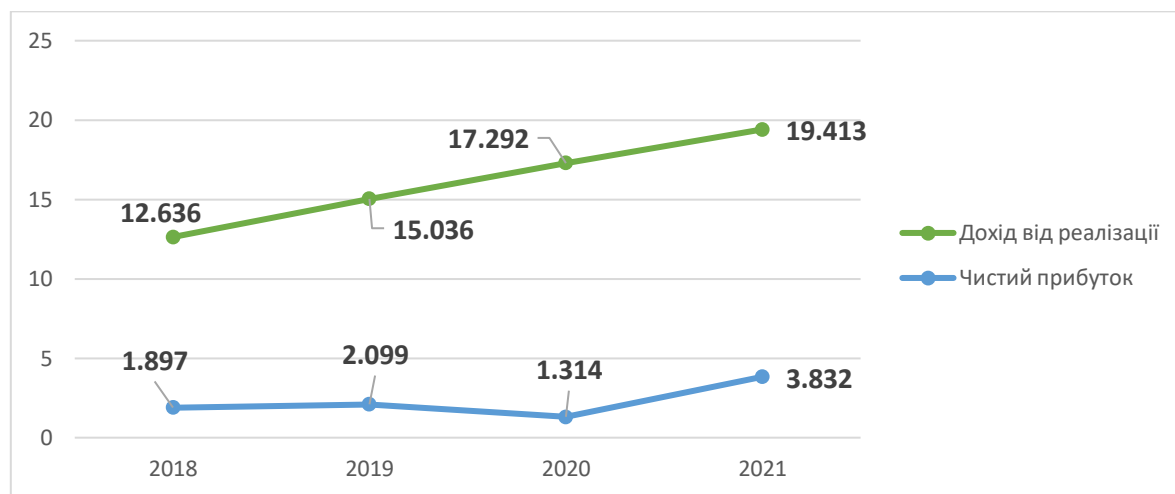

Рисунок 2.10 – Динаміка доходів від реалізації та чистого прибутку «ВФ Україна» протягом 2018-2021 рр.

Джерело: складено автором за [22]

У контексті даного дослідження доцільно також буде провести аналіз відносних показників, тобто показників рентабельності ПрАТ «ВФ Україна», оскільки управління даним аспектом допомагає досягти високої ефективності функціонування підприємства. Економічна рентабельність вказує на потенційні можливості компанії у діловому співробітництві, є гарантією ефективної реалізації

економічних інтересів всіх учасників господарської діяльності як самої компанії, так і її партнерів.

За формулами, поданими у таблиці 1.2, було проведено розрахунки основних показників рентабельності для «ВФ Україна» (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 Розрахунок основних показників рентабельності ПрАТ «ВФ Україна» протягом 2018-2021 рр., %

Назва показника рентабельності	2018	2019	2020	2021	2021/2018
Рентабельність продукції ($P_{\text{пр}}$)	82,87	101,6	110,6	266,94	+184,07
Валова рентабельність реалізації ($P_{\text{вр}}$)	45,31	50,4	52,5	75,49	+30,18
Операційна рентабельність реалізації ($P_{\text{ор}}$)	23,02	21,0	29,4	30,50	+7,48
Чиста рентабельність реалізації ($P_{\text{чр}}$)	15,02	14,0	7,6	19,74	+4,72
Рентабельність оборотного капіталу ($P_{\text{об}}$)	85,76	92,9	54,9	36,78	-48,98
Рентабельність активів ($P_{\text{а}}$)	7,78	8,42	4,28	10,32	+2,54
Рентабельність чистих активів ($P_{\text{ча}}$)	10,71	5,24	11,84	11,97	+1,26
Рентабельність власного капіталу ($P_{\text{вк}}$)	14,54	16,08	8,91	24,33	+9,79

Джерело: складено автором на основі [22] та власних розрахунків

Відсутність чітко встановлених нормативів для показників рентабельності вимагає порівняння їх з показниками по галузі, тобто порівняння показників «ВФ Україна» з показниками конкурентів (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 Розрахунок основних показників рентабельності конкурентів «ВФ Україна» протягом 2020 року та їх порівняння, %

Показник рентабельності	Київстар	lifecell	Vodafone Україна	Vodafone/Київстар	Vodafone/lifecell
Рентабельність продукції ($P_{\text{пр}}$)	195,23	34,65	110,6	-84,63	+75,95
Валова рентабельність реалізації ($P_{\text{вр}}$)	66,13	25,73	52,5	-13,63	+26,77
Операційна рентабельність реалізації ($P_{\text{ор}}$)	52,02	11,57	29,4	-22,62	+17,83
Чиста рентабельність реалізації ($P_{\text{чр}}$)	41,48	37,87	7,6	-33,88	-30,27
Рентабельність оборотного капіталу ($P_{\text{об}}$)	629,83	85,51	54,9	-574,93	-30,61
Рентабельність активів ($P_{\text{а}}$)	40,35	17,19	4,28	-36,07	-12,91
Рентабельність чистих активів ($P_{\text{ча}}$)	60,12	29,17	11,84	-48,28	-17,33
Рентабельність власного капіталу ($P_{\text{вк}}$)	82,66	42,87	8,91	-73,75	-33,96

Джерело: складено автором на основі [22], [24], [25] та власних розрахунків

Таким чином, рентабельність продукції «ВФ Україна», як показник прибутку з кожної гривні виробництва, протягом 2018-2021 рр. мав стабільну тенденцію до зростання, що чинить позитивний вплив на загальну ефективність діяльності компанії, оскільки збільшується прибуток на 1 грн, що витратили на виробництво чи надання послуг. Порівнюючи показник «ВФ Україна» з показниками її основних конкурентів, Київстару та lifecell, можна зробити висновок, що Водафон займає друге місце серед них. Перше місце займає Київстар, що має високі показники валового прибутку за рахунок більшого чистого доходу, тобто має на 84,63 копійки більше прибутку з 1 гривні виробництва порівняно з Водафон.

Збільшення протягом аналізованого періоду показників валової рентабельності реалізації вказує на зростання операційного прибутку на кожную гривню продажів, тобто відбувається покращення ефективності управління витратами. До прикладу, у 2021 році з 1 грн продажів компанія отримала 75,49 копійок прибутку, у 2018 році вона могла отримати 45,31 копійок з гривні продажу, що на 30,18 копійок менше за 2021 рік. Чинниками покращення операційної ефективності є зменшення собівартості продукції та поліпшення витрат на збут. Серед своїх конкурентів за даним показником Водафон також займає друге місце. Його знову випереджає Київстар, який у 2020 році з 1 грн продажів мав 66,13 копійок прибутку, що на 13,63 копійки більше, ніж Водафон за той самий період. Lifecell значно поступається своїм конкурентам та має у 2020 році на 26,77 копійок менше прибутку з 1 грн продажів порівняно з «ВФ Україна». Таким чином, Київстар показав тенденцію до більш ефективного управління витратами, ніж Водафон.

Операційна рентабельність реалізації «ВФ Україна» протягом 2018-2021 рр. збільшується та на 30,18% у 2021 році перевищує показник 2018 року. Не дивлячись на позитивну динаміку показника, операційну маржу компанії можна вважати досить стійкою, що є хорошим знаком для інвесторів та кредиторів. Тут «ВФ Україна» також посідає друге місце після Київстару та випереджає lifecell. На рисунку 2.11 для більшої наочності продемонстровано динаміку операційної рентабельності «ВФ Україна».

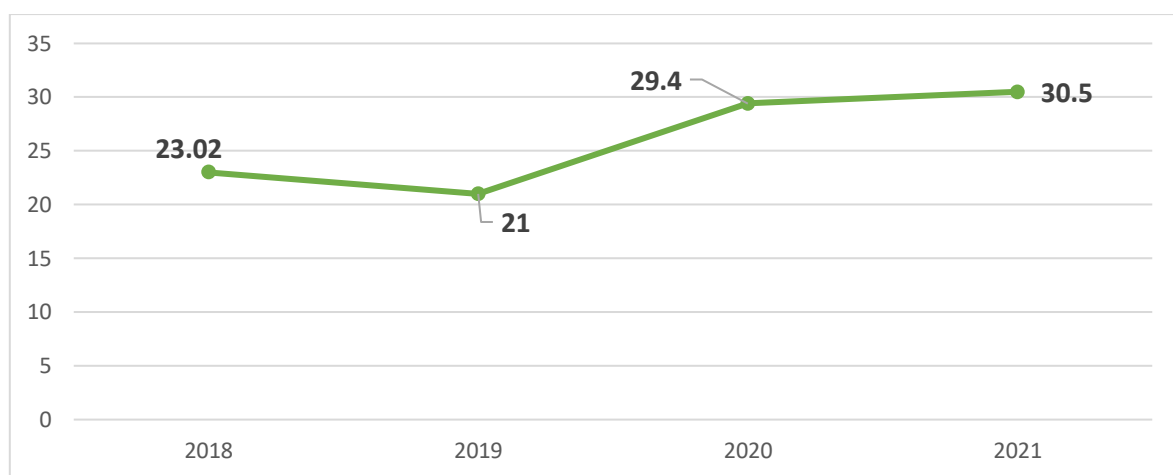

Рисунок 2.11 – Динаміка операційної рентабельності «ВФ Україна» протягом 2018-2021 рр.

Джерело: складено автором за власними розрахунками

Єдиний показник, що показує негативну динаміку протягом аналізованого періоду є рентабельність оборотного капіталу, що свідчить про зниження вартості прибутку на 1 грн оборотного капіталу. Зважаючи на те, що прибуток компанії стабільно зростає протягом 2018-2021 рр., можна говорити, що причиною такого спаду стало різке збільшення вартості оборотних активів у 2020-2021 рр. Порівняно з конкурентами «ВФ Україна» займає останнє місце за показниками 2020 року. Київстар всіх випереджає, оскільки має значно вищі прибутки від операційної діяльності, ніж у Водафон, за рахунок більшого валового прибутку.

Рентабельність активів компанії збільшилася майже на 3% у 2021 році порівняно з 2018. Якщо, наприклад, у 2018 році «ВФ Україна» отримала 7,78 копійок чистого прибутку на 1 грн активів, то у 2020 році ця сума становила вже 10,32 копійок. Позитивна динаміка даного показника свідчить про ефективне використання компанією свого майна в процесі генерації прибутків. Порівняння «ВФ Україна» з конкурентами показало, що компанія найгірше розпоряджається своїми активами під час генерації прибутку.

Рентабельність власного капіталу є важливим індикатором розвитку компанії для її власників, оскільки дає змогу визначати зростання їх добробуту за певний період. Зростання даного показника вказує на збільшення чистого прибутку, що був отриманий протягом аналізованого періоду з тої ж суми власного капіталу. Таким

чином, зростання у 2021 році рентабельності активів майже на 10% порівняно з показником 2018 року свідчить про збільшення чистого прибутку компанії на 1 грн залучених власних коштів. Якщо у 2018 році кожна гривня власних коштів генерувала 14,54 копійки чистого прибутку, то вже у 2021 році вона генерувала 24,33 копійки. Таким чином, чистий прибуток компанії продовжує зростати, а ефективність використання власного капіталу є досить високою. Поміж конкурентів «ВФ Україна» знову займає останнє місце за кількістю прибутків на 1 грн власного капіталу. За розмірами власного капіталу розглянуті компанії однакові, проте за чистим прибутком випереджають Водафон. Динаміку рентабельності власного капіталу «ВФ Україна» представлено на рисунку 2.11.

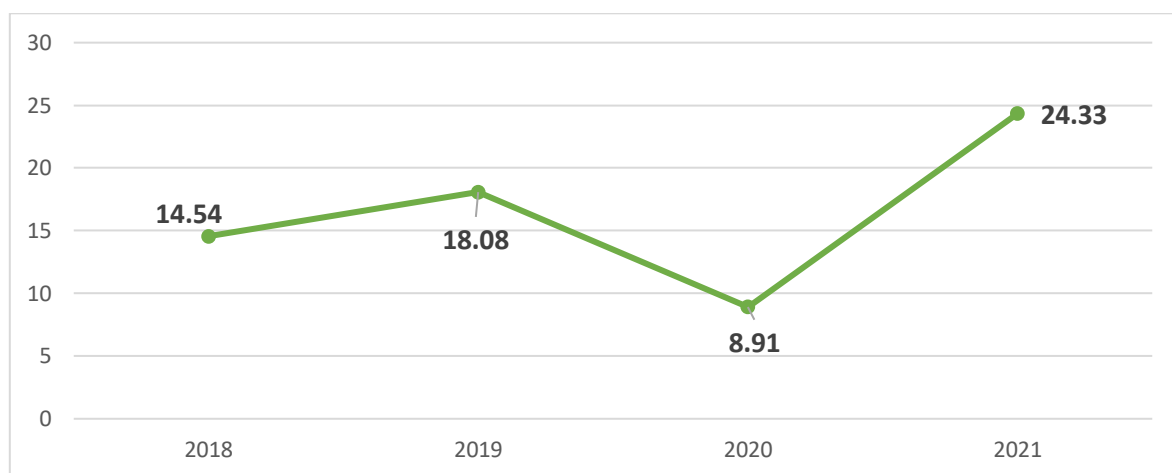

Рисунок 2.11 – Динаміка рентабельності власного капіталу «ВФ Україна» протягом 2018-2021 рр.

Джерело: складено автором за власними розрахунками

Таким чином, можна зробити висновок про те, що у багатьох випадках «ВФ Україна» поступається результатами Київстару. Причиною цього є гірші фінансові результати Водафон, зокрема, менша кількість валового та чистого прибутків. Основними факторами негативного впливу фінансових результатів «ВФ Україна» стало те, що чистий дохід від реалізації зростав у повільному темпі. До того ж, збільшилася собівартість продукції, вартість адміністративних витрат та витрат на збут, а також фінансових витрат.

Узагальнюючи, можна сказати, що під час аналізу відносних показників ліквідності, які найбільш часто використовуються для дослідження ліквідності,

було виявлено, що «ВФ Україна» до кінця 2021 року змогло у повному обсязі сплатити всі свої короткострокові позики за рахунок оборотних активів. Зокрема, аналіз швидкої ліквідності також вказує на можливість компанії під кінець аналізованого періоду погасити свої короткострокові зобов'язання за допомогою високоліквідних активів. На ринку телекомунікацій «ВФ Україна» займає позицію лідера, обігнавши за своїми показниками ліквідності та рентабельності основних конкурентів. До того ж, прибутки компанії за 2021 р. зросли порівняно з минулими роками, що також свідчить про позитивну тенденцію розвитку. Що стосується рентабельності компанії, то всі розраховані коефіцієнти відповідали нормативним значенням та показували позитивну динаміку та вписувалися у межі значень своїх конкурентів на ринку. Єдиним показником, що зменшувався протягом аналізованого періоду, була рентабельність оборотного капіталу. Враховуючи те, що результат операційної діяльності компанії не змінювався, результатом такого зменшення могло стати раптове збільшення вартості оборотного капіталу протягом 2020-2021 рр.

2.4 Аналіз фінансової стійкості ПрАТ «ВФ Україна»

З метою забезпечення виживання будь-якої компанії у сучасних економічних умовах, потрібно проводити регулярну оцінку її фінансового стану. Фінансовий стан є одним з ключових показників вдалої фінансової діяльності компанії. Він визначає загальний потенціал компанії, її потенціал у співпраці з іншими компаніями, здатність протистояти конкурентам. Підприємство можна розглядати фінансово стійким за умови, що при несподіваних змінах у зовнішньому середовищі воно продовжує ефективну діяльність, вчасно сплачує свої зобов'язання перед персоналом, постачальниками, банками. У свою чергу, аналіз фінансової стійкості дозволяє сформулювати істинне бачення фінансового становища підприємства і оцінити можливі фінансові ризики, а також дізнатися про ступінь залежності компанії від позикових джерел фінансування. Це необхідно, щоб дізнатися наскільки компанії є залежною з фінансовою точки зору, зростає чи

спадає дана залежність і чи відповідає стан її активів і пасивів завданням її фінансово-господарської діяльності.

Щоб проаналізувати фінансову стійкість ПрАТ «ВФ Україна», з таблиці 1.4 було обрано основні коефіцієнти, що зазвичай використовуються при її визначенні за коефіцієнтним підходом.

Значення даних коефіцієнтів були розраховані на основі формул, наведених у додатку В. Розраховані значення даних коефіцієнтів представлено у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 Система значень показників оцінки фінансової стійкості ПрАТ «ВФ Україна» та їх абсолютні відхилення

Назва коефіцієнта	Норматив	2018	2019	2020	2021	Відхилення		
						абсол., 2019/ 2018	абсол., 2020/ 2019	абсол., 2021/ 2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Коефіцієнт автономії	0,4-0,6	0,473	0,576	0,412	0,436	+0,103	-0,164	+0,024
Коефіцієнт фінансової залежності	1,7-2,5	1,473	1,576	1,412	1,436	+0,103	-0,164	+0,024
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,1	2,918	4,648	0,961	0,996	+1,73	-3,687	+0,035
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	>0,1	2,802	3,166	1,322	1,317	+0,364	-1,844	-0,005
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,7-0,9	0,899	1,356	0,702	0,773	+0,457	-0,654	+0,071
Коефіцієнт фінансового ризику	<1	1,113	0,737	1,424	1,294	-0,376	+0,687	-0,13
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,4-0,6	0,527	0,414	0,588	0,564	-0,113	+0,174	-0,024
Коефіцієнт довгострокової заборгованості	-	0,331	0,207	0,521	0,494	-0,124	+0,314	-0,027
Коефіцієнт покриття відсотків	-	3,798	3,030	3,041	4,008	-0,768	+0,011	+0,967

Джерело: складено автором за даними [26], [15] та власними розрахунками

Для того, щоб більш точно оцінити ступінь фінансової стійкості «ВФ Україна» було також розраховано коефіцієнти фінансової стійкості для його основних конкурентів, Київстар та lifecell, за 2020 та 2019 роки окремо (табл. 2.12 та 2.13).

Як видно з таблиці 2.11, не всі отримані показники задовольняють подані нормативні значення, проте на основі цього категоричних висновків робити не варто, оскільки всі коефіцієнти більш доцільно розглядати у динаміці та за середніми показниками по галузі, що буде зроблено далі. Не дивлячись на це, значення коефіцієнтів були також прирівняні до загальноприйнятих нормативних значень, щоб здійснити всебічну їх оцінку.

Отож, спочатку було розглянуто коефіцієнт автономії для «ВФ Україна». У 2020 році цей показник зменшився на 0,164, а за 2021 рік – збільшився на 0,024. Отож, на кінець 2021 року коефіцієнт автономії склав 0,436. Це означає, що приблизно 43% активів компанії сформовано за рахунок власних засобів, що є позитивною тенденцією.

Таблиця 2.12 Система значень показників оцінки фінансової стійкості Київстар, lifecell та «ВФ Україна» протягом 2020 року та їх порівняння

Назва коефіцієнта	Київстар	lifecell	Vodafone Україна	Vodafone/ Київстар	Vodafone/ lifecell
Коефіцієнт автономії	0,423	0,460	0,412	-0,011	-0,048
Коефіцієнт фінансової залежності	1,423	1,460	1,412	-0,011	-0,048
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	5,146	7,072	0,961	-4,185	-6,111
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	4,860	6,053	1,322	-3,538	-4,731
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,733	0,853	0,702	-0,031	-0,151
Коефіцієнт фінансового ризику	1,363	1,564	1,424	0,061	-0,14
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,577	0,540	0,588	0,011	0,048
Коефіцієнт довгострокової заборгованості	0,314	0,380	0,521	0,207	0,141
Коефіцієнт покриття відсотків	4,621	-	3,041	-1,58	-

Джерело: складено автором за даними [24], [25] та власними розрахунками

Таблиця 2.13 Система значень показників оцінки фінансової стійкості Київстар, lifecell та «ВФ Україна» протягом 2019 року та їх порівняння

Назва коефіцієнта	Київстар	lifecell	Vodafone Україна	Vodafone/ Київстар	Vodafone/ lifecell
Коефіцієнт автономії	0,560	0,327	0,576	0,016	0,249
Коефіцієнт фінансової залежності	1,560	1,327	1,576	0,016	0,249
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	7,152	5,526	4,648	-2,504	-0,878
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	5,305	9,675	3,166	-2,139	-6,509
Коефіцієнт фінансової стійкості	1,273	0,485	1,356	0,083	0,871
Коефіцієнт фінансового ризику	0,786	2,060	0,737	-0,049	-1,323
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,440	0,673	0,414	-0,026	-0,259
Коефіцієнт довгострокової заборгованості	0,207	0,329	0,207	0	-0,122
Коефіцієнт покриття відсотків	5,376	-	3,030	-2,346	-

Джерело: складено автором за даними [25], [15] та власними розрахунками

До того ж, значення коефіцієнта збільшилося протягом аналізованого періоду, а це означає, що фінансове становище компанії стабілізується, підвищується його незалежність від зовнішніх джерел фінансування. Порівнюючи з результатами конкурентів, у 2019 році Водафон був лідером за ступенем фінансової незалежності, у 2020 році поступився lifecell. Не дивлячись на це, з таблиць 2.12 та 2.13 можна зробити висновок, що у всіх трьох компаній значення коефіцієнта автономії трималося майже на одному рівні, що свідчить про відповідність результатів діяльності Водафон результатам за галуззю.

Коефіцієнт фінансової стійкості Водафон протягом аналізованого періоду відповідав своєму нормативному значенню, окрім 2019 року, коли він перевищив одиницю. Така ситуація не є типовою для такої активної компанії як Водафон, оскільки поточні зобов'язання формуються на постійній основі. У 2021 році даний показник проявив позитивну динаміку, збільшившись на 0,071 порівняно з 2020 роком. Таким чином, у 2021 році коефіцієнт фінансової стійкості встановився на рівні 0,773, що означає доволі високу фінансову стійкість компанії, вказує на її

здатність проводити прогнозовану діяльність на довгостроковій основі. Отож, 77% активів компанії у 2021 році були профінансовані за рахунок постійного капіталу і довгострокових зобов'язань, що вказує на мінімальний ризик банкрутства. На ринку телекомунікацій Водафон також посідає не останні місця, впевнено конкуруючи з Київстаром. У 2019 році ситуація з коефіцієнтом дещо погіршилася як у Водафону, так і у Київстару, оскільки було більшим за 1. До 2021 року у всіх трьох компаній значення даного коефіцієнта стабілізувалося та встановилося на рівні 0,7-0,8.

Коефіцієнти фінансової залежності «ВФ Україна» протягом всього аналізованого періоду коливалися у межах 1,4-1,6, що не повною мірою задовольняє поданий норматив. Показник збільшився на 0,103 протягом 2019 року, зменшився на 0,164 протягом 2020 року та знову зріс на 0,024 за 2021 рік. Таким чином, у 2021 році коефіцієнт фінансової залежності становив 1,436. Це означає, що у 2021 році на 1 грн власного капіталу відводилося 1,43 гривні фінансових ресурсів. Зважаючи на те, що значення показника не знаходилося у межах нормативних значень, можна говорити про можливість зростання фінансових ризиків для компанії. На ринку телекомунікацій протягом 2019-2020 рр. спостерігалася така ж ситуація. До прикладу, у 2020 році для компанії lifecell на кожен гривні власного капіталу припадало 1,32 грн фінансових ресурсів, що на 0,13 менше, ніж у 2020 році, тобто залежність компанії підвищується.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу значно перевищує своє критичне значення протягом 2018-2021 рр. За 2018 р. цей показник зменшився на 0,336, а за 2019 р. – зріс на 1,73. У 2020 р. відбувалося значне зниження даного показника на 3,687. Незважаючи на це, показник знаходився у допустимих межах, набував тільки позитивних значень, що свідчить про достатню кількість власних ресурсів для забезпечення необоротних і частини оборотних активів. До прикладу, у 2021 році коефіцієнт маневреності власного капіталу становив 0,996, тобто 99,6% власного капіталу є мобільними та використовуються для фінансування активів. Конкуренти Водафону протягом 2019-2020 рр. займали позиції лідерів, значно перевищуючи показники аналізованої компанії.

Коефіцієнт фінансового ризику за весь аналізований період не відповідає своїм рекомендованим значенням. Причиною цього може стати висока оборотність капіталу для компаній у галузі телекомунікацій, адже порівнюючи коефіцієнт фінансового ризику «ВФ Україна» з коефіцієнтами Київстар та lifecell, можна побачити схожість цих показників, тобто така ситуація для даної галузі є цілком частим явищем. Даний показник характеризує обсяг позикових засобів, залучених компанією, який припадає на 1 грн. вкладених власних коштів. Отож, разом зі збільшенням його значення зростає і ризик вкладання капіталу у компанію. Таким чином, збільшення коефіцієнта фінансового ризику «ВФ Україна» за 2020 рік на 0,687 збільшило ризик вкладання коштів у підприємство.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу для «ВФ Україна» протягом 2018-2021 рр. знаходився у межах своїх нормативних значень, що означає відсутність високих фінансових ризиків та про повне використання компанією свого фінансового потенціалу. У 2021 році даний коефіцієнт становив 0,564, тобто більша половина (56%) активів компанії були профінансовані за рахунок позикових коштів. За умов стабільної роботи компанії у галузі телекомунікацій таке значення свідчить про нормальний рівень фінансового ризику. Не дивлячись на це, остаточні висновки слід робити відповідно до галузі, в якій функціонує підприємство. Наприклад, у 2020 році Водафон мав більшу частку позикових коштів у загальній кількості активів порівняно зі своїми конкурентами, що свідчить про збільшення ціни залучення коштів.

Коефіцієнт довгострокової заборгованості у Водафон протягом аналізованого періоду показував нестабільну динаміку. Він зменшився у 2019 році на 0,124, підвищився на 0,314 за 2020 рік, а до 2021 року набув значення 0,494, що означає, що у капіталізованих джерелах (сумі довгострокових зобов'язань та власного капіталу) 49% займають довгострокові зобов'язання. Підвищення цього коефіцієнта може свідчити про підвищення залежності від зовнішніх джерел фінансування. У 2020 році значення даного коефіцієнта для Водафон перевищило значення цього ж коефіцієнта для його конкурентів, що свідчить про наявність у Водафон більшої залежності від зовнішніх кредиторів, ніж у інших у даній галузі.

У 2019 році за даним показником Водафон був майже на одному рівні з конкурентами.

Коефіцієнт покриття відсотків для Водафон протягом 2019-2021 рр. показував стабільну тенденцію до зростання, що свідчить про зміцнення потенційних можливостей компанії для погашення своїх позик для підвищення рівня захищеності кредиторів компанії від несплати відсотків. У 2019-2020 рр. результати діяльності «ВФ Україна» за даним показником були на одному рівні з результатами його конкурентів. Для lifecell показники розрахувати не вдалося через отримані ним збитки протягом даних років.

Динаміку основних коефіцієнтів, що найбільш точно характеризують рівень фінансової стійкості компанії подано на рисунку 2.12.

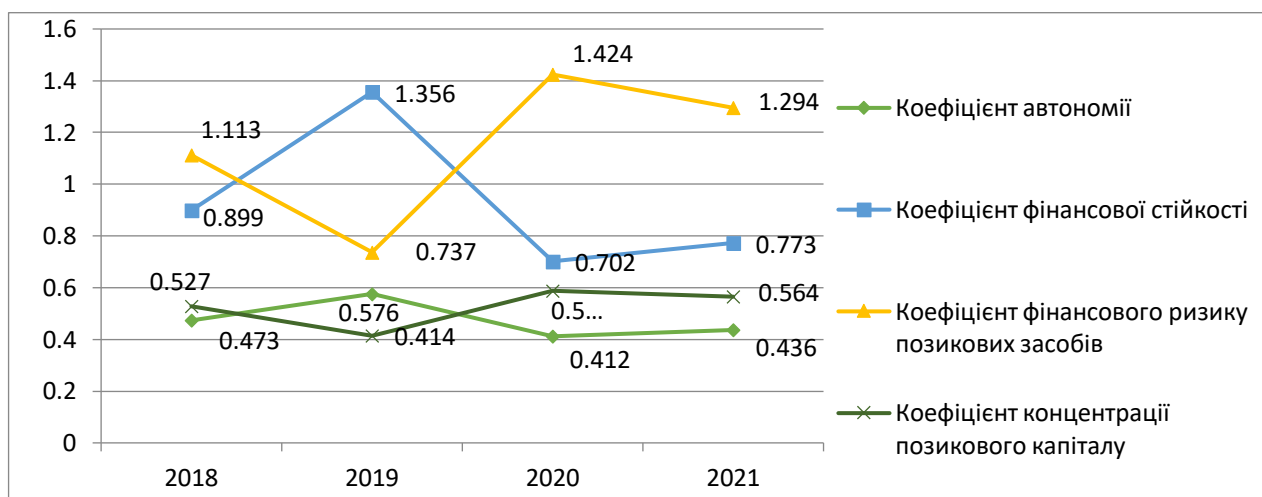

Рисунок 2.12 – Динаміка основних коефіцієнтів фінансової стійкості ПрАТ «ВФ Україна» протягом 2018-2021 рр.

Джерело: складено автором за власними розрахунками

Після порівняння розрахованих коефіцієнтів фінансової стійкості з їх нормативними значеннями та зі значеннями коефіцієнтів конкурентів «ВФ Україна» було також проведено розрахунок нормативних значень коефіцієнтів фінансової незалежності, фінансової залежності, фінансового ризику на 2021 рік. Розрахунок був здійснений за допомогою аналізу фактичної структури активів шляхом визначення частки необоротних активів, постійної та змінної часток оборотних активів у загальній структурі активів за наведеними формулами (2.1), (2.2), (2.3):

$$\mathcal{C}_{HA} = \frac{HA}{A} \cdot 100\% , \quad (2.1)$$

де $\mathcal{C}_{HA}$ – частка необоротних активів;

HA – сума необоротних активів;

A – усього активів [15, с. 72-74].

$$\mathcal{C}_{HOA} = \frac{ДебЗ_{min} + ВЗ_{min}}{A} \cdot 100\% , \quad (2.2)$$

де $\mathcal{C}_{HOA}$ – постійна частка оборотних активів;

ДебЗ_{min} – дебіторська заборгованість за товари та послуги;

ВЗ_{min} – виробничі запаси [15, с. 72-74].

$$\mathcal{C}_{ZOА} = (1 - (\mathcal{C}_{HA} + \mathcal{C}_{HOA})) \cdot 100\% , \quad (2.3)$$

де $\mathcal{C}_{ZOА}$ – змінна частка оборотних активів [15, с. 72-74].

Отож, за наведеними формулами було розраховано наступні показники:

$$\mathcal{C}_{HA} = (20,529 / 36,504) \cdot 100\% = 56,24\%;$$

$$\mathcal{C}_{HOA} = ((12,434 + 0,164) / 36,504) \cdot 100\% = 34,51\%;$$

$$\mathcal{C}_{ZOА} = (1 - (0,5624 + 0,3451)) \cdot 100\% = 9,25\%.$$

Далі було визначено нормативні значення коефіцієнтів фінансової незалежності, фінансової залежності, фінансового ризику на 2021 рік відповідно до певного виду політики фінансування активів, використовуючи таблицю 2.14.

Таблиця 2.14 Підходи до фінансування активів

Вид активу	Підходи до фінансування активів		
	Агресивний	Помірний	Консервативний
Необоротні активи	40% – ДЗ 60% – ВК	20% – ДЗ 80% – ВК	10% – ДЗ 90% – ВК
Постійні оборотні активи	50% – ДЗ 50% – ВК	25% – ДЗ 75% – ВК	100% – ВК
Змінні оборотні активи	100% – КЗ	100% – КЗ	50% – ВК 50% – КЗ

Джерело: складено автором на основі [15, с. 73]

Таким чином, відповідно до таблиці 2.14, було сформовано таблицю 2.15 з розрахунками нормативних значень обраних коефіцієнтів за 2021 рік.

Таблиця 2.15 Розрахунок нормативних значень обраних коефіцієнтів фінансової стійкості «ВФ Україна» за 2021 рік на основі різних підходів до фінансування активів

Підходи Формули	Агресивний	Помірний	Консервативний
$K_{\text{фн}} (Ч_{\text{НА}} * 0,6 + Ч_{\text{ПОА}} * 0,5 + Ч_{\text{ЗОА}} * 0)$	0,510	0,709	0,898
$K_{\text{кпк}} (Ч_{\text{НА}} * 0,4 + Ч_{\text{ПОА}} * 0,5 + Ч_{\text{ЗОА}} * 1)$	0,490	0,291	0,102
$K_{\text{фр}} (K_{\text{кпк}} / K_{\text{фн}})$	0,961	0,410	0,114
$K_{\text{фз}} (1 / K_{\text{фн}})$	1,961	1,410	1,114

Джерело: складено автором за [15, с. 73-74] та власними розрахунками

Після проведених вище розрахунків нормативних значень коефіцієнтів фінансової стійкості «ВФ Україна» було здійснено порівняння їх з фактичними показниками (табл. 2.16).

Таблиця 2.16 Порівняння фактичного та нормативних значень коефіцієнтів фінансової незалежності, фінансової залежності, фінансового ризику «ВФ Україна» на 2021 рік

Назва коефіцієнта	Фактичні значення	Норматив (агресивна)	Відхил. (+,-)	Норматив (помірна)	Відхил. (+,-)	Норматив (консервативна)	Відхил. (+,-)
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,436	0,510	-0,074	0,709	-0,273	0,898	-0,462
Коефіцієнт фінансової залежності	1,436	1,961	-0,525	1,410	+0,026	1,114	+0,322
Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	0,564	0,490	+0,074	0,291	+0,273	0,102	+0,462
Коефіцієнт фінансового ризику	1,294	0,961	+0,333	0,410	+0,884	0,114	+1,18

Джерело: складено автором за власними розрахунками

Спираючись на проведений розрахунок нормативних значень коефіцієнтів фінансової незалежності, фінансової залежності, фінансового ризику на 2021 рік за сформованою структурою активів і загальноприйнятими підходами до їх фінансування, можна зробити висновок, що для ПрАТ «ВФ Україна» протягом 2021 року характерною було використання агресивної політики фінансування активів. Розрахунки з таблиці 2.16 підтверджують зроблений висновок. Значення абсолютних відхилень для нормативних показників за агресивною політикою є найменшими та коливаються в межах -0,074 та +0,333.

Агресивний підхід полягає у фінансуванні меншої половини постійних оборотних активів за допомогою власного капіталу і довгострокових зобов'язань, у той час як короткострокові зобов'язання використовуються компанією для фінансування частки постійних оборотних активів, що залишилася, а також усієї змінної їх частини. Такий підхід до фінансування може стати причиною зменшення поточної платоспроможності підприємства та його фінансової стійкості, проте у розглянутому випадку така політика дає змогу здійснювати операційну діяльність з найменшими потребами власних коштів. Це означає, що буде забезпечений високий ступінь рентабельності компанії, а також вартість капіталу буде мінімізована.

Для більш глибоко аналізу було проведено також визначення типу фінансової стійкості ПрАТ «ВФ Україна» (табл. 2.17).

Як видно з таблиці 2.17, протягом 2018-2019 рр. підприємство мало незадовільні показники, тип фінансового стану був нестійким або передкризовим (0, 0, 1). Для такого типу характерні зниження платоспроможності, яку можна відновити за допомогою збільшення кількості власних коштів, скорочення дебіторської заборгованості та прискорення руху запасів. У свою чергу, 2020 та 2021 роки відзначилися нормальною стійкістю фінансового стану (0, 1, 1). Такий стан є стабільним та може гарантувати платоспроможність підприємства. Він може бути охарактеризований тим, що запаси компанії покриваються не лише за рахунок власних коштів, але й довгострокові позикові кошти. Таким чином, у 2020-2021 рр.

стан компанії покращився, оскільки нормальна фінансова стійкість є найбільш оптимальною для компанії.

Таблиця 2.17 Визначення типу фінансової стійкості ПрАТ «ВФ Україна»

	Назва показника/ формула	Умовні позначення	2018, млн. грн.	2019, млн. грн.	2020, млн. грн.	2021, млн. грн.
1	2	3	4	5	6	7
1	Власні оборотні засоби/ $ВОЗ=ВК-НА$	ВК – власний капітал; НА – необоротні активи	-9,123	-7,510	-5,979	-4,616
2	Власні та довгострокові позикові джерела формування запасів/ $ВДОЗ=ВОЗ+ДП$	ДП – довгострокові позикові джерела формування запасів	-3,255	-3,609	+11,006	+10,908
3	Загальна сума основних джерел формування запасів/ $ООЗ=ВДОЗ+КП$	КП – короткострокові позикові джерела формування запасів	+4,059	+3,095	+16,223	+15,975
4	Загальна вартість запасів	ЗЗ – загальні запаси	0,188	0,255	0,159	0,164
5	Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів/ $\Phi 1=ВОЗ-ЗЗ$	ЗЗ – загальні запаси	-9,311	-7,765	-6,138	-4,780
6	Надлишок (+), нестача (-) власних та довгострокових позикових джерел формування запасів/ $\Phi 2=ВДОЗ-ЗЗ$	ЗЗ – загальні запаси	-3,443	-3,864	+10,847	+10,744
7	Надлишок (+), нестача (-) загальної суми основних джерел формування запасів/ $\Phi 3=ООЗ-ЗЗ$	ЗЗ – загальні запаси	+3,871	+2,840	+16,064	+15,811
8	Показник типу фінансової стійкості	1 (ряд. 5) 2 (ряд. 6) 3 (ряд. 7)	(0, 0, 1)	(0, 0, 1)	(0, 1, 1)	(0, 1, 1)

Джерело: складено за [9, с. 173-174] та власними розрахунками

Підбиваючи підсумки, можна сказати, що «ВФ Україна» протягом 2018-2021 рр. мала достатній рівень фінансової стабільності з огляду на проведені розрахунки. Що стосується результатів за окремими коефіцієнтами фінансової стійкості «ВФ Україна», то вони, загалом, вказували на позитивні тенденції розвитку підприємства. Коефіцієнт автономії вказав на збільшення фінансової

незалежності компанії від зовнішніх джерел фінансування, дав їй змогу зайняти лідируючі позиції серед конкурентів. Значення коефіцієнта фінансової стійкості до кінця аналізованого періоду значно стабілізувалося та вказало на доволі високу фінансову стійкість компанії. Маневреність власного капіталу протягом всього розглянутого періоду знаходилася у прийнятному діапазоні та приймала тільки додатні значення, що вказує на наявність у володінні компанії достатньої кількості власних коштів для забезпечення необоротних та частини оборотних активів. За коефіцієнтом фінансового ризику «ВФ Україна» був схожий на показники своїх конкурентів, що вказує на типовість його величини для ринку телекомунікацій, незважаючи на його невідповідність нормативу та збільшення. До того ж, було встановлено, що «ВФ Україна» проводить агресивну політику фінансування активів. Протягом 2020-2021 рр. компанія відзначилася нормальним типом фінансової стійкості, що гарантує їй платоспроможність та оптимальний рівень розвитку.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У другому розділі даного дослідження було здійснено безпосередній аналіз фінансового стану ПрАТ «ВФ Україна» за допомогою аналізу його структури та динаміки його активів та пасивів, розрахунку коефіцієнтів рентабельності та ліквідності, а також за допомогою обчислення основних коефіцієнтів фінансової стійкості компанії.

У результаті проведених розрахунків було виявлено що оборотні активи компанії протягом аналізованого періоду показували позитивну динаміку. У їх структурі переважає дебіторська заборгованість, що може вказувати або на позитивні зрушення, або на невиконання клієнтами своїх зобов'язань. Частка нематеріальних активів у необоротних спадає, що вказує на послаблення інвестиційної направленості компанії. Власний капітал був на одному рівні з запозиченим, що свідчить про достатній рівень незалежності компанії.

У процесі аналізу відносних показників ліквідності було виявлено, що «ВФ Україна» до кінця 2021 р. вдалося сплатити всі свої короткострокові позики за рахунок оборотних активів. Після аналізу результатів фінансової діяльності виявлено, що до кінця 2021 року чистий прибуток компанії стрімко зріс, що також вказує на позитивну тенденцію розвитку. Коефіцієнти рентабельності також вписувалися в нормативи та показували позитивну динаміку, тобто компанія є досить платоспроможною.

Розрахунок коефіцієнтів фінансової стійкості виявив, що «ВФ «Україна» протягом 2018-2021 рр. мала відносно стійке фінансове становище, незалежність від зовнішніх джерел фінансування. Протягом 2020-2021 рр. тип фінансової стійкості відзначався як нормальний, що забезпечує подальшу платоспроможність компанії. До того ж, компанія користується агресивною політикою фінансування активів. У розглянутому випадку така політика дає змогу здійснювати операційну діяльність з найменшими потребами власних коштів.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Прогнозування звітності ПрАТ «ВФ Україна»

Ведення бізнесу – це відповідальний процес, який потребує вкладення великих обсягів коштів для отримання певного прибутку у перспективі. Саме тому необхідно проводити регулярну оцінку можливих обсягів доходу, а також ефективність використання вкладених коштів. Для цього необхідно визначитися не лише з послідовністю заходів і розрахунками їх майбутнього результату, але й оцінити майбутній стан компанії, її зовнішнього оточення, враховуючи умови збуту, поведінку конкурентних компаній, потенціальну структуру активів і пасивів. Без подібного аналізу оцінка результативності власних вкладень у компанію буде неможливою або мало вірогідною.

Прогнозна звітність – це одна з важливих джерел інформації для прийняття раціональних управлінських рішень. Під прогнозуванням можна розуміти характеристику потенційного стану компанії і його зовнішнього оточення на базі визначених тенденцій, а також оцінку наслідків управлінських рішень на основі цієї характеристики.

З метою прогнозування звітності для «ВФ Україна» на 2022 рік, спочатку було використано метод пропорційних залежностей показників. В основі даного методу лежить гіпотеза про те, що будь-яка економічна система характеризується взаємозв'язком та інерційністю. Взаємозв'язок полягає у очевидному висновку про наявність взаємодії між окремими складовими компанії як системи. Таким чином, навіть якщо багато показників, що оцінюються, не пов'язані між собою, вони здійснюють узгоджений рух у динаміці. Інерційність ж полягає у неможливості різких змін основних кількісних характеристик для стабільної компанії з чітко встановленими технологічними процесами та зв'язками. Отож, за методом пропорційних залежностей встановлюється один показник діяльності компанії, що

вважається найбільш важливим у процесі її функціонування. За рахунок цього він може використовуватися як базовий показник визначення прогнозних значень інших, оскільки згідно з цим методом вони пов'язані з базовим показником на основі простих пропорціональних залежностей. За базовий показник часто приймають саме виручку від реалізації або собівартість реалізованої продукції [28, с. 134].

Отже, з метою прогнозування звітності «ВФ Україна» на 2022 рік за методом пропорційних залежностей за базовий показник було взято розмір доходу від реалізації, який у 2021 році становив 20,145 млн. грн. У рамках даного аналізу було зроблено припущення, що продажі компанії у наступному році виростуть на 10%. Після цього було проведено розрахунок частки операційних доходів та операційних витрат у загальному доході від реалізації за 2021 рік, а отримані результати помножено на прогнозований показник доходу (табл. 3.1). Податок на прибуток у 2021 році становив 18% [33].

Таблиця 3.1 Прогноз показників звіту про фінансові результати «ВФ Україна» на 2022 рік

№ з/п	Назва статті звіту	Частка у доходах від реалізації за 2021 рік, %	Розрахунок прогнозних показників	Прогнозні показники на 2022 рік, млн. грн.
1	2	3	4	5
1	Дохід від реалізації	-	20,145 * 1,1	22,160
2	Інші операційні доходи	0,11	22,160 * 0,0011	0,024
3	Операційні витрати	18	22,160 * 0,18	3,989
4	Операційний дохід	29,39	22,160 * 0,2939	6,513
5	Прибуток до сплати податків	-	п.1 + п.2 – п.3	18,555
6	Податок на прибуток (18%)	-	п.4 * 0,18	3,340
7	Чистий прибуток	19,02	22,160 * 0,1902	4,215

Джерело: складено автором за [27, с. 239] та власними розрахунками

У таблиці 3.1 було також обраховано прогнозний прибуток «ВФ Україна» на 2022 рік, що, імовірно, становитиме 4,215 млн. грн.

Після проведених у таблиці 3.1 розрахунків прогнозних показників звіту про фінансові результати, необхідним є на основі отриманих даних обчислити ще й

основні статті балансу для прогнозу на 2022 рік. Для цього спочатку було обраховано частку активів у доходах від реалізації за 2021 рік за поданою формулою (3.1):

$$\text{Ч}_3 = \frac{\text{Запаси}}{\text{Дохід від реалізації}} \cdot 100\%, \quad (3.1)$$

де Ч_3 – частка запасів у доходах від реалізації [27, с. 239].

За таким принципом було обраховано частки всіх основних статей активу та пасиву компанії у доходах від реалізації за 2021 рік. На основі отриманих показників було знайдено прогнозоване значення запасів за формулою (3.2):

$$\text{З}_{\text{Пр}} = \frac{(\text{Ч}_3 \times \text{Д}_{\text{Пр}})}{100}, \quad (3.2)$$

де $\text{З}_{\text{Пр}}$ – прогнозована вартість запасів;

$\text{Д}_{\text{Пр}}$ – прогнозована вартість доходу від реалізації [27, с. 239].

За таким принципом було також обчислено прогнозовану вартість всіх основних статей активу та пасиву на 2022 рік та сформовано прогнозний баланс для «ВФ Україна» (табл. 3.2).

Під час прогнозу за методом пропорційних залежностей передбачено також обчислення додаткових фондів за умови недостатності джерел фінансування в умовах запланованих обсягів діяльності, проте у випадку з «ВФ Україна» пасивів виявилось достатньо для забезпечення функціонування компанії у 2022 році.

Таблиця 3.2 Порівняння показників статей фактичного балансу «ВФ Україна» за 2021 рік з прогнозованими показниками статей балансу на 2022 рік

Назва статті звіту	Показники 2021 року, млн. грн.	Частка у доході від реалізації за 2021 рік, %	Прогноз на 2022 рік		
			Перше наближення, млн. грн.	Додаткові фонди, млн. грн.	Друге наближення, млн. грн.
Запаси	0,164	0,81	0,179	-	-
Дебіторська заборгованість	12,434	61,72	13,677	-	-
Грошові кошти	2,717	13,49	2,989	-	-
Інші оборотні активи	0,450	2,23	0,494	-	-
Всього оборотних активів	15,975	79,30	17,573	-	-
Необоротні активи	20, 529	101,91	22,583	-	-
Витрати майбутніх періодів	0,210	1,04	0,230	-	-
Всього активів	36,504	181,21	40,156	-	-
Поточні зобов'язання	5,067	25,15	5,573	-	-
Довгострокові зобов'язання	15,524	77,06	17,076	-	-
Доходи майбутніх періодів	0,937	4,65	1,030		
Всього зобов'язань	22,202	110,21	24,423	-	-
Нерозподілений прибуток	15,901	78,93	17,491	-	-
Статутний капітал	0,008	0,04	0,009	-	-
Резервний капітал	0,002	0,01	0,002	-	-
Всього власного капіталу	15,913	78,99	17,504	-	-
Всього пасивів	36,504	181,21	40,156	-	-

Джерело: складено автором за [27, с. 239-240] та власними розрахунками

Динаміку прогнозних показників балансової звітності «ВФ Україна» 2022 року порівняно з 2021 роком ілюструє рисунок 3.1.

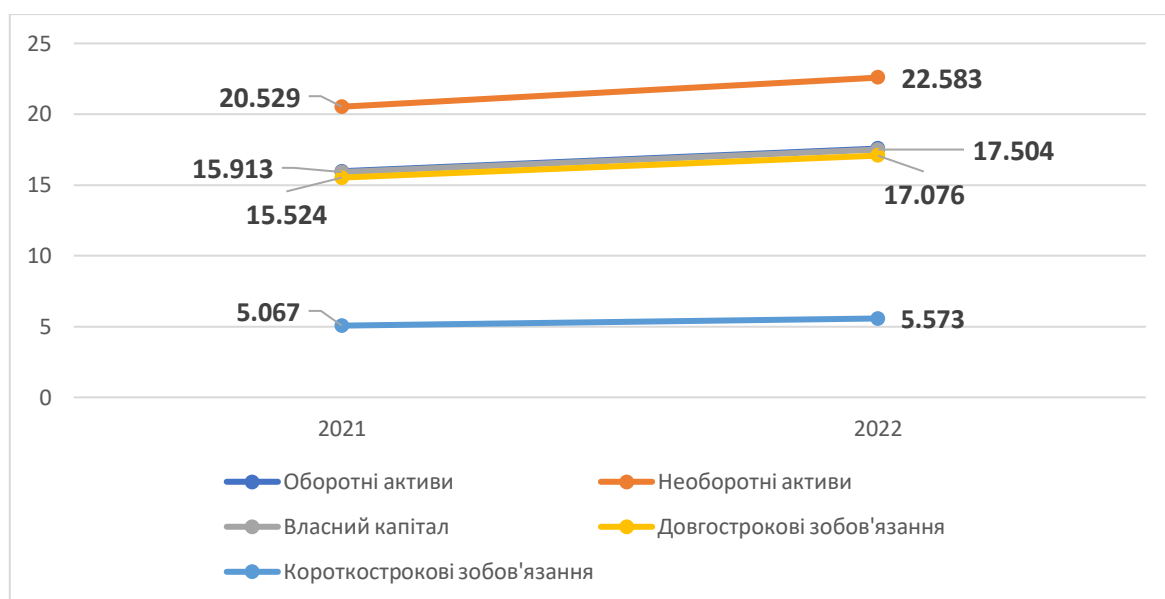

Рисунок 3.1 – Динаміка основних статей балансу «ВФ Україна» за 2021 рік та їх порівняння з прогностичними показниками 2022 року

Джерело: складено автором за [22] та власними розрахунками

Після цього за методом екстраполяції на основі плинної середньої було здійснено прогнозування рівня прибутку «ВФ Україна» на 2022 рік на основі статистики прибутків компанії за останні п'ять років. Екстраполяційні методи використовуються з метою аналізу часових рядів, тож базуються вони на динаміці показників, що визначають зміну явища протягом певного періоду часу. Під час здійснення прогнозів за допомогою екстраполяційних методів користуються статистично сформованими тенденціями змін певних кількісних характеристик об'єкта, що прогнозується. Перевагою такого методу є простота використання, а також змога розрахувати прогностичні показники валового, чистого, операційного прибутку [30, с. 241].

Метод плинної середньої заснований на певній залежності (3.3):

$$\hat{y}_{n+1} = y_n + \Delta \hat{y}_{n+1}, \quad (3.3)$$

де $\hat{y}_{n+1}$ - прогнозоване значення обраного показника;

y_n – останнє показник динамічного ряду;

$\Delta \hat{y}_{n+1}$ – прогноз щодо приросту обраного показника [29, с. 71].

Прогнозний приріст обраного для аналізу показника визначається за наступною формулою (3.4):

$$\Delta \hat{y}_{n+1} = \lambda_n \cdot \Delta y_n + \lambda_{n-1} \cdot \Delta y_{n-1} + \lambda_{n-2} \cdot \Delta y_{n-2} + \dots + \lambda_1 \cdot \Delta y_1, \quad (3.4)$$

де n – кількість періодів, дані про які будуть використані як база для прогнозу;

$\Delta y_n, \Delta y_{n-1}, \Delta y_{n-2}, \Delta y_1$ – ланцюгові абсолютні прирости статистичних даних;
 $\lambda_n, \lambda_{n-1}, \lambda_{n-2}, \lambda_1$ – коефіцієнти для кожного періоду [29, с. 71].

Вказані вище коефіцієнти для кожного періоду розраховуються за формулою (3.5):

$$\lambda_i = \frac{i \cdot \varepsilon}{n}, \quad (3.5)$$

де i – число, що вказує на порядок періоду;

ε – визначається відповідно до кількості взятих періодів (n) за таблицею 3.3 [29, с. 71].

Таблиця 3.3 Значення показника ε відповідно до кількості взятих періодів n

n	3	4	5	6	7	8
ε	0,500	0,400	0,333	0,286	0,250	0,222

Джерело: складено автором за [29, с. 71]

Отож, для визначення прогнозного значення прибутку компанії «ВФ Україна» було взято 5 періодів, тобто статистичні дані з прибутків компанії за 5 минулих років ($n=5$). На основі цих даних було також обраховано ланцюгові абсолютні прирости прибутку «ВФ Україна» протягом 2017-2021 рр. (табл. 3.4).

Обчислені у таблиці 3.4 ланцюгові абсолютні прирости прибутку та коефіцієнти було підставлено у формулу (3.4). За перший приріст було взято середнє значення всіх обрахованих приростів. Таким чином, було отримано

прогнозний приріст прибутку «ВФ Україна» на 2022 рік у розмірі 0,647 млн. грн. Отже, прогнозований прибуток «ВФ Україна» на 2022 рік складе 4,479 млн. грн.

Таблиця 3.4 Прибуток «ВФ Україна» та його ланцюгові абсолютні прирости протягом 2017-2021 років

Рік	Прибуток компанії, млн. грн.	Ланцюговий абсолютний приріст прибутку, млн. грн.	Розрахунок коефіцієнтів (n=5, $\varepsilon = 0,333$)
2017	2,132	-	0,067
2018	1,747	1,747-2,132=-0,385	0,133
2019	2,539	2,539-1,747=0,792	0,200
2020	1,201	1,201-2,539=-1,338	0,267
2021	3,832	3,832-1,201=2,631	0,333

Джерело: складено автором за [22] та власними розрахунками

Крім цього, за допомогою екстраполяції на основі аналітичних показників рядів динаміки було проведено прогнозування показників звіту про фінансові результати «ВФ Україна» для 2022 року за формулами (3.6), (3.7), (3.8), (3.9) та (3.10):

$$\Delta(y_i)_л = y_i - y_{i-1}, \quad (3.6)$$

де $\Delta(y_i)_л$ – абсолютний ланцюговий приріст;

y_i – будь-який показник ряду;

y_{i-1} – попереднє значення показника ряду [29, с. 60].

$$\Delta(y_i)_б = y_i - y_1, \quad (3.7)$$

де $\Delta(y_i)_б$ – абсолютний базисний приріст;

y_1 – перше значення ряду [29, с. 60].

$$\bar{\Delta}y = \frac{y_n - y_1}{n-1}, \quad (3.8)$$

де $\bar{\Delta}y$ – середній абсолютний приріст;

y_n – останній показник ряду;

n – кількість елементів ряду [29, с. 60].

$$k_{pi} = \frac{y_1}{y_{i-1}}, \quad (3.9)$$

де k_{pi} – ланцюговий коефіцієнт росту [29, с. 60].

$$\bar{k}_p = \left(\frac{y_n}{y_1}\right)^{\frac{1}{n-1}}, \quad (3.10)$$

де $\bar{k}_p$ – середній коефіцієнт росту [29, с. 60].

Аналітичні показники, отримані після розрахунків за вищенаведеними формулами, були зведені у таблицю 3.5.

Таблиця 3.5 Розрахунок аналітичних показників динамічного ряду на основі даних чистого прибутку «ВФ Україна» за 2017-2021 рр.

Рік	Чистий прибуток, млн. грн.	Абсолютний ланцюговий приріст, млн. грн.	Абсолютний базисний приріст, млн. грн.	Середній абсолютний приріст, млн. грн.	Ланцюговий коефіцієнт росту	Середній коефіцієнт росту
2017	2,132	-	-		-	
2018	1,747	-0,385	-0,385		0,819	
2019	2,539	0,792	0,407		1,453	
2020	1,201	-1,338	-0,931		0,473	
2021	3,832	2,631	1,7	0,425	3,191	1,158

Джерело: складено автором за [22] та власними розрахунками

Далі на основі обрахованих у таблиці 3.5 за формулами (3.6), (3.7), (3.8), (3.9) та (3.10) аналітичних показників динамічного ряду було знайдено прогнозне значення чистого прибутку «ВФ Україна» на 2022 рік за формулою (3.11):

$$\hat{y}_{n+p} = y_n + \bar{\Delta}y \cdot p, \quad (3.11)$$

де $\hat{y}_{n+p}$ – прогнозне значення певного показника;

p – горизонт прогнозу ($p=1; 2; 3 \dots$) [29, с. 60].

Таким чином, після підстановки у формулу 3.11, було отримано прогнозну величину чистого прибутку «ВФ Україна» на 2022 рік (перший горизонт прогнозу), а саме 4,257 млн. грн. Прогнозна величина чистого прибутку «ВФ Україна» на 2023 рік (другий горизонт прогнозу) за формулою 3.11 становитиме 4,682 млн. грн.

Прогнозоване значення чистого прибутку компанії можна знайти також за допомогою середнього коефіцієнта росту за формулою (3.12):

$$\hat{y}_{n+p} = y_n \cdot (\bar{k}_p)^p, \quad (3.12)$$

де $\hat{y}_{n+p}$ – прогнозне значення певного показника;

y_n – останній показник ряду;

$\bar{k}_p$ – середній коефіцієнт росту;

p – горизонт прогнозу ($p=1; 2; 3 \dots$) [2, с. 60].

Таким чином, після підстановки показників у формулу 3.12 було отримано прогнозну величину чистого прибутку «ВФ Україна» на 2022 рік (перший горизонт прогнозу) у розмірі 4,437 млн. грн. Прогнозна величина чистого прибутку «ВФ Україна» на 2023 рік (другий горизонт прогнозу) за формулою 3.12 становитиме 5,139 млн. грн.

Узагальнюючи, можна сказати, що здійснити точний прогноз певного показника діяльності компанії неможливо, оскільки зовнішні непередбачувані умови можуть порушити рівномірне і пропорційне його зростання стосовно інших показників. З метою більш точного прогнозу було використано три методи прогнозування (метод пропорційних залежностей, метод екстраполяції на основі аналітичних показників рядів динаміки, метод екстраполяції плинної середньої), за допомогою яких було здійснено розрахунок прогнозних показників балансу та звіту про фінансові результати «ВФ Україна» на 2022 рік, зокрема, і розрахунок чистого прибутку компанії.

Аналіз дав змогу виявити, що прогнозні показники чистого прибутку компанії на 2022 рік коливаються у межах 4,200-4,500 млн. грн. Зокрема, за методом пропорційних залежностей чистий прибуток становитиме 4,215 млн. грн., за методом екстраполяції плинної середньої – 4,479 млн. грн., а за методом екстраполяції аналітичних показників – 4,257 млн. грн. за однією формулою та 4,437 млн. грн. за іншою. Таким чином, у середньому чистий прибуток компанії у 2022 році зросте до 4,347 млн. грн., що на 0,515 млн. грн. або у 1,13 разів більше за показник минулого року. Така тенденція позитивно вплине на діяльність «ВФ Україна» та відбудеться за рахунок збільшення доходів від реалізації на 2,015 млн. грн. та, як наслідок, операційного прибутку на 0,592 млн. грн. (за методом пропорційних залежностей).

3.2 Прогнозування фінансової стійкості «ВФ Україна»

Система показників фінансової звітності відображає ступінь надійності підприємства. Якщо ж ця надійність втрачена, то підвищується ймовірність втрати конкурентних позицій на ринку, а також ймовірність банкрутства. Таким чином, як вже зазначалося раніше, забезпечення фінансової стійкості компанії є основою для розвитку її фінансового стану у цілому. З метою відображення перспектив поточного, інвестиційного, фінансового розвитку компанії, оцінки її діяльності необхідно проводити регулярний аналіз і прогнозування рівня її фінансової стійкості. Отримані після прогнозування результати є корисними для управлінського апарату компанії під час прийняття ними важливих рішень щодо подальших дій.

Універсальної методики прогнозування фінансової стійкості компаній немає, проте існує достатньо різних методів прогнозування. Отож, щоб отримати більш розгорнутий прогноз фінансової стійкості «ВФ Україна», було застосовано декілька основних статистичних моделей оцінки фінансового стану підприємства, що дають змогу проаналізувати потенційні загрози та небезпеки його діяльності. Дослідники пропонують велику кількість різних економетричних моделей на базі

фінансових коефіцієнтів для компаній з різними організаційними формами та з різних галузей.

О. С. Хринюк та В. А. Бова у своєму дослідженні зазначають, що серед моделей оцінки ймовірності банкрутства значною популярністю користуються економіко-математичні, серед яких значна увага приділяється саме дискримінантному аналізу на основі дискримінантної функції. Зокрема, модель Альтмана дозволяє з більш високою точністю здійснити аналіз ймовірності банкрутства. У рамках використання даної моделі розраховуються п'ять показників на основі п'яти основних факторів, а також зона ризику, у якій знаходиться та чи інша компанія [31, с. 3].

Отож, ризик банкрутства «ВФ Україна» у 2022 році було розраховано за формулою (3.13):

$$Z = 1,2x_1 + 1,4x_2 + 3,3x_3 + 0,6x_4 + 0,999x_5, \quad (3.13)$$

де x_1 – відношення власного оборотного капіталу до всіх активів;

x_2 – відношення нерозподіленого прибутку до всіх активів;

x_3 – відношення прибутків до сплати податків до всіх активів;

x_4 - відношення власного капіталу до зобов'язань;

x_5 – відношення чистого доходу до всіх активів [31, с. 3].

Якщо розраховані показники Z менші за 1,8, ймовірність банкрутства визначається як дуже висока, якщо ж вони знаходяться у межах 1,81-2,6, ймовірність банкрутства оцінюється як висока. Низька ймовірність банкрутства компанії буде, якщо показник Z знаходитиметься у діапазоні 2,61-2,9, у той час як дуже низька ймовірність виявляється, якщо він знаходиться у межах 2,91-3,0 [31, с. 3].

Оскільки результати прогнозу фінансового стану компанії залежать від ймовірності її банкрутства у майбутньому, за формулою 3.13 було проведено розрахунок п'яти вказаних факторів, а результати було зведено у таблицю 3.6.

Коефіцієнти для 2022 року були розраховані на основі прогнозних даних балансу та звіту про фінансові результати, знайдених у розділі 3.1.

Таблиця 3.6 Прогнозування фінансової стійкості «ВФ Україна» на 2022 рік за моделлю Альтмана

Коефіцієнт	2019 (фактичне)	2020 (фактичне)	2021(фактичне)	2022 (прогноз)
x_1	-0,301	-0,158	-0,126	-0,134
x_2	0,575	0,412	0,436	0,441
x_3	0,129	0,042	0,131	0,462
x_4	1,356	0,702	0,773	0,717
x_5	0,640	0,480	0,552	0,567
Z	2,323	1,427	1,906	2,977
Прогноз ймовірності банкрутства	Висока ймовірність банкрутства	Дуже висока ймовірність банкрутства	Висока ймовірність банкрутства	Дуже низька ймовірність банкрутства

Джерело: складено автором за [22] та власними розрахунками

Як видно з таблиці 3.6, протягом 2019-2021 рр. ймовірність банкрутства «ВФ Україна» коливалася у значних межах. Найнижчої позначки у 1,427 компанія досягла у 2020 році, через що ймовірність банкрутства була на дуже високому рівні. Така ситуація виникла через різке зменшення чистого прибутку компанії у 2020 році, коли спостерігалася пандемічна криза та адміністративні витрати, витрати на збут та амортизація значно зросли, зменшився тим самим операційний прибуток і, як наслідок, чистий. У всі інші роки значної загрози фінансовій стабільності компанії не відзначилося. Що стосується прогнозних показників на 2022 рік, то тут спостерігається значне покращення. Ймовірність настання банкрутства оцінюється як дуже низька, що свідчить про потенціальне зміцнення фінансової стійкості компанії. Якщо така тенденція триватиме і надалі без порушення жодних внутрішніх чи зовнішніх закономірностей зростання (зменшення) показників діяльності компанії, то вона буде лише нарощувати свій фінансовий потенціал, зможе вийти на більш конкурентний рівень розвитку.

Крім розглянутої вище моделі Альтмана, для прогнозування фінансового стану «ВФ Україна» можна також використати модель Г. Спрінгейта, де так само, як і у моделі Альтмана, визначаються певні коефіцієнти, на основі яких

обраховується значення Z , що порівнюється з нормативом та допомагає здійснити аналіз чи прогноз банкрутства [32, с. 113].

Модель Спрінгейта розраховується за формулою 3.14:

$$Z = 1,03x_1 + 3,07x_2 + 0,66x_3 + 0,4x_4, \quad (3.14)$$

де x_1 – відношення робочого капіталу до всіх активів;

x_2 – відношення прибутку до сплати податків до всіх активів;

x_3 - відношення прибутку до сплати податків до короткострокових зобов'язань;

x_4 – відношення доходу від реалізації до всіх активів [32, с. 113].

За моделлю Спрінгейта, якщо значення показника Z є меншим від 0,862, то ймовірність настання банкрутства буде високою, якщо ж він більший за 2,45 – ймовірність є мінімальною [32, с. 113]. Отож, всі проміжні коефіцієнти та значення показників Z за 2019-2021 рр. та прогнозний 2022 рік були узагальнені у таблиці 3.7.

Отже, за результатами з таблиці 3.7 можна зробити схожий висновок до того, що був зроблений після використання моделі Альтмана. У кризових 2019-2020 роках значення Z не задовольняло норматив, тобто ймовірність банкрутства була високою. До 2021 року ситуація почала покращуватися, показник Z значно зріс.

Таблиця 3.7 Прогнозування фінансової стійкості «ВФ Україна» на 2022 рік за моделлю Спрінгейта

Коефіцієнт	2019 (фактичне)	2020 (фактичне)	2021(фактичне)	2022 (прогноз)
x_1	-0,301	-0,158	-0,126	-0,134
x_2	0,129	0,042	0,131	0,462
x_3	0,482	0,306	0,945	3,329
x_4	0,640	0,480	0,552	0,567
Z	0,660	0,360	1,117	3,704
Прогноз ймовірності банкрутства	Висока ймовірність банкрутства	Висока ймовірність банкрутства	Середня ймовірність банкрутства	Мінімальна ймовірність банкрутства

Джерело: складено автором за [22] та власними розрахунками

У 2022 році прогнозується різке зростання показника Z, що призведе до мінімізації ризиків втрати фінансової стабільності аналізованою компанією, до збільшення її фінансової безпеки.

Для більш наочної демонстрації результатів розрахунку інтегрального показника за моделями Альтмана та Спрінгейта протягом 2019-2021 та прогнозного 2022 року було сформовано рисунок 3.1.

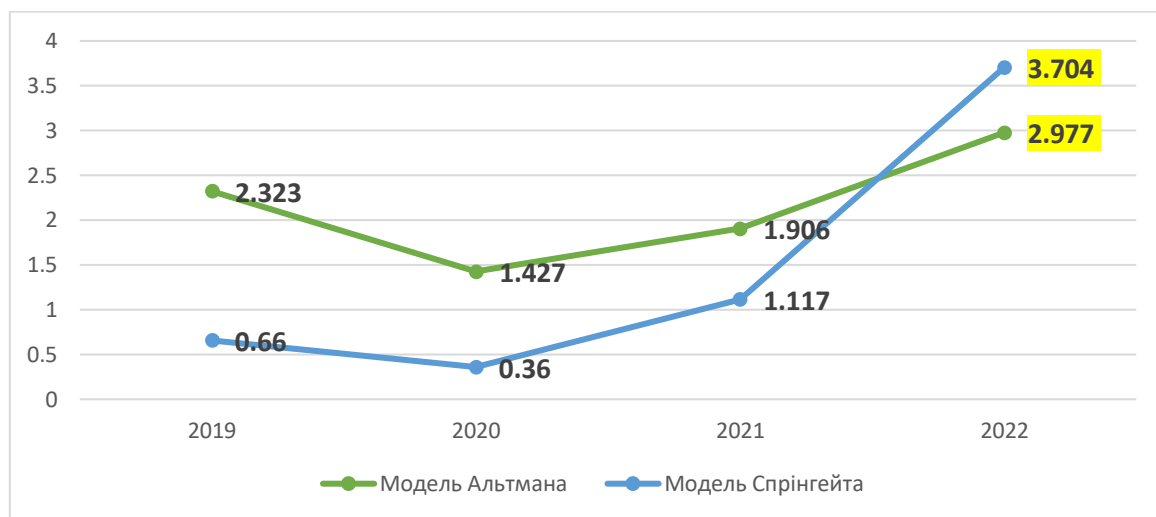

Рисунок 3.1 – Динаміка інтегральних показників Z за моделями Альтмана та Спрінгейта протягом 2019-2022 рр.

Джерело: складено автором на основі власних розрахунків

Не дивлячись на те, що обидві моделі прості в обрахунках та інтерпретації, вони здебільшого розраховані на аналіз зарубіжних компаній. Навіть враховуючи те, що модель Спрінгейта може давати до 90% точності прогнозованої інформації, вона краще застосовується для компанії США чи Канади та є нерелевантною для економіки нашої країни [32, с. 114]. Для більш точних прогнозів відповідно до специфіки економічних тенденції України у дослідженні було також застосовано вітчизняні моделі прогнозування банкрутства, оскільки вони спрямовані на попередження загрози неплатоспроможності компанії згідно з теперішніми нормами правової системи України, з показниками фінансового стану компаній, галуззю їх функціонування тощо.

Однією з таких моделей є модель О. О. Терещенка. Він розробив дискримінантну модель з десятима факторами та інтегральним показником Z , що розраховується за формулою (3.15):

$$Z = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + \dots + a_{10}x_{10}, \quad (3.15)$$

де x_1 – коефіцієнт поточної ліквідності;

x_2 – коефіцієнт фінансової незалежності;

x_3 – відношення доходів від реалізації до всіх активів;

x_4 – відношення операційного грошового потоку до суми доходів від реалізації та інших операційних доходів;

x_5 – відношення операційного та інвестиційного грошових потоків до всіх активів;

x_6 – відношення доходів від реалізації до позикового капіталу;

x_7 – відношення операційного грошового потоку до позикового капіталу;

x_8 – відношення прибутків до сплати податків до доходів від реалізації;

x_9 – відношення доходів від реалізації до власного капіталу;

x_{10} – коефіцієнт оборотності оборотних активів [15, с. 205].

Коефіцієнти для дискримінантної моделі Терещенка для інших видів діяльності (телекомунікації) подано у таблиці 3.8. Ці значення було підставлено у формулу 3.15 та отримано аналіз ймовірності банкрутства «ВФ Україна» у 2022 році відповідно до його прогнозних звітностей.

Таблиця 3.8 Коефіцієнти моделі Терещенка для галузі телекомунікацій

Умовне позначення	a_0	a_1	a_2	a_3	a_4	a_5	a_6	a_7	a_8	a_9	a_{10}
Коефіцієнт	-1,387	0,306	0,331	-	1,309	-	0,050				0,258

Джерело: складено автором за [15, с. 206]

Якщо отриманий у результаті обрахунків формули 3.15 інтегральний показник Z є меншим за 0,51, компанія знаходитиметься у зоні фінансової кризи. Якщо даний показник розташовується у межах -0,51-0,43, необхідно провести

додатковий аналіз. За умови, якщо інтегральний показник більший за 0,43, компанія є фінансово стійкою [15, с. 206]. Отож, розрахуємо фактичні та прогнозний інтегральні показники для «ВФ Україна» на 2019-2022 рр. (табл. 3.9).

Таблиця 3.9 Прогнозування фінансової стійкості «ВФ Україна» з використанням моделі О. Терещенка

Коефіцієнт	2019 (фактичне)	2020 (фактичне)	2021(фактичне)	2022 (прогноз)
x_1	0,589	2,685	2,696	2,711
x_2	0,576	0,412	0,436	0,442
x_4	0,436	0,450	0,425	0,462
x_6	1,507	0,817	0,978	1,102
x_{10}	5,164	1,118	1,261	1,304
Z	0,962	1,659	0,512	0,585
Прогноз ймовірності банкрутства	Компанія є фінансово стійкою	Компанія є фінансово стійкою	Компанія є фінансово стійкою	Компанія є фінансово стійкою

Джерело: складено автором за [22] та власними розрахунками

Таким чином, розрахунки за моделлю Терещенка показали, що «ВФ Україна» протягом 2019-2020 рр. була у зоні фінансової стійкості, оскільки значення інтегрального показника Z було більшим за 0,43. Така ж ситуація очікується у 2022 році за незмінних інших обставин.

Неможливо також не згадати про мультикритеріальну модель ідентифікації фінансової кризи, що була запропонована Міністерством фінансів України для аналізу фінансової стабільності українських підприємств. Дана модель, як і всі інші, що були розглянуті раніше, базується на визначенні певного інтегрального показника відповідно до галузі, в якій функціонує підприємство, з розрахунком певних коефіцієнтів. Інтегральний показник за цією моделлю можна розрахувати за формулою (3.16):

$$Z = 0,03K_1 + 0,9K_3 + 0,01K_4 + 0,002K_5 + 0,15K_6 + 0,5K_7 + 2,9K_8 - 0,05, \quad (3.16)$$

де K_1 – коефіцієнт покриття;

K_3 – коефіцієнт фінансової незалежності;

K_4 – коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом;

K_5 – коефіцієнт рентабельності власного капіталу;

K_6 – коефіцієнт рентабельності продажів за фінансовими результатами від операційної діяльності;

K_7 – коефіцієнт рентабельності операційної діяльності за EBITDA;

K_8 – коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком [1].

Згідно з моделлю МФУ (стосовно галузі інформації та телекомунікацій) за умови, якщо інтегральний показник перевищує 0,7, фінансовий стан є стабільний, загроза дефолту відсутня; якщо даний показник знаходиться у межах 0,69-0,09, компанія має незначний ризик настання дефолту; якщо показник розташовується у межах від 0,08 до -0,55 – рівень платоспроможності компанії можна оцінювати як середній; інтегральний показник у межах від -0,56 до -3,2 свідчить про початок появи певних ознак ризику дефолту; якщо ж показник менший від -3,3 – ризик дефолту оцінюється як високий [1].

Отже, за наявності всіх необхідних даних для прогнозування банкрутства «ВФ Україна» результати цього дослідження було зведено у таблицю 3.10.

Таблиця 3.10 Прогнозування фінансової стійкості «ВФ Україна» з використанням мультикритеріальної моделі ідентифікації фінансової кризи

Коефіцієнт	2019 (фактичне)	2020 (фактичне)	2021(фактичне)	2022 (прогноз)
K_1	0,462	3,110	3,153	3,167
K_3	0,576	0,412	0,436	0,442
K_4	0,657	0,723	0,775	0,791
K_5	1,111	1,164	1,266	1,312
K_6	0,227	0,281	0,294	0,304
K_7	0,201	0,086	0,237	0,243
K_8	0,102	0,032	0,105	0,110
Z	0,905	0,601	0,916	0,941
Прогноз ймовірності банкрутства	Фінансовий стан стабільний, загроза дефолту відсутня	Незначний ризик настання дефолту	Фінансовий стан стабільний, загроза дефолту відсутня	Фінансовий стан стабільний, загроза дефолту відсутня

Джерело: складено автором за [22] та власними розрахунками

Отже, за розрахунками з таблиці 3.10 було зроблено висновки про відсутність загрози неплатоспроможності компанії «ВФ Україна» у 2019 та 2021 рр. Якщо така тенденція буде відбуватися і надалі без жодних змін внутрішніх чи зовнішніх факторів функціонування підприємства, то у 2022 році воно також не буде мати загрози дефолту. Такого не можна сказати про 2020 рік, коли інтегральний показник знаходився у межах нижчих за 0,7. Незважаючи на це, рівень ризиків фінансової нестабільності залишався на прийнятному рівні і стабілізувався до кінця 2021 року. Крім цього, спостерігається стійке зростання інтегрального показника у динаміці протягом 2019, 2021-2022 рр., що свідчить про покращення результатів діяльності компанії з кожним роком.

Для більшої наочності та порівняння результати оцінки інтегральних показників за зарубіжними та вітчизняними моделями було проілюстровано на рисунку 3.2.

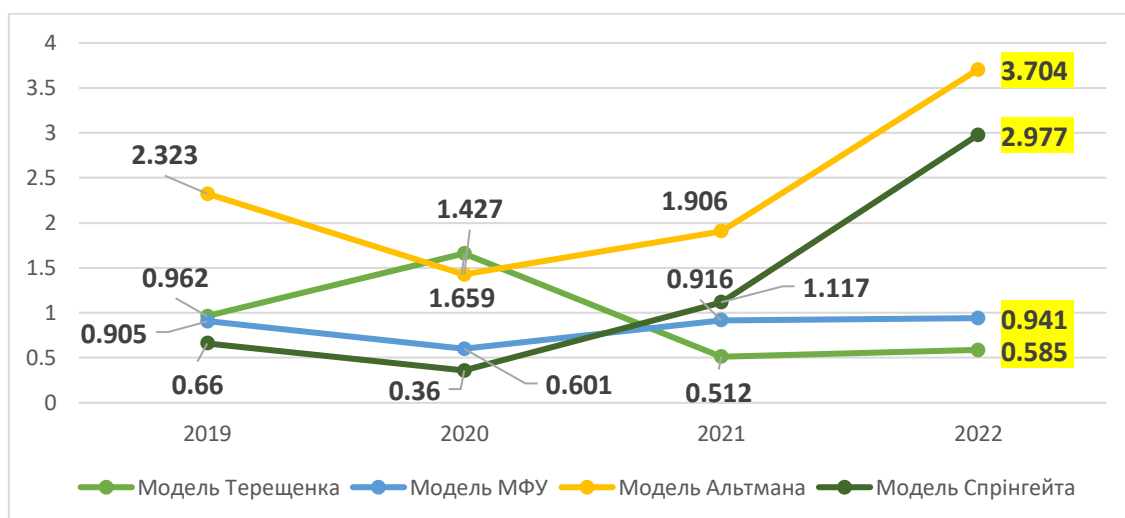

Рисунок 3.2 – Порівняння динаміки інтегральних показників Z за моделями Терещенка та МФУ, а також моделями Альтмана та Спрінгейта протягом 2019-2022 рр.

Джерело: складено автором на основі власних розрахунків

Як видно з рисунку 3.2, інтегральний показник за моделлю Терещенка коливається у ширших межах, ніж за моделлю МФУ. До того ж, у 2020 році вони мали значний розрив у показниках. Така значна різниця у розрахунках може спиратися на той факт, що, наприклад, модель Терещенка розроблена здебільшого

для підприємств переробних, будівельних, сільськогосподарських галузей. Галузь інформації та телекомунікацій має свої особливості, які потребують свого специфічного методу розрахунку ризиків неплатоспроможності. Якщо порівнювати результати за використанням всіх чотирьох моделей, то найбільш схожими були моделі Терещенка, МФУ та Спрінгейта. Натомість модель Альтмана показувала значно високі результати порівняно з іншими моделями. Якщо говорити про прогностні показники на 2022 рік, то дві зарубіжні моделі показують більш позитивний результат порівняно з вітчизняними, проте, більш ймовірними видаються саме результати за останніми.

Узагальнюючи, слід зазначити, що під час прогнозування та загального аналізу ймовірності банкрутства підприємств телекомунікації, не потрібно обмежуватися лише одним методом, краще застосовувати комплексний підхід, щоб мати змогу оцінити ризик настання кризи неплатоспроможності з точки зору різних аспектів діяльності. У ході даного дослідження було використано такі зарубіжні моделі, як модель Альтмана та Спрінгейта. Зважаючи на їх незначну релевантність для української економіки, було також використано вітчизняні моделі Терещенка та модель за рекомендаціями Міністерства фінансів України. Значення інтегрального показника за всіма використаними моделями показували досить хаотичну динаміку, проте певну закономірність можна виявити у динаміці двох вітчизняних моделей разом з моделлю Спрінгейта. Загалом, за результатами розрахунків та позитивною динамікою обраних показників протягом попередніх 2019-2021 рр. можна зробити висновок про наявність високою ймовірності настання такої ж позитивної ситуації у майбутньому, тобто у 2022 році, звітність за який ще відсутня на офіційному ресурсі. Отож, можна зробити висновок, що всі наявні моделі прогнозування фінансової стійкості компанії мають свої позитивні та негативні сторони, оскільки можуть бути розкриті повною мірою лише в умовах, в яких були розроблені. У свою чергу, в Україні більше використовуються моделі, засновані на розрахунках фінансових коефіцієнтів, оскільки методи експертних оцінок вимагають значних фінансових витрат.

3.3 Заходи щодо покращення фінансового стану ПрАТ «ВФ Україна» та обґрунтування їх економічної ефективності

У сучасних мінливих умовах без регулярного прийняття ефективних заходів щодо підвищення фінансової стійкості підприємства на основі попереднього всебічного аналізу показників його економічної діяльності неможливою є безперебійна і прибуткова робота жодної компанії. Кожен суб'єкт господарської діяльності повинен забезпечувати достатню стабільність своїх економічних ресурсів задля невідкладного виконання своїх фінансових зобов'язань перед працівниками, діловими партнерами чи державою.

Під час проведення аналізу у другому розділі даного дослідження, були виявлені певні тенденції діяльності підприємства, що негативно впливають на його розвиток та підтримку фінансової стабільності: зниження власних оборотних засобів, низька платоспроможність, висока частка дебіторської заборгованості та істотна залежність від позикових засобів.

Як уже зазначалося, для операторів зв'язку перевищення необоротних засобів над власним капіталом та скорочення вартості власних оборотних засобів цілком звичне явище, проте певні заходи щодо підтримки цих показників все ж необхідно проводити. Оскільки ПрАТ «ВФ Україна» має нестачу власних оборотних засобів, буде доцільно запропонувати наступні методи, що допоможуть підвищити величину даного показника:

- збільшення власного капіталу (за допомогою збільшення вартості статутного капіталу, нерозподіленого прибутку, а також забезпечення росту рентабельності підприємства за рахунок контролю над витратами і проведення жорсткої комерційної політики);
- впровадження позик на довгостроковій основі;
- підвищення обсягу реалізації і прибутку за рахунок ефективного управління довгостроковими позиками.

Окрім перерахованих вище процедур, збільшення власних оборотних засобів можна здійснити за допомогою зниження величини постійних витрат на утримання робітників управлінського відділу, а також ремонту основних засобів.

Здійснення управління дебіторською заборгованістю може складатися із декількох частин, метою яких буде мінімізація ризиків неповернення даної дебіторської заборгованості у визначені угодами строки. Знизити ці ризики можливо, у першу чергу, за рахунок складання списку поточних дебіторів відповідно до зростання строків їх заборгованостей.

Необхідно здійснювати окреме групування дебіторів на основі періоду несплати, оскільки ступінь ризику несплати заборгованості напряду залежить від часу її прострочення та величини. Такий аналіз надає можливість знайти слабкі статті у структурі дебіторської заборгованості, які безпосередньо впливають на її кінцевий розмір та потребують негайного усунення. ПрАТ «ВФ Україна» у першу чергу необхідно також виділити боржників з найбільшою сумою та постаратися її зменшити, оскільки саме такі дебітори приносять потенціальні ризики для компанії.

Щодо управління рентабельністю і розподілом прибутків, то «ВФ Україна» може використовувати принципи гармонійного менеджменту. З цією метою для збільшення фінансової стійкості оператора пропонується не розподіляти отриманий прибуток між акціонерами до покращення фінансового стану, а повністю його капіталізувати з метою зниження фінансової залежності ПрАТ «ВФ Україна» від позикових джерел фінансування.

Враховуючи зроблені у попередньому аналітичному розділі висновки, можна також говорити про значну важливість доходу, який отримує компанія у процесі своєї діяльності, оскільки саме на його основі можливим стає визначення потенціалу компанії стосовно забезпечення своїх поточних потреб та перспектив. Не дивлячись на це, зростання доходів будь-якої компанії необхідно розглядати у контексті комплексності даного поняття. Таким чином, необхідно здійснювати аналіз не лише рівня впливу наявних чинників та динаміки основних процесів в

середині галузі, але й проводити оцінку можливих варіантів перспективного зростання доходів компанії у функціональному розрізі її діяльності.

Отож, у першу чергу, було здійснено виокремлення загальних проблем функціонування підприємств у галузі телекомунікацій, чий вплив зменшує здатність компаній надавати більш позитивної динаміки основним показникам своєї діяльності, з метою подальшого формування рекомендацій щодо шляхів підвищення фінансової стабільності «ВФ Україна». Таким чином, основними факторами, що обмежують покращення динаміки фінансових показників компаній у телекомунікаційній галузі України, можна вважати такі:

- а) незважаючи на те, що компанії зі сфери інформації та зв'язку надають інформацію про повне забезпечення технології 4G в Україні, відмічається недостатня технічна реалізація даної технології. Зокрема, це відбувається через недостатній обсяг інвестицій у цю технологію, низькі середні доходи, які припадають на одного користувача послугами (ARPPU), недостатня забезпеченість абонентів необхідними пристроями або ж несумісність їх частот, а також дефіцит попиту на високошвидкісні технології через низьку платоспроможність населення;
- б) послуги операторів зв'язку покривають не 100% території України, що зменшує потенціальний рівень їх прибутків;
- в) поступова відмова клієнтів операторів мобільного зв'язку від їхніх послуг через стрімкий розвиток технологій інтернету, де стали доступні такі платформи для зв'язку, як різноманітні месенджери чи соціальні мережі;
- г) відсутність у певної частини населення належних пристроїв для використання послуг мобільних операторів, на основі чого постає питання фінансової недоцільності покриття всієї території України технологіями 4G;
- д) необхідність здійснення значних фінансових витрат на влаштування технічного вдосконалення основних фондів та розвитку інновацій у телекомунікаційній галузі;

- е) неможливість встановлення збалансованих цін з боку компаній мобільного зв'язку як результат недостатньої платоспроможності їх клієнтів, а також обмежень з боку Антимонопольного комітету України та внутрішніх потреб підприємств з метою підтримки потрібного їм рівня прибутковості;
- ж) несиметрична структура зобов'язань компаній мобільного зв'язку стосовно співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей;
- з) недостатньо потужний український нормативно-правовий механізм мотивації удосконалення галузі телекомунікацій, слабе бажання виконавчих органів влади посприяти усуненню цих проблем.

Отже, на основі вищеперерахованих проблем галузі телекомунікацій можна говорити про виникнення основних проблем функціонування «ВФ Україна», що були виявлені під час аналізу його фінансової стійкості та платоспроможності, серед яких, зокрема, нестійка динаміка рівня прибутків, стрімке підвищення дебіторської заборгованості, нестабільні зміни у структурі клієнтів. Не дивлячись на стрімке зростання рівня прибутків у 2021 році та позитивний прогноз щодо його рівня на 2022 рік, необхідно розробити певні шляхи щодо зміцнення фінансового стану «ВФ Україна», завдяки яким буде можливо досягти стрімкого зростання прибутків аналізованої компанії у довгостроковій перспективі. Далі на основі вищеперерахованих основних проблем галузі телекомунікацій та, зокрема, проблем, виявлених під час основної діяльності ПрАТ «ВФ Україна» було сформовано основні напрямки удосконалення цих процесів:

а) Шлях технологічного переоснащення:

- 1) залучення додаткових інвестицій для фінансування технологічного переоснащення;
- 2) встановлення ділових зв'язків з потенційними партнерами, що розробляють та тестують технологію 5G та інші інноваційні рішення для галузі телекомунікацій для розробки певних механізмів довгострокової співпраці на взаємовигідних умовах;

- 3) розробка нових видів діяльності оператора на основі вже наявних напрямків, що відрізняються від сфери надання послуг мобільного зв'язку, таких як Vodafone TV.

б) Шляхи оновлення маркетингових стратегій:

- 1) удосконалення умов, що пропонуються у рамках пакетів тарифних послуг «ВФ Україна», стосовно створення більш вигідної цінової політики для вже наявних користувачів послугами та з метою збільшення кількості абонентів;
- 2) збільшення кількості пакетів тарифних послуг з метою диверсифікації структури споживачів на основі різних рівнів їх платоспроможності та різних цілей, що ними переслідуються під час користування послугами оператора;
- 3) розширення інструментарію digital-маркетингу у рамках маркетингової стратегії ПрАТ «ВФ Україна»;
- 4) створення нової рекламної кампанії, що буде просувати на ринку новий альтернативний продукт оператора.

в) Шлях удосконалення управління кадрами та інтелектуальною власністю:

- 1) покращення методів мотивації співробітників компанії «ВФ Україна» за кращими зарубіжними прикладами;
- 2) початок науково-технічної кооперації з кращими українськими ВНЗ у технічному напрямку з метою створення нових конкурентоспроможних продуктів телекомунікаційної галузі;
- 3) використання спеціально розроблених програм цифрового контролювання кількості витраченого працівниками часу з метою встановлення відповідної оплати праці.

г) Шлях удосконалення фінансової діяльності:

- 1) заснування відділу контролю за фінансовими результатами «ВФ Україна» задля швидкого реагування на негативні тенденції зміни фінансових показників з метою їх оперативного усунення;

- 2) запровадження більш сучасних аналітичних методів управління кредиторською та дебіторською заборгованостями.

д) Шлях покращення комунікативних засобів компанії:

- 1) додавання нових можливостей використання додатку «My Vodafone» у розрізі комунікації клієнта та оператора;
- 2) запровадження цікавих освітніх програм у напрямку соціальної взаємодії, що пов'язані з використанням послуг оператора «ВФ Україна»;
- 3) проведення спеціально розроблених кампаній з точкового інформаційного просування соціальних ініціатив «ВФ Україна» серед споживачів.

Зазначені шляхи підвищення фінансової стабільності «ВФ Україна» продемонстровано на рисунку 3.3. З цього рисунку чітко видно комплексність запропонованих заходів.

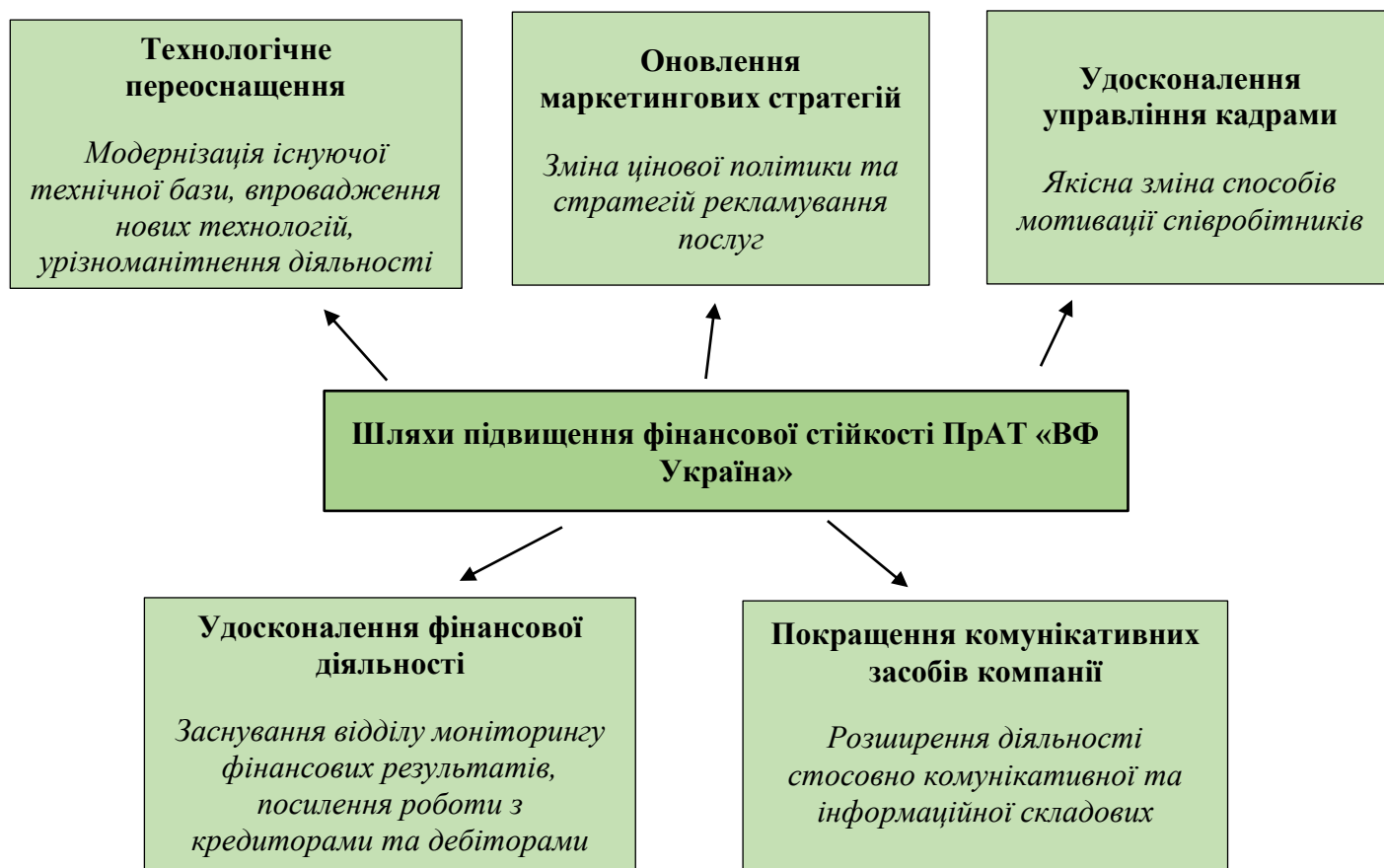

Рисунок 3.3 – Шляхи покращення фінансового стану ПрАТ «ВФ Україна»

Джерело: складено автором основі власних міркувань

Отже, на основі розроблених шляхів покращення фінансового стану «ВФ Україна» можна зробити висновок про наявність великої кількості потенційно можливих способів підвищення як прибутковості компанії, так і інших важливих показників її ефективної діяльності.

Узагальнюючи, можна сказати, що на базі проведеного аналізу ліквідності, рентабельності та фінансової стійкості «ВФ Україна», а також з врахуванням розроблених заходів щодо покращення даних аспектів доцільним буде запропонувати розробку загального ефективного заходу щодо покращення розрахованих показників. Таким заходом є розробка нового мобільного додатку, який буде називатися «TextMe Vodafone». Це альтернатива послугам мобільного зв'язку, яка складе високу конкуренцію таким популярним месенджерам як Telegram чи Viber. За допомогою цього додатку користувачі послуг «ВФ Україна» зможуть спілкуватися не лише з компанією, але й з іншими клієнтами, друзями чи рідними.

Оскільки впровадження нового продукту проводиться з метою отримання вищих прибутків та залучення більшої кількості клієнтів, у дослідженні було сформульовано основні способи монетизації нового додатку, серед яких:

- а) Розміщення платних рекламних повідомлень на платформі «TextMe Vodafone». Цей спосіб базується на отриманні прибутків від розміщення рекламних повідомлень інших компаній чи сервісів у месенджері. Очевидною перевагою даного впровадження є можливість довгострокової співпраці з іншими компаніями, яка може перерости не лише в розміщення рекламних повідомлень. Недоліком є те, що не всі користувачі даним месенджером будуть задоволені необхідністю дивитися рекламні повідомлення.
- б) Отримання комісійної винагороди з кожного поповнення мобільного рахунку, який будуть здійснювати користувачі месенджеру. У «TextMe Vodafone» буде можливо миттєво поповнити мобільний рахунок комусь із друзів чи близьких після натиснення однієї кнопки. Поповнення рахунку буде можливим через те, що номери телефону всіх користувачів уже

існують в базі. Перевагою такого сервісу буде швидкість виконання операції без необхідності введення банківських даних чи номерів телефону, а також підвищення прибутків. Недоліком може стати існування схожих можливостей у додатку «My Vodafone» та банківських додатках.

- в) Залучення нових клієнтів до сервісу Vodafone TV шляхом надання декількох безплатних місяців користування ним в обмін на завантаження месенджера. Як наслідок, на обох сервісах зросте кількість клієнтів, що потенційно може збільшити доходи.
- г) Створення свого власного стікерпаку з використанням логотипів компанії, а також платне розміщення стікерпаків на платформі іншими компаніями.

Крім розробки месенджера, «ВФ Україна» пропонується розробити конструктор тарифів у вже існуючому додатку «My Vodafone». Суть даного нововведення полягає у створенні нового розділу у існуючому додатку, де кожен клієнт зможе самостійно сконструювати тариф, який підходить особисто йому (потрібна кількість гігабайтів інтернету, хвилин для дзвінків тощо). Конструювання буде здійснюватися у рамках встановлених меж, а за використання такого тарифу буде зніматися трохи підвищена плата. Така функція дасть змогу залучити більшу кількість клієнтів, оскільки кожен зможе сам обрати зручний для нього тариф. Щоб забезпечити конкурентоспроможність даної пропозиції, ціну на її використання пропонується встановити на рівні 310 грн. Така ціна є трохи більшою за середньоринкову, проте за рахунок великої кількості переваг повинна спрацювати та забезпечити притік нових абонентів.

Далі було здійснено оцінку ефективності впровадження додатку «TextMe Vodafone». Для його впровадження необхідно буде створити окрему команду та орендувати офіс та необхідну техніку для зручної роботи. Таким чином, було обраховано витрати організацію даного проєкту за основними статтями (табл. 3.11).

Таким чином, вартість початкової інвестиції у впровадження мобільного додатку для «ВФ Україна» становитиме приблизно 790 тис. грн. Більшу частку всіх

початкових інвестицій у проект займає придбання ноутбуків (66,46%), що є логічним і цілком виправданим, оскільки без них розробка проекту неможлива. До початкових витрат було додано також витрати на забезпечення комфортної роботи персоналу, а саме кавова машина, холодильна камера тощо.

Таблиця 3.11 Розрахунок суми початкових інвестицій для ПрАТ «ВФ Україна» на впровадження мобільного додатку «TextMe Vodafone»

Стаття витрат	Кількість, шт.	Ціна 1 шт., грн.	Загальна вартість статті, грн.
Ноутбук ASUS Laptop X515MA-EJ435	35	15 000	525 000
Принтер Xerox Phaser 3020BI	3	5 000	15 000
Гарнітура	30	650	19 500
Офісне крісло	35	1 500	52 500
Офісний стіл	25	2 100	52 500
Офісна шафа	5	755	3775
Холодильна камера	1	15 899	15 899
Кавова машина	1	6 540	6 540
Меблі у кімнаті відпочинку	1	11 000	11 000
Сервер ARTLINE Business R15	1	21 450	21 450
Роботи з монтажу	1	36 750	36 750
Розробка мобільного додатку	1	30 000	30 000
Всього			789 914

Джерело: складено автором на основі власних розрахунків

Після цього необхідно розрахувати витрати на заробітну плату працівникам майбутнього відділу. Для зменшення потенційних витрат та ризиків буде доцільним сформувати невелику команду з 30 працівників з поступовим її розширенням паралельно отриманню перших прибутків. До групи працівників будуть входити директор підрозділу, технічний директор, декілька системних адміністраторів, декілька Mobile-програмістів та UI/UX дизайнер. У таблиці 3.12 було проведено розрахунок витрат на оплату праці перерахованих робітників з врахуванням ЄСВ, який за даними Податкової служби України становить 22% [33].

Таблиця 3.12 Розрахунок витрат на оплату праці на місяць та рік

Назва посади	Кількість працівників, ос.	Виплата за місяць, грн	Загальна сума, грн/місяць	Загальна сума, грн/рік
Директор підрозділу	1	30 000	30 000	360 000
Технічний директор	1	28 000	28 000	336 000
Системний адміністратор	2	14 000	28 000	336 000
Mobile-програміст	1	45 000	45 000	540 000
UI/UX дизайнер	2	25 000	50 000	600 000
Витрати на ЄСВ	-	-	39 820	477 840
Всього			220 820	2 649 840

Джерело: складено автором на основі власних розрахунків

Таким чином, з таблиці 3.12 видно, що для впровадження мобільного додатку компанія «ВФ Україна» повинна буде витратити по 221 тис. грн. на оплату праці в місяць та по 2 млн. грн. у рік із врахуванням витрат на ЄСВ. Найбільше витрат потрібно буде здійснити на оплату праці програмістів та дизайнерів інтерфейсу, які становлять основу функціонування даного проекту.

Крім цього, важливо розрахувати амортизацію основних фондів даного підрозділу. З цією метою було використано прямолінійний метод нарахування амортизації, що є найбільш поширеним та доволі простим у використанні. Суть його полягає у тому, що річна амортизація розраховується шляхом ділення амортизованої вартості (різниці між первісною та ліквідаційною вартостями) на запланований час використання основних засобів [34, с. 163]. На основі цього було розраховано амортизації меблів та обладнання та сформовано таблицю 3.13.

Таблиця 3.13 Розрахунок амортизаційних відрахувань

Стаття витрат	Кількість, шт.	Первісна вартість статті, грн.	Ліквідаційна вартість статті, грн.	Термін корисного використання, років	Річна амортизація, грн.
1	2	3	4	5	6
Ноутбук ASUS Латоп X515MA-EJ435	35	15 000	5 000	5	2 000
Принтер Xerox Phaser 3020BI	3	5 000	1 000	5	800

Продовження Таблиці 3.13

1	2	3	4	5	6
Гарнітура	30	650	250	5	80
Офісне крісло	35	1 500	500	4	250
Офісний стіл	25	2 100	850	4	313
Офісна шафа	5	755	300	5	91
Холодильна камера	1	15 899	6 000	6	1 650
Кавова машина	1	6 540	1 500	4	1 260
Меблі у кімнаті відпочинку	1	11 000	4 000	4	1 750
Сервер ARTLINE Business R15 разом з монтажними роботами	1	58 200	23 000	10	3 520
Всього					11 713

Джерело: складено автором на основі власних розрахунків

Фінальним етапом після розрахунків початкових інвестицій, оплати праці та нарахованої амортизації було обчислення собівартості впровадження «ВФ Україна» запропонованого месенджеру на місяць (табл. 3.14).

Таблиця 3.14 Розрахунок собівартості впровадження месенджеру «TextMe Vodafone» на місяць

Стаття витрат	Собівартість впровадження, грн.
Оплата праці	220 820
Оплата ЄСВ	39 820
Нарахована амортизація основних засобів	976
Оренда офісного приміщення (разом з комунальними платежами)	45 900
Інші витрати	7 000
Всього	314 516

Джерело: складено автором на основі власних розрахунків

Після всіх необхідних обчислень було проведено розрахунок ефективності впровадження «TextMe Vodafone». Цей розрахунок був проведений на основі кількості користувачів мобільним додатком «My Vodafone», що на кінець 2021

року становила 3,5 млн. чоловік [22]. Таким чином, було зроблено висновок, що гіпотетично більше користувачів проявить бажання користуватися новим месенджером від «ВФ Україна».

Як відомо, аналіз ефективності інвестиційного проекту проводиться за трьома основними показниками: чистим приведеним доходом (NPV), періодом окупності (PP) та індексом доходності (PI). Таким чином, у таблиці 3.15 було проведено розрахунок відповідно цих трьох показників на основі формул (3.17), (3.18) та (3.19):

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{CIF_t}{(1+i)^t} - ICOF, \quad (3.17)$$

$$PP = ICOF / (\sum_{t=0}^n \frac{CIF_t}{(1+i)^t} / n), \quad (3.18)$$

$$PI = \sum_{t=0}^n \frac{CIF_t}{(1+i)^t} / ICOF, \quad (3.19)$$

де CIF_t – сума чистого грошових надходжень за певними інтервалами часу загального періоду інвестиційного проекту;

$ICOF$ – сума початкових інвестиційних вкладень у проект;

i – дисконтна ставка;

t – певний період інвестиційного проекту;

n – загальний період інвестиційного проекту [36, с. 142].

Отож, з таблиці 3.15 видно, що розрахований показник чистого приведенного доходу перевищує нуль і дорівнює 2,397 млн. грн. З такого результату можна зробити висновок про значну прибутковість проекту впровадження нового месенджера для «ВФ Україна». Уже за 0,6 років початкові інвестиції окупляться і почнуть приносити додатковий дохід. До того ж, індекс доходності є вищим від одиниці, що також означає прибутковість даного проекту.

Таблиця 3.15 Розрахунок ступеня ефективності впровадження месенджера «TextMe Vodafone», грн

Назва показника	Значення показника згідно з роком		
	1	2	3
Дохід від реалізації	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Витрати на оплату праці, матеріальні та інші витрати	3 439 754	3 439 754	3 439 754
Нарахована амортизація	11 713	11 713	11 713
Фінансовий результат від операційної діяльності	1 548 533	1 548 533	1 548 533
Прибуток до оподаткування	1 548 533	1 548 533	1 548 533
Податок на прибуток	278 736	278 736	278 736
Чистий прибуток	1 269 797	1 269 797	1 269 797
Грошовий потік	1 281 510	1 281 510	1 281 510
Дисконтна ставка	10%	10%	10%
Дисконтований грошовий потік	1 165 009	1 059 099	962 817
Чистий приведений дохід	2 397 011,69		
Період окупності	0,6 років		
Індекс доходності	2,56		

Джерело: складено автором на основі власних розрахунків

Підбиваючи підсумки, можна сказати, що проблеми розвитку галузі телекомунікацій відбиваються і на діяльності ПрАТ «ВФ Україна». Серед основних проблем як галузі, так і аналізованої компанії зокрема було виокремлено зменшення популярності безпосереднього мобільного зв'язку, застарілі маркетингові стратегії, недостатня територія покриття технологією 4G тощо.

На основі цього, крім оновлення фінансових, маркетингових стратегій та технічного переоснащення, для «ВФ Україна» було запропоновано розробити новий мобільний додаток, месенджер «TextMe Vodafone», за допомогою якого можна було б підвищити кількість активних користувачів послугами оператора. Після проведених розрахунків вартості початкових інвестицій у проект впровадження месенджера «TextMe Vodafone», а також вартості оплати працівників даного проекту, нарахованої амортизації було розраховано його інвестиційну ефективність. Аналіз дав змогу переконатися у доцільності вкладення

коштів у розробку нового мобільного додатку, оскільки його впровадження дасть змогу менше, ніж за рік повернути вкладені спочатку кошти и досягти додатного значення NPV.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

У третьому розділі даного дослідження було проведено прогноз значень статей балансу «ВФ Україна» на 2022 рік разом з розрахунком прогнозних фінансових результатів компанії. На основі цього було проведено прогноз рівня фінансової стійкості компанії на 2022 рік з використанням моделей прогнозування банкрутства, серед яких мультикритеріальна модель та модель Терещенка, а також зарубіжні моделі Альтмана та Спрінгейта.

У результаті цього було виявлено, що середнє зростання чистого прибутку компанії відбудеться на рівні 4,347 млн. грн. у 2022 році, що у 1,13 разів більше за показник минулого року. Така тенденція позитивно вплине на діяльність «ВФ Україна» та відбудеться за рахунок збільшення доходів від реалізації та операційного прибутку.

Розрахований інтегральний показник як за мультикритеріальною моделлю Міністерства фінансів, так і за моделлю Терещенка згідно з нормативними рамками вказував на стійкий фінансовий стан та відсутність загрози дефолту «ВФ Україна» і за попередні роки, і за прогнозний 2022 рік. Якщо такі позитивні тенденції розвитку збережуться і на майбутнє, то прогноз справдиться – фінансовий стан «ВФ Україна» буде стійким, а загроза банкрутства буде мінімальною.

На основі всіх проведених досліджень для «ВФ Україна» було запропоновано ряд заходів, що допоможуть компанії вийти на новий рівень діяльності, серед яких оновлення маркетингових стратегій, системи мотивації робітників, технічне переоснащення, удосконалення комунікації зі споживачами, а також впровадження нового продукту. Новим продуктом може стати месенджер «TextMe Vodafone», який на основі розрахованого чистого приведенного доходу з додатнім значенням буде досить прибутковим для компанії та дозволить їй вийти на новий якісний рівень розвитку.

ВИСНОВКИ

У ході проведеного дослідження було виявлено, що діяльність будь-якого підприємства орієнтується на одержання певних результатів. Не дивлячись на це, деякі підприємства впевнено досягають поставлених цілей, а інші – працюють менш успішно. Успіх їх діяльності залежить від достатньої забезпеченості потрібними ресурсами та вмінням орієнтуватися у світі ринкової економіки. Аналіз забезпеченості ресурсами здійснюють у рамках аналізу загального фінансового стану підприємства, що є одним з найбільш дієвих методів управління, основним елементом обґрунтування управлінських рішень. У ході даного аналізу проводиться діагностика фінансово-господарської діяльності компанії, сукупність технологічних, соціально-економічних, правових та інших процесів, закономірності формування і побудови систем управління.

Серед переваг, якими користується фінансово стабільне підприємство, можна виділити прискорення процесу отримання кредитів, привернення уваги перспективних інвесторів для залучення більшої суми інвестицій. Завдяки цьому можливим стає підвищення репутації підприємства, його позбавлення від залежності від різких змін ринкової кон'юнктури, зменшення ризиків опинитися на краю банкрутства. Отож, відповідно до поставлених у даному дослідженні задач було розглянуто явище аналізу фінансового стану підприємства та проведено його на прикладі ПрАТ «ВФ Україна», що дало змогу сформулювати певні висновки.

Відповідно до першого завдання кваліфікаційної роботи було встановлено, що існує безліч варіантів трактування як фінансового стану підприємства, так і безпосередньо його аналізу, а також класифікацій та методів фінансового аналізу. Незважаючи на відсутність єдиної думки щодо визначення поняття аналізу фінансового стану підприємства, кожен з дослідників робить акцент на тому, що фінансовий аналіз полягає у здійсненні оцінки фінансового стану підприємства, основних показників його діяльності на основі зібраної, перетвореної та використаної фінансової інформації з подальшою інтерпретацією отриманих

результатів для прийняття вдалих управлінських рішень. Серед методів аналізу фінансового стану більшість дослідників виділяють внутрішній, що проводиться всередині компанії, та зовнішній, що проводиться інвесторами чи партнерами. До існуючих методів фінансового аналізу було додано класифікацію за галуззю, у якій функціонує аналізоване підприємство.

Згідно з другим завданням даного дослідження було виявлено, що аналіз ліквідності підприємства здебільшого здійснюється на базі трьох основних відносних коефіцієнтів – коефіцієнта поточної, швидкої та абсолютної ліквідності. Рентабельність, у свою чергу, аналізується у рамках обчислення витратних, дохідних та ресурсних показників, серед яких коефіцієнти рентабельності продукції, реалізації, оборотного капіталу, власного капіталу тощо. Висока ліквідність та рентабельність постають основою для стійкого становища компанії, інструментом привернення потенційних бізнес-партнерів, оскільки саме ці критерії вказують на спроможність компанії погасити зобов'язання, зберігати незалежність від негативних впливів.

У рамках виконання третього завдання даного дослідження було проаналізовано різні підходи до визначення рівня фінансової стійкості підприємства, що є невід'ємною частиною його загального фінансового стану. Незважаючи на велику кількість способів визначення фінансової стійкості та безліч комбінацій її коефіцієнтів, основними трьома підходами до визначення фінансових показників було встановлено коефіцієнтний, агрегатний та інтегральний, оскільки за їх допомогою на базі абсолютних та відносних показників, типу фінансової стійкості можна визначити, які показники необхідні для подальшого дослідження діяльності компанії. Правильний підбір показників та метод їх розрахунку є істотною передумовою вдалої оцінки поточного функціонування підприємства та його фінансової стабільності.

У процесі виконання четвертого завдання даного дослідження було проведено аналіз активів та пасивів ПрАТ «ВФ Україна» та встановлено, що у структурі активів переважає дебіторська заборгованість, що неоднозначно впливає на загальний стан компанії, а у структурі пасивів – позиковий капітал переважає

власний останні 2020-2021 рр., що також негативно впливає на розвиток компанії. На основі аналізу балансу «ВФ Україна» було також проведено аналіз наявності ознак «хорошого балансу» і виявлено, що майже протягом всього аналізованого періоду баланс не відповідав цим ознакам. Що стосується визначення ліквідності компанії, то можна сказати про стабільне зростання її відносних коефіцієнтів як у динаміці, так і у порівнянні з конкурентами за галуззю телекомунікацій. Такі ж висновки стосуються і показників рентабельності компанії, які протягом 2018-2021 рр. вписувалися у свої нормативи та показували позитивну динаміку. Таким чином, на ринку телекомунікацій «ВФ Україна» займає позицію лідера, обігнавши за своїми показниками ліквідності та рентабельності основних конкурентів, що вказує на можливість компанії підтримувати рівень свого фінансового стану на прийнятному рівні.

Відповідно до п'ятого завдання, визначеного у рамках даного дослідження, було здійснено аналіз фінансової стійкості «ВФ Україна» на основі одинадцяти основних коефіцієнтів. За результатами даного дослідження можна стверджувати про те, що згідно з коефіцієнтом автономії майже половина активів компанії сформована за рахунок власних засобів, а також підвищується незалежність компанії від зовнішніх джерел фінансування. Згідно з коефіцієнтом фінансової стійкості більше половини активів компанії сформовані на основі постійного капіталу та довгострокових зобов'язань, що означає мінімальні ризики банкрутства. Коефіцієнт фінансового ризику, натомість, вказував на негативні тенденції розвитку компанії, оскільки не відповідав своєму нормативу та збільшувався протягом аналізованого періоду, що вказує на збільшення ризику вкладання коштів у підприємство, однак це типова ситуація для всіх підприємств даної галузі через високу оборотність їхнього капіталу. Що стосується коефіцієнта концентрації позикового капіталу, то він вказував на відсутність значних фінансових ризиків для компанії та повне використання нею свого фінансового потенціалу. Крім цього, у порівнянні з результатами своїх конкурентів, «ВФ Україна» також займає не останні місця. Аналізована компанія також використовувала агресивну політику фінансування активів, що у даному випадку

може забезпечити здійснення операційної діяльності з найменшими потребами у власних коштах, що означає забезпечення високого рівня рентабельності. Такий висновок корелює з висновками щодо рівня рентабельності компанії у четвертому завданні. Тип фінансової стійкості у 2020-2021 рр. можна визначити як нормальний.

Згідно з шостим завданням було проведено розрахунок прогнозного звіту про фінансові результати за методом пропорційних залежностей, на основі чого розраховано і прогнозний баланс на 2022 рік. Далі було додатково розраховано прогнозний рівень чистого прибутку компанії за різними методами, серед яких метод екстраполяції середньої плинної та метод екстраполяція за аналітичними показниками. Результат розрахунків вказує на те, що чистий прибуток компанії у 2022 році коливатиметься у межах 4,200-4,500 млн. грн. за інших незмінних умов, що у 1,13 разів більше за показник 2021 року. Крім цього, на основі прогнозування фінансового стану компанії було використано чотири моделі прогнозування банкрутства (модель Альтмана, Спрінгейта, Терещенка та мультикритеріальна модель МФУ), які вказали на мінімальний ризик дефолту та банкрутства компанії у майбутньому, а також на її стійкий фінансовий стан.

Відповідно до сьомого завдання кваліфікаційної роботи на основі визначених загальних проблем всередині галузі телекомунікацій було сформовано конкретні рекомендації для «ВФ Україна» з метою покращення у майбутньому його фінансового стану. Серед них фігурують збільшення величини власного оборотного капіталу за рахунок зростання власного капіталу, застосування позик на довгостроковій основі, а також зменшення дебіторської заборгованості шляхом складання списку боржників та мінімізації ризиків несплати їх боргів, а також використання гармонійного менеджменту рентабельністю, прогнозуванням звітності. Крім цього, було запропоновано змінити маркетингову тактику, систему мотивації персоналу, удосконалити комунікацію зі споживачами, покращити регулювання фінансового стану компанії шляхом створення окремого відділу. До того ж, було висунуто пропозицію створення нового продукту, месенджера від «ВФ Україна», що зміг би вивести компанію на новий рівень

розвитку. Для аналізу доцільності впровадження такого сервісу було перераховано можливості його монетизації, серед яких доходи з розміщення реклами, а також математично розраховано ефективність впровадження даного продукту шляхом аналізу чистого приведенного доходу та періоду окупності. Даний аналіз вказав на високу дохідність впровадження даного месенджера, а також на короткий період окупності інвестицій у цей проект. Таким чином, впровадження запропонованого сервісу допоможе збільшити прибутки компанії у короткостроковій перспективі.

Підбиваючи підсумки виконаної роботи, можна відзначити, що високі показники фінансового стану компанії виступають запорукою її успіху та подальшого стабільного розвитку. У рамках дослідження за період з 2018 по 2021 рік ПрАТ «ВФ Україна» показав достатньо високі результати фінансової діяльності, склавши достойну конкуренцію іншим підприємствам з галузі телекомунікацій. Незважаючи на це, дана компанія ще має деякі проблемні аспекти діяльності, які створюють потребу негайного застосування вказаних методів покращення фінансової стану підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Порядку проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту, реалізація якого передбачається на умовах фінансової самоокупності, а також визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, обслуговування якої здійснюватиметься за рахунок коштів бенефіціара: Наказ міністерства фінансів України від 14.07.2016 р. № 616. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1095-16#Text>
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності доступу»: Наказ міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
3. Юнін О. С., Круглова О. О., Савельєва М. О. та ін. Фінансово-економічний словник : словник-довідник. Дніпро, 2018. 164 с.
4. Литвин Б. М., Стельмах М. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ, 2008. 336 с.
5. Шеремет А. Д. Комплексний аналіз господарської діяльності. Москва, 2006. 415 с.
6. Крилов С. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Єкатеринбург, 2016. 160 с.
7. Бойчик І. М. Економіка підприємства : підручник. Київ, 2016. 378 с.
8. Шморгун Н. П., Головка І. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ, 2006. 528 с.
9. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий аналіз : підручник. Київ, 2008. 392 с.
10. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль, 2016. 304 с.

11. Цал-Цалко Ю. С., Мороз Ю. Ю., Суліменко Л. А. Фінансовий аналіз : підручник. Житомир, 2012. 608 с.
12. Мірко Н. В. Методи дослідження фінансового аналізу (стану) суб'єктів господарювання. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 6, Т.3. С. 268-272. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2009_6_3/pdf/268-272.pdf
13. Старинець О. Г. Методи фінансового аналізу діяльності підприємств у системі антикризового управління. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. - №17(2). С. 87-91. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/22363>
14. Синькевич М. І., Васишин Т. М. Аналіз існуючих прийомів і методів фінансового аналізу діяльності суб'єктів господарювання. *БізнесІнформ*. 2014. №4. С. 313-317. URL: http://business-inform.net/export_pdf/business-inform-2014-4_0-pages-313_317.pdf
15. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : навч. посіб. Київ, 2009. 328 с.
16. Курочкіна О. К. Рентабельність підприємства як основний показник ефективності його діяльності. *Міжнародний науковий електронний журнал ЛОГОС. ОНЛАЙН*. 2020. С. 1-5. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2663-4139/article/view/6877>
17. Артеменко В. Г., Беллендир М. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Москва, 2012. 365 с.
18. Калишенко В. О., Москалець К. М. Огляд та узагальнення методичних підходів до оцінки фінансової стійкості підприємства. Матеріали VII Міжнародної наукової інтернет-конференції «Простір і час сучасної науки». URL: <http://intkonf.org/kalishenko-vo-moskalets-km-oglyad-ta-uzagalnennya-metodichnih-pidhodiv-do-otsinki-finansovoyi-stiykosti-pidpriem>
19. Павловська О.В., Пригуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посіб. для самост.вивч. дисц. Київ, 2002. 388 с.

20. Ілясов Г. О. Оцінка фінансового стану підприємства. *Економіст*. 2004. № 6. С. 50–54.
21. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. Київ, 2000. 378 с.
22. Офіційний сайт оператора Vodafone Україна. Київ, 2022. URL: <https://www.vodafone.ua/>
23. Бондаренко, А. Ф., Гордієнко В. П., Дутченко О. О. Фактори конкурентоспроможності на ринку операторів мобільного зв'язку. *Вісник Сумського державного університету*. Серія Економіка. 2019. № 2. С. 56-62.
24. Офіційний сайт оператора Київстар. Київ, 2022. URL: <https://kyivstar.ua/uk/about/about/partners>
25. Офіційний сайт оператора lifecell. Київ, 2022. URL: https://www.lifecell.ua/uk/pro_lifecell/finansovi-ta-operacijni-dani/richni-zviti/
26. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств : підручник. Київ, 2013. 504 с.
27. Плеша, В. І. Аналіз і прогнозування показників фінансової звітності споживчого товариства. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. Економічні науки: зб. наук. пр. 2006. №10, ч. 2. С. 236-241. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/3528>
28. Сурніна К. С. Методи побудови прогнозних форм звітності як функції управління ризиками на підприємстві. *Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції*. 2013. №1. С. 131-136. URL: <http://fbi.cfuv.ru/wp-content/uploads/2017/09/020surnina.pdf>
29. Галушак М. П., Галушак О. Я., Кужда Т. І. Прогнозування соціально-економічних процесів: навч. посіб. Тернопіль, 2021. 160 с.
30. Ревак І. О., Власюк Н. І., Мицак О. В. Прогнозування прибутку підприємства на основі методу екстраполяції. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія економічна. 2017. №2. С. 238-247. URL:

<http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1114/1/%2B%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B0%D0%BA.pdf>

- 31.Хринюк О. С., Бова В. А. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6121>
- 32.Ліснічук О. А., Виноградова Є. В. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2018. № 33. С. 111—116. URL: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2018/33-2018/17.pdf>
- 33.Офіційний сайт Податкової служби України. Київ, 2022. URL: <https://tax.gov.ua/>
- 34.Ткаченко, Н. М. Амортизація, знос основних засобів, нарахування, зміни в незалежній Україні. *Вісник економічної науки України*. 2012. № 2 (22) С. 161-165. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/bitstream/123456789/9545/1/2.pdf>
- 35.Осадча, Г. Г., Тацієнко Н. В. Ефективність капітального інвестування у ТОВ "Маревен Фуд України". *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 35 (2). С. 141–146. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/30720/1/27.pdf>

ДОДАТОК А

Таблиця А.1 Структура та динаміка активів ПрАТ «ВФ Україна»

№	Назва показника	На кінець 2018	На кінець 2019	На кінець 2020	На кінець 2021	Відхилення у співвідношенні 2019/2018		Відхилення у співвідношенні 2020/2019		Відхилення у співвідношенні 2021/2020	
						абсол., млн. грн.	відн., %	абсол., млн. грн.	відн., %	абсол., млн. грн.	відн., %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Необоротні активи, млн. грн.	20,969	21,895	21,567	20, 529	+0,926	+4,42	-0,328	-1,50	-1,038	-4,81
1.1	Нематеріальні активи, млн. грн.	7,258	6,671	6,969	6,717	-0,587	-8,09	+0,298	+4,47	-0,252	-3,62
1.2	Основні засоби	9,456	10,110	10,058	9,725	+0,654	+6,92	-0,052	-0,51	-0,333	-3,31
1.3	Відстрочені податкові активи, млн. грн.	0,596	0,525	0,341	0,177	-0,071	-11,91	-0,184	-35,05	-0,164	-48,09
1.4	Інші необоротні активи, млн. грн.	3,659	4,589	4,199	3,910	+0,93	+25,42	-0,39	-8,50	-0,289	-6,88
2	Оборотні активи, млн. грн.	4,059	3,095	16,223	15,975	-0,964	-23,75	+13,128	+424,17	-0,248	-1,53
2.1	Запаси, млн. грн.	0,188	0,255	0,159	0,164	+0,067	+35,64	-0,096	-37,65	+0,005	+3,14

Продовження Таблиці А.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2.2	ПДВ, млн. грн.	0,216	0,241	0,156	0,210	+0,025	+11,57	-0,085	-35,27	+0,054	+34,62
2.3	Дебіторська заборгованість, млн. грн.	0,549	0,635	12,205	12,434	+0,086	+15,66	+11,57	+1822,05	+0,229	+1,88
2.4	Готівка та її еквіваленти, млн. грн.	2,629	1,434	2,820	2,717	-1,195	-45,45	+1,386	+96,65	-0,103	-3,65
2.5	Інші оборотні активи, млн. грн.	0,477	0,530	0,883	0,450	+0,053	+11,11	+0,353	+66,60	-0,433	-49,04
Всього		25,028	24,990	37,790	36,504	-0,038	-0,15	+12,8	+51,22	-1,286	-3,40

Джерело: складено автором за [22] та власними розрахунками

ДОДАТОК Б

Таблиця Б.1 Структура та динаміка джерел формування активів ПрАТ «ВФ Україна»

№	Назва показника	На кінець 2018	На кінець 2019	На кінець 2020	На кінець 2021	Відхилення у співвідношенні 2019/2018		Відхилення у співвідношенні 2020/2019		Відхилення у співвідношенні 2021/2020	
						абсол., млн. грн.	відн., %	абсол., млн. грн.	відн., %	абсол., млн. грн.	відн., %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Власний капітал, млн. грн.	11,846	14,385	15,588	15,913	+2,539	+21,43	+1,203	+8,36	+0,325	+2,08
1.1	Акціонерний капітал, грн. грн.	0,008	0,008	0,008	0,008	0	0,00	0	0,00	0	0,00
1.2	Резервний капітал, млн. грн.	0,002	0,002	0,002	0,002	0	0,00	0	0,00	0	0,00
1.3	Нерозподілений прибуток, млн. грн.	11,836	14,375	15,576	15,901	+2,539	+21,45	+1,201	+8,35	+0,325	+2,09
2	Позиковий капітал, млн. грн.	13,182	10,605	22,202	20,591	-2,577	-19,55	+11,597	+109,35	-1,611	-7,26
2.1	Довгострокові зобов'язання, млн. грн.	5,868	3,901	16,985	15,524	-1,967	-33,52	+13,084	+335,40	-1,461	-8,60
2.1.1	Позики, млн. грн.	2,856	-	12,793	11,853	-	-	-	-	-0,94	-7,35
2.1.2	Орендні зобов'язання, млн. грн.	2,779	3,610	3,687	3,289	+0,831	+29,90	+0,077	+2,13	-0,398	-10,79
2.1.3	Інші зобов'язання, млн. грн.	0,233	0,291	0,505	0,382	+0,058	+24,89	+0,214	+73,54	-0,123	-24,36

Продовження Таблиці Б.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2.2	Короткострокові зобов'язання, млн. грн.	7,314	6,704	5,217	5,067	-0,61	-8,34	-1,487	-22,18	-0,15	-2,88
2.2.1	Позики, млн. грн.	0,045	0,004	0,315	0,291	-0,041	-91,11	+0,311	+7775,00	-0,024	-7,62
2.2.2	Кредиторська заборгованість, млн. грн.	4,730	3,682	1,441	1,152	-1,048	-22,16	-2,241	-60,86	-0,289	-20,06
2.2.3	Орендні зобов'язання, млн. грн.	0,879	1,031	1,112	1,173	+0,152	+17,29	+0,081	+7,86	+0,061	+5,49
2.2.4	Резерви, млн. грн.	0,280	0,352	0,559	0,594	+0,072	+25,71	+0,207	+58,81	+0,035	+6,26
2.2.5	Інші короткострокові зобов'язання, млн. грн.	1,380	1,635	1,790	1,857	+0,255	+18,48	+0,155	+9,48	+0,067	+3,74
Всього		25,028	24,990	37,790	36,504	-0,038	-0,15	+12,8	+51,22	-1,286	-3,40

Джерело: складено автором за [22] та власними розрахунками

ДОДАТОК В

Таблиця В.1 Система коефіцієнтів та їх нормативних значень для оцінки фінансової стійкості підприємства

№	Назва коефіцієнта	Формула для розрахунку	Нормативне значення
1	Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Валюта балансу	>0,5
2	Коефіцієнт фінансової залежності	(Валюта балансу + Власний капітал) / Валюта балансу	<2,0
3	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Власний капітал / Оборотні активи	>0,4
4	Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	(Оборотні активи + Короткострокові зобов'язання) / Оборотні активи	>0,1
5	Коефіцієнт фінансової стійкості	Власний капітал / (Довгострокові зобов'язання + Короткострокові зобов'язання)	>1,0
6	Коефіцієнт фінансового ризику	(Довгострокові зобов'язання + Короткострокові зобов'язання) / Власний капітал	<0,5
7	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	Позиковий капітал/Валюта балансу	0,4-0,6
8	Коефіцієнт довгострокової заборгованості	Довгострокові зобов'язання / (Власний капітал + Довгострокові зобов'язання)	-
9	Коефіцієнт покриття відсотків	(Прибуток до сплати податків + Витрати на сплату відсотків) / Витрати на сплату відсотків	-

Джерело: складено автором на основі даних [25, с. 347-348] та [15, с. 67-71]